

ఓం

పరబ్రహ్మణేనమః

రామ రాయ విలాసము.

అద

శ్రీ వీతికాపుర సంస్థానాస్థానకవీశ్వరులుగా నుండి

కీర్తి శేషులైన

బ్రహ్మశ్రీ

దేవులపల్లి సుబ్బరాయశాస్త్రిలవారిచే
రచియింపఁబడినది.

కాకినాడ :

సుజనరంజనీమద్రాక్షరశాలయందుముద్రితము

1911.

All Rights Reserved.

శ్రీరస్తు.

శుభమస్తు, అవిఘ్నమస్తు.

రామరాయవిలాసము.

ప్రథమాశ్వాసము.

వైచేహివివాహవేళ రమణాం • ఘోర్ద్వంద్వవిన్య
సముల్ । గావేగం దలఁచారు నించి తృప
చి • క్షల్వించి ముత్తెమ్ములు! స్వావింపక మణులొ
ట సేమనునొయ • స్వాస్తికి విలోకింప న! ద్వే
పిం గల్గొని నవ్వు రామవిభుఁ డా • స్తిం బోరు
నూర్యభిభుఁ ॥

రాత్రిందివైకన్సు • రణముచేగణుతింపఁ

దనరియ పంకజా • తప్రశస్తిఁ

గాంచి నిష్కంఠక • కాండమై యమధుసా

ధారవిఖ్యాతిచే • తను దనర్చి

శతస్రహస్సాయిత • సంఖ్యాకవత్సం

గతమై సదామోద • కలనఁ బేర్చి

రాజసమాదర * పాజ్యమై విలసిల్లు
 నిల్లుగల్గెనటంచు * నెలమిఁ బొంది
 పృకట రావువేంక * టకుమారమహిపతి
 సూర్యరాయవిభుని * శుభవిభాన
 మానతరవిభాన * మానసద్య చ్చద్ర
 పద్మమున వసించుఁ * బద్మ యెపుడు.

2

సీ. చిన్నిజావితోడఁ * జెలఁగి ముచ్చటలాడు
 నెన్నొనల్ గల ముద్దుఁ * జిన్నవాని
 గండుఁడుమ్మెదలతోఁ * గడఁగి ముచ్చటలాడు
 కురులుగల్గిన లేత * కొమరువాని
 నేనుంగున్నతో * నెదిరి కయ్యములాడు *
 చింకంబు గల యట్టి * పిల్లివాని
 సింగంపుఁగొదమతోఁ * జెలఁగేఁగి చెరలాడు
 బీరంబుగలయట్టి * పిన్నవాని
 రావుకొలమను బనఁటి నీ * ర్వామినుండు
 తొగలయెకిమీనిఁ గబ్బంపు * మగువఁజేని
 నడుగు టడిదంపుఁ బులుఁగురా * యిరిది మేని
 వేల్పు గావుతఁ గొదలేని * పెరిమెఁ బూని.

చ. సుకరప్రక్రియ నిష్కళంకరుచిచే * శోభిల్లు సచ్చంద్రికా
 మకరందంబు చకోరభృంగములు పే * మంగోల నొక్కింతనా
 డక జెన్నొందు సుమంబునాదలను వే * డగండాల్పుశర్వాణిరా
 జకుమారాగ్నిజిహ్వోచుఁగావుతఁగళా * సంపూర్తి సందించుచున్

ఉ. నాలుగుపాయముల్లటచి * నాల్గుతెఱంగుల నేన గొల్వఁగా
నాలుగుదిక్కులం వెలిచి * నాల్గుపుమర్థము లుల్లిసిల్లఁగా
నాలుఁగుమారులుం జిరత * రాయపు శ్రీయును గల్లునంనుఁ దా
నాలుగువాల సూర్యనర * నాఘన కీపుత బ్రహ్మ దీవనల్. 5

సీ. వాగ్మయనేరనినాఁడె * వాగ్మసి యిచ్చెనుగదా
శాసనంబులు బ్రహ్మ * శాసనముగఁ
జదువనేరనినాఁడె * చదివి చెప్పెనుగదా
పాత్యముల్ గంతస్థ * పాతములుగ
నెఱుక చాలనినాఁడె * యెఱుఁగఁజేసెనుగదా
భావివృత్తముల న * బ్రంబు గాఁగఁ
జూపు విప్పనినాఁడె * చూచి చెప్పెనుగదా
భృత్యనైజము దివ్య * దృష్టి గాఁగ
వసుచు నెద మెచ్చి ముద మిచ్చి * ఘనత హెచ్చి
మనుచు జేదోడు నాదోడు * మనసుఁ దోడుఁ
గనుల దోడును నై వాణి * కరుణ శ్రీ కు
మారమహిపతి సూర్యరా * ణ్మనుజవిభుని. 6

ఉ. సత్కియును రాజమౌళిగని * సంతసిలెన్ వెనకయ్యి యయ్యి నే
యతులీతుఁ దాదిపూజ్యత ను * తాగ్మిత సాఘగణాధిపత్య మ
పరితిహతిఁ బూనె నట్టి కరి వక్త్రుఁడు పోవుతుఁ గార్యసిద్ధి స
మృతి నిడి రావువేంకట కు * మారమహిపతి సూర్యరాయనిన్. 7

ఉ. భావుకలీల రాజ్యపద * వర్తులు సుస్థిరకీర్తు లొను ను
గీర్ణవవిభీషణు ల్లనిరి * శ్రీ రఘురాముని పాపైవండు సరి

భావనఁజేయ నట్టి హను * మంతుఁ డనంతజయంబుఁ గూర్పుచుం
భావనమూతిఁ పోవుతఁ గు * మార మహిపతి సూర్యరాయనిఁ.

సీ. ఎవ్వనికావ్యంబు * తెఱిగించుఁ దొలుదొల్ల

రామకథాభివ * ర్ణననిరూఢి

నేవానికవిత సం * భావింపఁగా నొప్పుఁ

గౌరవాంచితకథా * కథనపటిమ

నెవ్వని కవనంబు * తేర్పరింపఁగ నొప్పు

సంభావితకుమార * సంభవమున

నెవని కవిత్యంబు * వివరింపఁగా నొప్పుఁ

బద్ధనాయకనుతి * ప్రకృమమున

నట్టి మహనీయులఁ దలంతు * నస్మదీయ

కృతియుఁ దత్కృతులట్ల న * తక్రూతి వహింప

భక్తి వల్మీకభవ నత్య * వత్యపత్య

కాళిదాస మయూర న * తక్రూతుల మదిని.

9

చ. గురురుచిమూఁడుమూర్తులును * గూఢిత్రయీమయమూర్తిఁదోచిన
ట్లరుదుగ మువ్వీరుం గలసి * యంచిత పంచమవేదభారత
స్ఫురణముఁ జూపినట్టి పరి * శుద్ధుల నెన్నెద నన్నయార్య భా
స్వరమతి నెఱ్ఱిపెగ్గడను * జక్కఁగఁ దిక్కనసోమయాజినిఁ.

మ. విలసన్నార్ద్రవ కాంచనాంచలవిభా * విస్ఫురచీనాంబరా

వళిఁ గర్పూరపుఁబలుగు లుంచుగతిశుం * భద్రివ్యమతాగ్రవ్యమం

దలఘు శ్రీనిధి రావు సూర్యవిభు నా * మాంకంబు సంధింప నె

ట్లలరుం గీటములట్లు దుర్గుతులు రం * ధ్రాన్వేషముం జేయఁగఁ.

క. అని యిష్ట దేవతావం

దన సుకవిజనాభీనంద • న కుకవిపరివ

ర్జన కుమతి నిరాకృతి గుం

భనముం బొనరించి యొక్క • వర కావ్యంబున్.

12

క. వచియించునప్పు డెల్లెడ

రుచియించునఁ బొడము రసము • గోళినిగతిఁ చా

లిచి యించుక కాకుండఁగ

రచియించుట కింపుఁ జెంపు • రసా వహియింపన్.

13

ఉ. ఉరుతరభక్తి మైఁ దులసి • యున్మణులు నిర్దురులం బొరింబొరిన్

సరములు గూర్చి వేల్పులకొ • సంగఁ బొసంగ నెసంగినట్లు ను

ష్ఠిరముగసంస్కృతాంధ్రపర • దేశ్యపదంబులఁగూర్చికావ్యముల్

దొరలకొసంగిన నృదిఁ గు • తూహలమోట నటుల్ ఘటించెదన్

గీ. బిందు శకటంబు లని వేఱె • పేరుగాని

రేఫయుగళంబుఁ గూర్చిరి • కృతులఁ గవులు

ఘనులు చెప్పినను భయంబు • గాకయున్న

సంకరంబందు రెండు ని • ప్పత్తి లేదు.

15

గీ. ద్విత్వములయందొ దేశ్యాన్య • దేశ్యములనొ

శకటమంచు వచించుట • చనును గాని

కొన్ని యుభయంబు లంచును • గొన్ని సంక

రంబులని చెప్పు టొప్పునే • ప్రాజ్ఞులకును.

16

క. కావున రేఫద్వయికిం

గేవలతకు ననుమరించి • కృతులం గూర్పం

గా వెరవగునని తెంచెద
వావిరి దేశ్యాన్యదేశ్య • పదములు పోలెన్.

క. కల్యణముల నెల్లను నై
కల్యము గావింపఁ జాలు • కల్యవిధుల సా
కల్యముగఁ దీర్చికొని రెయి
కల్యస్థలిహితులఁ గూడి • కల్యాణమతిన్.

క. కారణజన్మఁడు ప్రాజ్య మ
హిరాజ్యపదార్థగుణ స • మృద్ధుఁడు రామ
క్షౌరరాద్వరసుకృత ఫలా
కారుఁడు మనవిధుఁడు పెంపుఁ • గను నూటెఁడుల్

క. అనుకొని తచ్చభవానగ
మున సముచితభంగి ముత్ర • ములలో సాయం
తనమున సమయం బారసి
ననువుగ దర్బారు కరుగు • నప్పుడు వరుసన్.

సీ. చుట్టివారియగడ్డ • గుట్టిని బలుకోట
దరి వెల్లబావున • బురుజు దరిసి
గడియారముడివోని • యడియాలములవీక
తవచించు సింగపు • గవనిదాఁటి
ఫాదుకా సిరుదుకా • బాసికీ యిడినదో
కాకా హజరంబు • చాయనేగి
మోసలనేనుంగు • మొగసాలనిలుపు టు
ప్పరిగల నీడ చ • ప్పరముఁజొచ్చి

ప్రథమాశ్వాసము.

తమ్ముఁ గాన్పించుకొనవచ్చి ♦ తలఁగనీని
నందడిగమేటి దొరలున్న ♦ నరన నరసి
నగరిముంగిటి పహరాల ♦ జగతి దండఁ
నిలువ నంపించుకొనియందు ♦ నిలిచియుండ.

శ్రీ. నునుఁగుట్టుపట్టు మె ♦ త్తని మెత్తకోకిరి
జగజంపుఁ బల్లంపు ♦ జిగినిగింపు
టంగువాలుజగాది ♦ టంపుజల్తారు ము
ప్పిరినుట్టు ధాము చా ♦ పెన్దొరంగ
పొన్నెఱుంగులరికా ♦ బులు బలుతోరంపు
ఘొన్నులమెడవట్టె ♦ యుదుటచౌల
మొగముట్టుసొంపుఁ బెం ♦ పులకెంపుఁ గల్లెంబు
చోక్కపుఁ జిక్కని ♦ సోగవార
చురుకు నిడువాలుతరటు కు ♦ చ్చుల పెడంగు
చికిలిగరులతురాయర ♦ బీభృహుమాయి
ఘోరుమీలంగఁ క్కైచేసి ♦ సాదులిర్వు
రచ్చటికెఁ దెచ్చిరేలిక ♦ యాజ్ఞవడసి.

క. అంతట నంతిపురంబున
నెంతయు నంతనముగదుర ♦ నింతులు కుతురా
క్రకాంతములగు స్వాం ♦ తములను
వింతగఁకైచేసి యనుప ♦ విభునందనుఁడున్.

శ్రీ. రతనంబులకుఁతాయి ♦ జతనంబుగ జరీ బు
టా చేరుమాలుదా ♦ దాగదించి

వెలిదాలుగలమేటి • వలిపంపు జోడంగి
 లలిమేనఁ బూసిన • ట్టలవరించి
 యపరంజిపూమినుగ • టాకుపచ్చపగాయి
 యనునొండ గుత్తమా • నట్లు తొడిగి
 యొలుపైన యొరసైని • మెలపూన నిడుదవా
 యొడికపు ఖండునా • నడుమఁ గట్టి
 చుట్టి పులితోలు పాదోను • జోడుమెట్టి
 పచ్చికస్తురి నామంబు • పరిమళములు
 పచ్చకప్రపంపుఁదములపు • వాసనలును
 నఱవిరిసరాలవలపుల • నలమికొనఁగ.

24

క. కరికలభనులభగతి భా

న్వరుడై చూపఱకుఁగనుల • పండువుగాఁ గరి
 బరఁగందురగంబున్నెడ
 కరుదెంచె విలాసభాసి • హాసాననుచ్ఛేద.

25

మ. కెలనన్ నిల్చిన భూసురప్రతతిః • గేల్వోడ్చి వారిచ్చు న
 తలపుష్పక్షత లద్దిమై యవితథా • స్థపాభవాశీర్వచః
 కలనోల్లాసము మున్నుగాఁ గొని చెలం • గన్ వాహనాగోహాహో
 త్తలికత్తెందమునందుఁగ్రందుకొనఁగంఁభాణంబునుం డాయుచోన్.

ను. సరదారుల్ పరదారుణద్యుతిసమం • చమ్మార్తులై డగ్గిరి
 తరహాపాగలు బుగ్గమీసములు ని • ద్దంపున్నరాయాలు నం
 గరఖాలున్నడికట్లుచెందిరపుఁజుంకగ్గల్ చొక్కపుండాలుడాల్
 తరవారుల్ మెలయం జొహరులిది శ • ప్రస్వప్తికంబుల్లగన్.

గీ అగలు బగలునఁ బాయలై * యదబుతోడ
 నిలువఁ జెలువంపు నడసొంపు * నీటుమీఱఁ
 దేజివలగొని కేలను * త్రేజితారి
 యతఁడు మందంబు గాఁ గంద * మప్పగించి.

28

క. సుదులతెఱంగులు చొక్కపు
 నడలబెడంగులును జాతి * నాడెంబులు నొ
 ప్పెడు చిన్నెలు ప్రియమును
 గడుకొని లెక్కించి యొక్క * గమకించుటయున్.

29

చ. కడువడిఁజేరి డావలిరి * కాబాకసాది కుదించిపట్టినే
 ర్పడరంగ శాస్త్రశస్త్రమగు * హస్తముఁ బల్లముఁజేర్చి యీవలం
 దడయక యంకవన్నెమును * దక్షిణపాదముఁ జొన్ని చంగునం
 దొడరు జవంబుతోడుమికి * తోడనె వీడని ప్రాశ్నిమంబుతోన్.

క. కైజామోరగ వాగలు
 కైజాఱకయండఁ గుదియఁ * గాఁబట్టి మహా
 రాజాత్మజుండుతనరుచి
 రాజానెయంబు నడువ * నల్లనఁ బనువన్.

31

చ. తలఁగు తొలంగు మోసరిలు * దవ్వులకేగుము పాయుమంచుఁబా
 యలుగనదల్చి చూపఱుల * నాఁపుచు వేతగధరుల్ బరాబరుల్
 నలువఁగఁ జోపుదారులు హ * సాదు పరాకని హెచ్చరించ వం
 దులుసుకవీంద్రగిర్మిత కృ * తుల్ పరియించుచువెంటనంటిరాన్.

చ. వెలువడి దేవుడీకెదుటి * వీధి సమేధిత వల్లు వల్లనం
 బులు బలుధావనస్ఫరణ * ముల్మహితప్లుతవిభ్రమంబు లిం

పొలయఁగ ఛారితంబులు జ + వోచితశేచిత రీతు లిందుకే
నలయక చిత్రచిత్రగతి + నందలు నం దరుదందఁ జూపుచుకా.

సీ. మదికన్నమున్న గ + మ్యముఁజేరు టెఱిగింను
నామెఱుఁగారు హు + డాముతీరు
మహి యంతలోనఁ ద్రి + మ్మరి క్రమ్మఱుటఁ దెల్పు
నాఁబొల్పనంగు కా + వాఁబెదంగు
నడఁ దనతోఁ బంద + మిడఁ బీరుఁబొద్దు తే
జీనాఁబొనంగు జూ + జీహురంగు
సగరుత్కమగునాఁటి + యెగురుటఁజూపున
నంగఁ జెలంగుతు + లంగురంగు

పాటమాత్రంబె గంధర్వ + కోటికొదవె
నటనమును గాంచితే నందు + నాఁగఁ బోందు
గదుర నింపులు నింపు బ + ల్లదముసొంపు
వెలయగతి భేదములఁ జూపె + విభుహయంబు.

34

వ. మఱియు సిరియరంబునందొరయు దొరకొమరుదొర నమరు తన
విలాసకలాసముదయంబు ననమానసముదయనంబుగ నయనంబు
ల కల్లానంబు పల్లవింపఁజొనుప ననుపమంబగుచెన్నున నచ్చిన్ని
వజీరుండు చెలువార్లు తన వారువంబు బహువారంబు పేరెంబులు
మీఱిం బాఱించి యంతవారిం చి కతివయపరివారంబుతో వంది
మాగధవారంబు కైవారంబులుసేయ నవక్రవిక్రమారభటి పటి
యస్త్రములగు భటనత్తము లుత్తమంబుగ హేతిదీధితిస్తోమంబుల
మెఱుంగులగు రంగులు కుఱంగటం దుఱంగలింపనిభృతనిపుణితా
నివిడనిర్వికార నిర్దిదగినిశ్శబ్దనియమంబుగా నిరుకెలంకుల నర్గమిం

ప శుద్ధాంతనిశాంతస్మాంతదంతర దంతస్తంభ సంభాసమానాస
మానాతిమానకాయమానాంతరంబున దురంగావతరణం బొనర్చి
తనర్చిన సముచితాచారపరిజ్ఞానంబు తేటపడ నభ్యస్యమానాయు
ధసాధనవ్యాయామవ్యాపార కించితగ్రరగ్రశంబగు పాణితలంబు
న నీషదున్నమితవచాగుండై పైంధవసగంధప్రదేశం బల్లనల్లన
నప్పలించి నిజమాత్మజనదర్శనోన్ముఖుండై యుండఁ దదాత్వన
మాసన్నలగు నూడిగంపు టన్నులమిన్నలు పున్నమపెన్నెలఁజేసి
కన్నఁ జెన్నలరు మోముల గోముల బడయంగోరి తారును
జ్యోతిర్వహననియమంబున నోములొనర్చుగతిఁ జేర్చు నిగనిగ
నెగడు మగరాలవల్లెరంబులం గపురంపు దీపకళికలం దనఘమా
యితోడంగూడ నివాలించి పంచవర్ణాక్షతసంకుల కుంకుమాంబువు
లు దిగదుడిచి యిరుకెలంకుల 'వైవ వైవస్వతమను ప్రతిమను మ
నుజుల మనువుమను పురోహితహితాశీర్వాదనాదంబులకు నున్న
భివాదంబు లొనర్చి యంతఃపుర సౌధాంతరంబున కరిగిన. 35

మ. ఇట మేముం బటుహేమకుడ్యఘటితా • సేకక్షమానాయకో
దృట చిత్రప్రతిమావటంబు వలభి • ప్రాలంబమానామల
స్ఫటికోచ్ఛావచదీపపాత్ర మభిత • స్సమ్యక్సమాస్తీర్ణ వి
స్ఫుటచిత్రావృత రత్నకంబళమునా • శుంభచ్చతుశ్శాలలోక.
వ. ఉండం గొంతవడికి. 37

సీ. గురుతరశేషగ్ల • గోత్రప్రతితిక్షిప్తా

రావువంశాభి రా • కావిధుండు

మహితాత్మ మంగయాం • బావధూరామరా

డగ్గిగ్గగగ్య పు • ద్వైకఫలము

నిజసమాశ్రితమహా • ద్విజసమాజకగృహం
 గణకల్పితానల్ప • కల్పకంబు
 పౌజ్యసామాజ్య వై • భవసమున్నతిశంసి
 లసమానమహనీయ • లాంఛనండు
 ధ్రువ పరీక్షిన్మహారాజ • తులితలలిత
 వర్ధమానగుణావళీ • భవ్యశుభ్రుడు
 బాలభాసగ్రరసన్నిభ • పృభుడు శ్రీకు
 మారమహిపతి సూర్యరా • ణ్మనుజవిభుడు.

38.

వ. ఏతంచ.

39

శీ. సరసనాటకకావ్య • చంపూప్రబంధశ్రీ
 యోగ్యండ కవికాండ • మొక్కదండ
 మానాభిజాత్య స • స్మానాత్మనమబాంధ
 వోదార హితవార • మొక్కచొర
 మంజుగానవిధాన • మాధురీసాధురీ
 త్యురుగాయకనికాయ • మొక్కచాయ
 భయదాహి పరిణాహి • బాహుగృహగృదా
 యుధర్మాటభటకూట • మొక్కచోట
 స్వస్వసముచిత మర్యాద • సన్నివిష్ట
 మగుడు దత్తద్విశిష్ట వి • ద్యావిసోద
 సంగతిచెలంగ శృంగార • భంగి నిలువ
 జెలువు బలువైనరీవిచే • గొలువు దీర్చి.

40

శీ. పరిపూర్ణతరనుధా • కరముధాకరకథా
 ముఖవిలాసము సిరు • ల్పొదలంచేయ

సురసాల ఫలసార ధ సురసాలరసతుల్య
 వాచారచనలేనె ధ వానగుతీయ
 సేతవత్స ధ పవత్స ధ సుకపాత్స నేత్రాంత
 వీక్షణంబులు గృప ధ వెల్లిగొలుపం
 గలశాంబునిధిగర్భ ధ తలనిర్భరోర్మికా
 నిర్మలస్మృతిము వె ధ నైలలుగాయి
 రాజసముంబుగ శృంగార ధ రసము చిలగ
 నిరుపమాన దకందళో ధ న్నిద్రాహృదయ
 మమర సమరాధిపతి వైభ ధ వము దలిర్ప
 నిష్టనల్లాపలీలచే ధ నెనంగుచుండ.

41

మ. సురసాటోపకథానురూపకవితా ధ సంగీతసాహిత్య భా
 స్వరసల్లాపము కాలయాపనమొ ధ నర్పం గోష్ఠి గావించుచో
 ధీరకీర్తికాస్థితిహేతువెద్దియని యా ధ సీనుల్ వ్యశంసించినకా
 జరునవ్యాసనచంద్రువెన్నెలయనం ధ జెన్నొందనన్నందులోక.

మ. హితు శ్రీరామకృపాకటాక్షజనితా ధ నేకావధానాంధ్ర సం
 సక్రతభాషాశతలేఖనీకవన ని ధ ధైతృత్వముఖ్యక్రియా
 పృథిభుం దేవులపల్లివంశభవు సు ధ బృహరాయనూరిం బ్రస
 న్నత వీక్షించి వచించె నిష్పగిడ బూ ధ ర్ణవీతి సంధిల్లంగక.

క. హృద్యతర సప్తసంతా
 నోద్యమములయందు నెందు ధ నొందును జిరభా
 న్మద్యశము నరుడు దానిం
 బ్రహ్మోత్పత్తితఃపిత చెల్పు ధ వలె మీరనినక.

44

మ. వసునిక్షేప సురాలయక్షితిసుప ♦ గర్వస్థాపనారానుకూ
 పసగష్టటగ్ర మొకానాకప్పుడు సమా ♦ స్తంభైననా తారకేం
 దునహస్రాంశువుగా యిశంబు గృతినుం ♦ యం ఛాత్రిసాఫోగభో
 గసుఖశ్రీవిభవంబులుం గలిగెడుం ♦ గామించు నేడ బంగినక్ష.

క. కృతిం నైకొనవలెనను స
 స్త్రుతి మనమునఁ బొడమ సరస ♦ మాధుర్యయుత
 స్మితపూర్వక సుతిఘర్వహ
 హితభాషణభూషణముగ ♦ నిట్లని వలెనెక్ష.

46

సీ. విఖ్యాతనాటక ♦ వ్యాఖ్యానవిరచనా
 గరిమంబు నైదికా ♦ గ్రణులదండ్రు
 శృంగారసారసం ♦ సక్రృతభాణనిర్మాణ
 యమకంబు నైష్టవో ♦ త్రమలదండ్రు
 పృథితాంధ్రభాషాపృ ♦ బంధ బంధురకవి
 త్వప్రౌఢిమ నియోగి ♦ వరులదండ్రు
 చాటుధారాపద్య ♦ సంధానవిజ్ఞాన
 పటిమంబు మాగధ ♦ వరులదండ్రు
 గాని యిన్నివిధంబులఁ ♦ గవితఁగూర్చు
 నేరుపరి నేర్పరించుచో ♦ మీరలొక్క
 రరయ వరయత్నమునఁ జేర ♦ రొరులు మాకుఁ
 బ్రాజ్యరాజ్యంబుతోపాటి ♦ వారలగుట.

47

సీ. ఒకచోట వికచాబ్జ ♦ మకరందలహరికా
 మాచర్యరసపుష్టి ♦ మహిమ దనర

నాకవంక నకలంక * నుకుమారపదతుంభ
 దనవద్యులైశద్య * మొనరుమండ
 నాకతావున సమర్థ * నుకర్థగుంభనో
 జ్ఞుంభణప్రసమం * బేవుమీఱు
 నాకకేవ నుయభావ * నికరావబోధకా
 గణ్యులైపుణ్య మా * ర్థము సెలంగ
 లలితకవితాచమత్కార * లనదనల్ప
 కల్పనాకల్పచాతురి * గానుపింప
 నాక్క నరసప్రబంధంబు * జొక్కమైన
 ఛణ్ణితిగావింప భావింప * వలెనటంచు.

48

గీ. లోకమున లోకులెల్ల ను * శ్లోకఫణితి
 బూర్వసుశ్లోక కల్యాణ * ములను గృతులు
 కృతులు గావించి యొసంగ స * తక్రతులొనన్తు
 రదియు సంపత్కరంబె యూ * సంతకంటె.

49

క. జననీజనక కథాశ్రుతి
 యునఘంబని యోచుం గాన * నన్నజ్జననీ
 జనకుల వెవాహికథ
 వినవలతుం దెలుపు మాగ్య * విశ్రుతచర్యా.

50

చ. అన విని తొల్లి యొక్కసము * యంబున నీ వినయంబుతోడ మ
 జ్జనకునిపజ్జ నజ్జన క * ఘాత్రవణం బొనరించుపట్ల బా
 వనుడగు నన్మదీయ నర * పాలుని పెండ్లి బొప్పం చివ్వుండ
 యన వినుపించె నెప్పగిది * నప్పగిది వినుపింతు సంతయుకా,

గీ. అనినఁ గౌతూహలం బాత్మఁ ♦ జెనఁగొనంగ

నంగజగురూపచార న ♦ క్షౌంతరంగ

రంగదురుతరకారుణ్య ♦ రసముభాతి

భాతి విశదస్త్రితద్యుతు ♦ ల్పరంగ నన్ను.

52

మ. వరభాటీచరఁ ఘోటికాపటల భా ♦ స్వత్స్వస్థశాటీసము

త్కరపేటీ ధనకోటికా లసదలగి ♦ కారప్రమానావళి

సరపాటీర రసాంచితైణమదచి ♦ రాచ్చూర్వకానేకస

త్కరణశ్రీపరిపాటి వీడ్కొలుప ను ♦ త్సాహరిబు సూక్తిల్లఁ గన్.

మ. ఇల మత్త్యాంకకృతికా రచింపఁదగదం ♦ సస్థింతు హస్తీని ము

ఖ్యలు నా శ్రీహరిశైవ మానవుఁడుగా ♦ నుండంగఁ గాదే నుతిం

చి లసదైరవులైరి మత్కృతిపుండ ♦ శ్రీహార్యరాడ్భూపమం

డలవర్యుండును దేవతావరజ జ ♦ న్మశ్రితైః యంచున మదన్.

క. ధనమొసఁగినఁ జనుమొసఁగరు

చనుమొసఁగిన చనుమొసంగఁ ♦ జాలను మనసి

చ్చిన గారవింప రితరులు

గన నిన్నియు నొనఁగుచుండెఁ ♦ గద యితఁ డనుదుగా. 55

షష్ఠ్యంతములు

క. ఏవంవిధ శుభలాంఛన

భావంగమ నిత్యసత్య ♦ వత్కనలీలా

భావుక రావుకులాఖ్య ధు

నీవరచంద్రునకు శౌర్య ♦ నిస్తంద్రునకున్.

56

క. రేచక్లగోత్రభవ గో
త్రాచక్రపరిభవ పూర్వ ♦ రాజలలామ
శ్రీచరిత రామరాయన్న
పాచరిత తపః ఫలాయి ♦ తాఘ్యదయునకుఁ.

57

క. భాసుర నెల్లంకికులో
ద్యాస జగన్నాథరాయి ♦ పార్థివసంతా
నానమలైభవ మంగాం
బా సాశ్వీగర్భశుక్తి ♦ మాక్తికమణిఁ.

58

క. అనుపమతర గురుభృగునం
దనమను చాణక్యముఖ్య ♦ నయిపద్ధతి శ్రీ
లనవతిఁజ్ఞానకు జేనా
వనవిష్ణునకును శతాబ్ది ♦ వర్ధిష్ణునకుఁ.

59

క. కమనీయ పద్మనాయక
సముదయసంభావితాభి ♦ జాత్యాదిగుహో
త్రమ రావు వేంకటకమా
రమహీపతి సూర్యరాయి ♦ రాజేంద్రునకుఁ.

60

వ. అభ్యుదయ పరంపరాభివృద్ధిగా నారెయి నరింపంబూనికొనిన రామ
రాయవీలాసం బను పరిబంధమునకు మజ్జనకుండగు వేంకటకృష్ణ
శాస్త్రీవరేణ్యోక్తకృమంబగు కథోపకృమం నెట్టులనిన.

61

శా. శ్రీమించున్నువిం బీశికాపురము ల ♦ క్షీప్రపాదమంచీర శం
జామంజున్వన విభ్రమ భ్రమకరా ♦ సంఖ్యాధ సఖ్యానము

చామందోదిత ఘోషగళ్య రవస + మ్యహస్వితి తైశ్వర్య యు
కానుంతామితదవ్యభవ్యభవనా + శాంతప్రభాత్రాంతమ్. 60

క. ఆనగరి సౌధయాశ్రమ

లానగరిపు నగరిచంద్ర + యనిన గురుచిరః

జైన గురుత్వమున సుఖ

శ్రీనగురుచి కలిమిఁ గిరిందు + సేయుచు నెప్పుడుగా.

61

సీ. ఎలమిచే శ్రీసుకుక్తి - పేశ్వర శ్రీకుంతి

మాధవస్వాములే + మరలచోటు

హితమూని రాజరా + జేశ్వరీ పురుషాతి

కాశక్తు లభివృద్ధి + గోపుతాపు

గడఁగి యేలామహా + కల్లోలినినశంబు

సెనఁగి చుట్టును బస + హిందువులు

ప్రతిస వట్టినరీతిఁ + బాద గయూజ్జేశ్వర

మోపి పితృణాము + లాస్యపుష్కరి

మఱియునెల్లెడ నాల్లు నీ + మలకు నడుమఁ

దరిసి మున్నుఱు నటువది + న్నైవతములు

గృహను రాజేంద్రునకు జయం + విచ్చదక్క-

విభవ శుభవృద్ధి కరము శ్రీ + పీఠపురము.

62

శా. ఆత్రేలాసకు భృద్విహరకలనా + వ్యాసంగ రంగిత్యముగా

శ్రీకాశీపుర వాసలాలనమతి + స్థేమత్వమున భూమమై

యేకీభావమునొందఁ గుకు గ్రామభగా + శీశాశృతింబూని గౌ

రీకాంతుండు వసించు పీఠపురి వ + ద్విందంగ సామాన్యమే. 63

శా. ఖ్యాతశీర్షిజగత్ప్రభూభ మహిమం + బౌ కుకుటేశాకృతి
జ్యోతిర్లింగము చుట్టించి బావనముగ + పూర్ణతిక్షమా భాగమా
పాతాళంబుగ నంచునంచితమతిం + బాగ్జ్ఞాల్ పృశంసింసురా
పూతక్షేత్రముపీఠికానగర మొ + ప్పుక్షయూమ్యదికాగ్నిశ్చిహ్నః. ౧౪

సీ. దుర్భిక్ష హర్యత్తు + దుర్వార శరభంబు
నైరివారిదవార + మారుతంబు
నాపదంధతమసా + హరణ ప్రభాతంబు
పాపమత్తేధేంద్ర + పాకలంబు
విజ్ఞాన చంద్రికా + విలసనేందూదయం
శ్వాశ్వర్యవనవనం + తాగమంబు
ఘనపుణ్య సస్యరా + శ్యామకూల వర్షంబు
ముక్తి కన్యోద్వాహ + ముఖ్యులగ్న
మచటి కరుదెగురు జనులక + మున్నెసిద్ధ
ఫలము శ్రీకుంఠిమాధవ + స్వామి దివ్య
మందిర విమానదేవీప్య + మానవిపుల
ధామ ధామసుదర్శన + దర్శనంబు.

65

మ. శ్రవణానందముగాఁ దగున్మగురిమ + ప్రాగ్భారధారాశనం
సప్రవణామందమరందచిందులహరి + సందోహ సంక్రిడ న
ప్రవణాళి ప్రవరాళి గానభటితు + ల్పరిచ్ఛాయశీతాతతా
మృగవణాళిందములందుఁ గగిందుకొనిన + మృగ్రీతినేలాతటిక. 66

మ. ఉపశల్యంబుల నెల్లిడందనరుఁ గు + త్యాసూసు సంవర్ధితా
నుపమానేక్ష్యవణద్విరేఫలలితా + నూనప్రసూనప్రసూ

నపరీతోపవనంబులంగజుడు గి • నగంగాను గాఢీజయ
గ్ధవరుండై ఘటియించు నన్నయధను • ప్త్యాభాణ గోహరిస్తు. 67

మ. సొలపేగంధవహార్యకంబులు సరిం • నున సరిజలస్వీతి వీ
ఘల శ్రీమాధవదేవుదేవళపుం బూ • దోటల గుబాళించు పూ
పులయుంబుషగరిణీనలంబులయుం • దా • పునోపూసి యప్పుప్పలా
పులవెంటం భృతికేగు ప్రేవధిజులుం • బో దింగడున్మందము. 68

క. ఇహమిడనేలానదిగెయె

బహుళంబగు పరమిడంగ • భాగరథ్యయె
మహిమహితమహిమచేదగు
నహహా ! మందాకినీ మ • హానదయరహిత.

69

సీ. ఛందోనురూపతఁ • జర్చింపఁగా నేల

యరఁసు నందఱు విప్ర • వగులనంగ
వచన ప్రగల్భతా • రచనఁదల్పఁగ నేల
కనఁగనందఱు ద్విజా • గోబులనంగ
యాగక్రియోద్యోగ • యోగమంచఁగ నేల
తెలియనందఱు బుధా • ధిపులనంగ
జ్యోతిర్విభూతి వి • ఖ్యాతి నెన్నఁగ నేల
తలచనందఱు బాద • బులెయనంగఁ

గానిచోనెట్లు వినతాధి • కప్రహర్ష

ణంబనంతసమాఖ్యావి • డంబనంబు

ననికసస్మార్త వర్తనం • బతి శుచిత్వ

మనఁగఁదనరుదురెల్ల బ్రా • హ్మణులువీట.

70

మ. విలసత్పూర్ణక భావగ్రతాపయతము ♦ ల్విశ్వోల్లసల్లక్షణో
జ్వలరేఖాకర రాజమానములు స ♦ చ్చక్రావనపక్రియా
కలితస్వాంతనమంచితంబులయి వీర ♦ క నాజమాత్రాండమం
డలముల్నిండుగనప్పురోత్తమమున ♦ నాజిల్లు రేయుంబగల్. 71

సీ. ఏచాయఁజూచిన ♦ శ్రీచారురుచిర ము
క్తాచాక చక్రపత్రి ♦ భావయంబు
లేనైపు దిలకింప ♦ భావైక రమణీయ
భావైణ లాంఛన ♦ గావనీతము
లేమేరఁగనుఁగొన్న ♦ గోమేధికాశ్మక
స్తోమేధితోద్ధామ ♦ ధామయతము
లేలోన వీక్షింప ♦ నీలోపలద్యుతి
జాగోది తాతిత ♦ మోలలితము
తొడుఁ గనుపట్లు విడిమట్లు ♦ లలరగట్లు
విలుతు యెలిపెంపు తమసొంపు ♦ గలగడింపుఁ
దనమునకు సాటిఁ గనచేటిఁ ♦ కనుచుమాటి
కినినగును వాటపుఁ గిరాట ♦ జనమువీట.

72

గీ. తతనమృద్ధిశాలి ♦ తాన్మూర్తిచేఁగాంమ
భూరిశూద్రరీతిఁ ♦ బొలుపుమించి
తతనమృద్ధిశాలి ♦ తాన్మూర్తిచేనొప్పు
భూరిశూద్రరీతి ♦ పొనఁగువీట

73

గీ. పురజయాంబుధి మథనావ ♦ సరములందుఁ
దమ్ముఁదాల్చిన వారికృ ♦ తమ్మెఱింగి

మఱల భరియించు నలమేరు • మందరములు

నాఁగ శివ కేశపుల స్వంద • నమ్ములలరు.

74

శా. ఏకాంగంబగుమాకుండకిము తనీ • ధౌతాభిఘామాత్య న

స్తోక ఖ్యాతి సుదర్శనంబురునమి • ద్భూతస్సనుద్యజ్ఞయో

నేత్రకంబానటతాదృశాంగశశవృ • స్థంగాండు నన్మజ్జయి

శ్రీనివాసమేరగలాచెయిందులబురిచి • త్రింసున్ శతాంగచ్ఛటన్. 75

శా. కొండలు పశ్చిమింగరుల • కననంద మృనవాసినంతగా

నుండిననుండుగండములు • నుండినఁ బాదములుండుఁ గాగిలు

ల్పిండగు దానవాస్తములు • తేవుగదామిది భూమిభృష్టశ్రీ

పొండివిసార్యభూమకుల • భూమిముల్ పరికిలనిహదంగన్. 76

క. సతతము తిన్న గరంబున

నతులితగరిచాతురంతి • కాదిసురంగ

ప్రతతు లలరారు జనన

మృత కంఠాభరణరోచ • మానములగు నున్.

77

చ. పిడుగుల తున్న-లన్నగరి • వీరభటచ్ఛలు లక్ష్మికాగిలో

బెడిదము గాఢజేంద్రుశర • వృష్టిమున్నగశశుగోపముల్

పొడిపొడిగాఁగదున్మడి గు • భుల్లుభులంచును గడ్డితధ్వనుల్

గడలుకొనం బయింబడి జ • గద్భూతాదార్యశీనపుఁజూపునీ. 78

మ. సగరింగల్లు శిరోగృహంబులకు న్వ • స్థితీపతిస్థంబునె

తగుటంగాదు న్వచాలమార్గముల నం • తఃప్రాప్తః శ్రీనస్తిశీ

శగభస్తిన్ గృహియింపఁగాఁదలుపులం • దత్తొత్థితాబాలిక

ల్పిగియించంగ నతండునిల్వనిలఁబ • ర్వంజగద్రశాలాభిధన్. 79

సీ. పాకారములునుదీ * పాకారములుబహి

గ్గోపురంబులతీత * గోపురములు

కాసారములు సూర్తి * కాసారములుసౌధ

జాలకంబులు రత్న - జాలకములు

చతురంగములుమహేళా * చృశురంగములురాణి

కేతనంబులు బద్ధ * కేతనంబు

లారామములు సత్స * లారామములుతత్స

భాజనములు ధర్మ * భాజనములు

జగతినలసప్తనగరరా * జగతిమిగుల

నెన్నిపురుగొప్పునన్నిటి * నెన్నితనరు

భావనాతీత దన్యబ్ర * భావనాశి

కాపురంబుజయేందిర * కాపురంబు.

ఉ. ఆనగరావతంసను స * మగ్రభుజోగ్రతరప్రతాపవై

శ్వానరకీలజాలశల * భాయితశాత్రపుండ్రాశ్రితేష్ట సం

ధానచణుండు రావుకుల * నాథుండు సూర్యనృపాలుండేలు ము

స్నినవఖండమండిత మ * హీతలముం బృథుచక్రవర్తినాథ. 81

చ. చదువులబోడ, సాములను * జాణ, గొనంబులనుప్రసిద్ధుడ

భృదయములందనుద్ధతుడు * యుక్తవచస్సురణంబునందు బ

ల్లిదుండు స్వకార్యసిద్ధినన * లేవవిహీనుండు దీనకోటిపై

నదయుండు రావుసూర్యనృప * సత్తముజోడగుక్షేడులేడిలఁ. 82

సీ. పృజలంగన్నను గన్న * పృజలకన్ననుమిన్న

గాఁగావఁగాఁజూడు * కారుణికుండు

వసుమతి నేర్పుమై * వసుమతియగునట్లు
 పరిపాలనమొనర్చు * పార్థివునియె
 బంధులఁ జేమాను * బంధులఁగావించి
 మన్ననఁబునరించు * మానఘనాదు
 భటసమూహము నము * స్ఫుటసముత్సాహము
 తనరఁజూడెను పృ * తాపశాని
 కలఁడె యీదృశసాధుణ్ణ * గణ్యుడైన
 నృపశిఖామణియందు వ * స్థింపనైనది
 రావు వేంకటనీలాది * రాయవిభుని
 సూర్యరాయేంద్రుడలకె * స్తులనియా

83

క. నిండిన చెఱువులు మెండుగఁ
 బండిన పేరులును బుచ్చ * ఫలభరితము
 యుండిన లోటలునై నన
 యుండిల నతఁడేలురాస్థి * మొప్పగునెపుడు

84

నీ. నెలనెలమూడు వా * నెలగ వర్షించును
 వలసనంతగవారి * వాహచయిము
 కడుసమృద్ధముగ నె * వ్వడు బాడమొదవులు
 వినువుఁ జూపకపాలు * విదుశనిచ్చు
 సర్వీతలంబెల్ల * సుర్వరాసంజ్ఞచే
 సర్వకాలముశోభ * పర్వీయుండు
 పౌరజానపదాది * పూరుషనాథులు
 నన్యోన్యమైతి * నలరియుండు
 నఖిలదేశంబు నిత్యక * ల్యాణమగుడు
 బచ్చతోరణముగను జూ * పట్టునుండు

రావు కులమణి శ్రీసూర్య • రాయవిభుడు
పాడిమీఱంగఁ పృజలఁ గా • పాడునవుడు.

85

గీ. కొలుచు పృజలకుఁ దగినంత • కొలుచుఁగూర్చి
కొట్టడంబులఁ పెక్కెళ్ళ • కునునమాన్తి
నొందకుండంగ నిల్వఁగా • నునుచునతని
దేశమున క్షామమొదవునే • లేశమైన.

86

క. ఋణముల శతాంశవృద్ధిగ
వణిజులకుఁ గృషీవలులకుఁ • బ్రజలకుఁ నిదిరా
ణ్యణియతఁడు పోవఁగా బహు
గుణముగ సంపదలు ధాత్రిఁ • గొమరుతలిచ్చుక.

87

ఉ. ఆడఁడు పల్లదంబులనొ • కప్పుడు నెవ్వరినెనఁ గూళలం
గూడఁడు కర్జచందయినఁ • గోవిదకూటముతోడి కూటమిన్
వీడఁడు సర్వకాలమును • వేడిన యిద్దమొనంగికాని పోఁ
జూడఁడుదీనమానవుల • సూర్యస్పృహలుఁడు రాజమాత్రుడే. 88

శా. చాతుర్వర్ణ్యముస్వస్వధర్మనిరతి • చ్చిక్కిమించఁగానంగనల్
పాతివ్రత్యమునం బ్రవర్తిలఁగఁ దే • ఎబ్రాహ్మణాచార్య సే
వాతాత్పర్యమునం బ్రజన్మలఁగఁ భూ • వశేష్టుఁడతఁడు వి
భ్యాతిభూతలమేధధర్మముసెలం • గన్నాల్లు పాదంబులక. 89

గీ. తల్లిభావయాంబ • తమ్ముఁడు భీకమా
ర మహిపతి సమాఖ్య • రాజమౌళి
యొక్క నదయహృదయ • మైన లక్ష్మీదేవక
యాంబ హితముఁ జూప • ననడఁడనంగ.

90

కా. ఆగోత్రేందుగడు చింతపట్లకులజం • దైహత్రివిఖ్యాతుఁడొ
 శ్రీగంగాధర రామరాయ విభువు • త్రిందేవిగాఁగ్గొనెన్
 శ్రీగాంభీర్యధృతిక్షమావినయ సౌ • శీల్యాదశుంభద్గుణ
 శ్రీశేయన్వర వర్షిణీమణిని ల • క్షీణైకయాంబానతిన్. 91

చ. చెలువుఁడు దైవతంబనుచు • నెవకులాత్మజులందు నత్తమా
 మలు గిరిజేశులందువిభు • మంతులు నావ్రులు నెన్న నన్నద
 మ్ములనుచు నెమ్మిమీజనమ • బుద్ధిని జూచుచు బోచునవ్వఘా
 తిలకముసానిబోఁటి కల • దేయిలదేశములందునెందులన్. 92

సీ. రాచకర్షములనా • లోచించు పట్టునఁ
 బృతిభ్రమేనీతి మ • ర్మములఁ దెలుపు
 నకలోపచారము • ల్నవరించునప్పుడు
 నడఁకువతోఁదానె • యిలవకులగుఁ
 దఱివేచి యేప్రాప్తుఁ • దరిసల్పియొగంబు
 లింపుగాఁదానెభు • బంపఁజేయు
 నొండొక్క వేళల • న్యూనాధికతఁజూపఁ
 దన్నుఁగాదనుచుక్షౌం • తతపహించు
 లలిత సౌందర్యవిభ్రమం • బులను దెలుపు
 నెల్ల సౌఖ్యంబులను దని • యింపఁజేయు
 ధరణిపద్మిధకులవధూ • ధర్మములకుఁ
 బుట్టినిల్లయియవిష్టభు • పట్టమహిషి.

93

క. అపట్టమహిషియందా

భూవతిగనెనుతచకుష్ఠ • మునునుతనెనుకన్

శ్రీపురుషాపత్యద్వయి

రూపమహాభాగ్యభోగ • యాధిదలిర్నౌ.

94

శీ. అందగగ్నతుడు న • మగ్గతేజశ్శాలి

నీలాద్రిరాయ భూ • పాలమూలి

రెండవనుతవరే • ణ్యండు గంగాధర

రామరాయక్షమా • రమణమణియు

నాతని పిదపను • ద్యతీర్తి విస్సూర్తి

వేంకటరాయ పృ • కీర్తివరుండు,

నతనివెనక-నుశౌర్యుఁ • డగు సూర్యనారాయ

ణపృకాశావనీ • నాయకుండు

నందఱకుఁబెద్ద శ్రీభావ • యాంబికయును

సాటిగనరాని ముద్దుము • చ్చటలఁజూప

నమ్మహారాజ దంపతు • లెమ్మెమ్మి

ధరణి విలసిల్లి రానంద • భరితులగుదు.

95

ఉ. అందఱు ముద్దు యుచ్చటల • నాటలఁబాటలఁ దెల్పితేటలక

నందడిమీఱఁగాఁ జదువు • సాముల గోములఁ జూచువారికే

దెందములందు మోదము భు • టించుచునుండఁగఁదల్లిదండులూ

నందమునొంది వర్తిలి ర • నన్వలెనాతులనాతిగ స్థితిక. 96

ఉ. నృందనభేదయానముల • సామజభూమజవాశ్వయానమం

దందముగాఁగనందలము • లందులఁబొందరవొందనెక్కియ

నృందగతిం జరించునెఱి • చందమునందన నందసుల్నుతిం

చెందఁగనొందెనన్నపతి • చిత్తమునందునమందమోదముక. 97

క. నందనబృందంబిట్లుగ

నందనడెందమున కింపు * నాటింపఁగ నం

కల్పందననిభుండతడుదళ

నన్యందనవిభుచందమితని * దనఁదనరాకె.

98

క. ఆవిభుపిమ్మటభూనతి

దావసియింపఁగఁ దలంఁడ * దశ్శుతవద్యుం

డైవెలసి యెల్లగొనముల

ప్రొవగు నీలాద్రవిభుని * భుజిపీఠమున.

99

క. అంతటఁ దదనంతరమున

నెంతయుఁ జంటలవలంఠి * యింతలరఁగ నీ

మంతుని సామంతుని శీ)

మంతున్ శ్రీరామరాయ * మణివరియింపెన్.

100

నీ. ఆతండురెండవ * యివతారపురుషుండు

కాశిన్యమింద్రుండ * గనియొలుంగఁ

డాతండు శౌకర్య * మతిశయింబుగఁ జూపుఁ

బంకసంక్షేప్తభా * వంబుఁ జూపఁ

డాతండుకీనుండ * ఖ్యాతిచేఁ జెలుపొందుఁ

గుటిల సరిచారమె * చ్చటనుదాల్పుఁ

డాంతుండు భూభృతుఁ * లాగ్రిజ్జేఘమిండు

గండమెన్నండు నా * క్కటియుఁ గనఁడు

మఱియు నాతండు సార్వభౌ * మత్వముఖ్య

చిహ్నముల నొప్పు మదప్పత్తి * చేనెనంగఁ

డట్టి నిర్దుష్టగుణుచెట్టఁ ♦ బట్టవలచె

యనుచు వసుమతి రామరా ♦ యనివరించె.

101

ఉ. జనుగ్రులఁజేనివట్టినెక ♦ సకైము లాడఁగఁ జాలునట్టి బల్
చకఁగఁదనంబువాడతఁడు ♦ సాహసలీలల విక్రమారుగనిన్
ధిక్పైతిఁజేయఁజాలువర ♦ ధీగరిమన్లురుమించనోపు న
ద్వాక్షుల వాయుభుక్కులవ ♦ తంసమునెన్నఁగ నేర్చుఁబొల్పుగన్.

ఉ. ఒక్కరుఁడుకుగ్రనన్ మఱియు ♦ నొక్కరుఁడక్కటికంబునందువే
రొక్కఁడు బల్మికల్మియుగ ♦ మొక్కని కొక్కటిగాఁగఁగీర్తిపెం
పెక్కెడు పక్కిజిక్కిదొర ♦ యొక్కటియైమును రామసంజ్ఞచే
నిక్కలిరామ రాయ ధర ♦ జీశ్వరుడై తనరారెనన్నిటన్. 103

ఉ. పెక్కువిధంబులందొడరి ♦ బీదలసాదల సాదరాత్ముడై
జక్కఁగఁ బోగ్దిసేయఁగల ♦ జాతనంబున నిట్టిధార్మికుం
డెక్కడఁ గానరాఁడనుచు ♦ నెల్లజనంబులు నుల్లసిల్లఁగా
మిక్కిలి చేర్చెనాతడొగి ♦ మేదిని మోదినియై చెలంగఁగన్.

క. తన తమ్ముడొకఁడు బొబ్బిలి
యను ఘనమగు రాజధాని ♦ కధిపతిగాఁ గై
కొనఁబడుట నితరసహజం
దును దానును గలసితగు జ ♦ నుల్లొనియాడన్.

105

క. తనతమ్ముని వేంకటరా
యనిఁ దనపినతండ్రితనయు ♦ లగు సూర్యారా
యని ధర్మరాయనిఁ గడు
ననురాగము దనరఁ దనువు ♦ ననవరతంబున్.

106

ఉ. తమ్మునితాంతముం దనను • తమ్మునిచేరినరావులబోలెఁ జి
 త్తమ్మున సమ్మదమ్మునిను • తమ్ముగఁ గ్రమ్ముగఁ జూడ బంధుజా
 తమ్ములు సంతనింప నత • తమ్మును ధర్మస్థపానుజన్ముపే
 తమ్ముగ సూర్యనేతపిది • తమ్ముగ భక్తిభజించు నవ్విభున. 107

సీ. నేశదేశాగత • ద్విజవరేణ్యులకెల్ల
 వినయంబుఁ దొలుకద • ర్శనముసంగి
 తత్తదభ్యస్తవి • ద్యావ్రసంగంబుల
 వినువేడ్కదనరఁ గా • వింపఁజేసి
 ప్రతిభావిశేష సం • పదసొంపు హరించఁ
 గలయనందని సార • ముల గ్రహించి
 యేరితినెనరి న • తక్కుములఁ దన్నుగ నొప్పు
 నాగీతివాదల • గారవింది
 పుడమి నాశఁడు నవకళా • భోజుఁడనును
 దిక్కుల యశంబు నొక్కఁడు • నెక్కొనంగ
 వెలసి విలసిల్లె శ్రీరావు • నులవయోధి
 తోయజాతారి శ్రీరామ • రాయశౌరి. 108

క. శ్రీకరుణారస పూర్ణా
 లోకననందధితాన్ధి • లోకస్తవనా
 ధీకనదాతైశోర
 స్వీకృత బహుకవికృతవ్ర • సిద్ధసుకవనా ! 109

మ. లలితప్రాభవ రాజ రాజనికర • శ్లాఘ్యక్రియాకల్పక
 ల్పలతా హక్కులభాత ధాతకిరణ • స్ఫాయద్యశస్సారసా

రలసదాపు కులీన లీన రిపు భూ • రాష్ట్రర్వ సర్వస్వవ
స్వలఘుశ్రీయత ధామధామజిత సూ • ర్యాసూర్యరాయాధిపా.

ప్రస్థితీపృత్తము. దీనరక్షావ్రతా • ధీనధీరాజితా
దాన కేళీహితా • ధర్మకర్మోచ్చితా
మానవౌఘస్తతా • మాధవాచ్ఛరతా
మానితార్యా శ్రితా • మంగయాంబానుతా. 111

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కృపాసాంద్ర కటాక్ష నిరీక్షణ సంలభ
శతావధానాది సరసతరకవితావిచక్షణ శ్రీమత్కాండీన్యగోత్ర
పవిత్ర దేవులవల్లి కులప మునిప యోనిధి కళానిధి సీతారామ
శాస్త్రి పౌత్రి వేంకటకృష్ణశాస్త్రి పుత్రి తమ్మనాభి
ధానాంతర వేంకటకృష్ణశాస్త్రి నామాగ్ర జన్మ
త్రిలింగదేశాగ్రజన్మ సుధీపిథేయ సుబ్బరాయ
నామధేయ పరిణితంజన రామరాయ
విలాసంబను పరిబంధంబునందుఁ
బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శుభమస్తు, అర్చనమస్తు.

రామ రాయ విలాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

పద్మనాభకాన్యము

దీపక రేఖన్లగోళ్య • ద్విశరావులు

శ్రీపద్మవనవిహార

ప్రాచీన కృతి సూర్యరామ • రాయనిసూర్య.

గీ. అవధరింపు మహారాజ • సావధాన

వృత్తిగాఁ జిత్త మిగురొత్త • నిత్యైశ్వర్యము

గహిభవజ్జనకుండరామ • రాయవిభుండ

లలిత : డూవన సౌందర్య • కళనెనంగ.

2

క. ఆతనికిఁ గులవృద్ధుల స

మృతినినిత్యైశ్వర్యము గుమార • మహిమతిరాయ

క్షీతిపతియుఁ బితామహియును

చిత్పభగినియుఁ బెండ్లిసేయు • పేషకతోడన్.

3

మ. ఒక సౌఖాంగణ నీమనాక-తలఁచి బం • ఘోస్తంసముల్లోల్ల ను
 త్సుకతంగాంచన రత్న సీతకల నిం • మనీషవననీవ ని
 ప్తకథాగోష్ఠుల ముచ్చడించుకొను ముగ్ధ • సంతుష్టమనున్నచో
 స్వసులస్త్రీపురుష పృథాగడముల యు • ద్వాపాపృసంగంబుగాన్.

చ. మనయవతారమూర్తికి న • మంచితల్లికి గిన్ననీలు వ
 ర్తన మహనీయు నిం పదభి • రామరమంగమణీయు లక్ష్మణు
 గన నిరుసంగడంబులకుం • గగన్నన పన్నియెడ వచ్చుకన్నెయె
 బనుపడఁగూర్వఁగాఁ దగినఁసాక్షియుఁడే యనుకొంచునుండఁగాన్.

నీ. కొత్తపెంపునకునూ • కొనుచున్న పోనిననున్
 దిరుమాళ్లరేల్పించి • దుండగలింప
 సౌబగాదు నూనూఁగు • పోగమీసపుగొనన్
 చెనుగొని మిసమిస • ల్పవర్తనజొనుప
 గాంభీర్య సారంబు • కాగుణ్యపూరంబు
 దెలితభుగ్గొలంగ • న్నలను దోఁప
 నడలందునుడులందు • నడరొందు నంనంబు
 వెల్లజాణనపుఁ బొం • దిగనుజూప

నిండుజవ్వనపుంగల్మి • నివ్వటిల్ల
 జెలఁగు నలరామ రామేంద్ర • శేఖరుండు
 వృద్ధజనముల దర్శించు • బుద్ధినుచిత
 పరిజనముగొల్వ నచోఁచి • కగుగుదంచె.

6

ఉ. వచ్చుచునున్న రాకొమరు • ద్వారసమీపమునండె కాంచి ము
 న్నెచ్చట నున్న నింభజను • లందఱు గగకు-నలేచి నిల్వఁగా

మచ్చికదోచు చూపులను + మన్ననఁ దెల్పుచు నిల్చి వృద్ధులం
జెచ్చెదాసి చెంగటను + జేతులు మోడ్చి వసంపనింపుతోక. 7

గీ. తండ్రి ! రావోయి ! మాయవ + తారమూర్తి
యనుచు మనుమని కేల్సాపి + ననుచుకూర్చి
గదుర ముదుసలి యవ్వ డ + గ్గఱగఁ బిలిచి
శిరము మూర్కొని నగుపీతి + నిరపుకొల్పి. 8

గీ. వేయి సంవత్సరములు నీ + కాయవయ్య !
యిప్పుడిదెనీదు మాటలె + చెప్పికొనుచు
నుండఁగా వచ్చితివి తన్ను + నొరులు తలఁచు
నంతటనె వచ్చునతఁడు దీ + ధ్యాయువుగద ! 9

క. అనవిని యతండు మీరలు
ననుఁగూరిచి ముచ్చటించి + న పృసంగంబుల్
వినఁదగినతేని నేను
నినువేడుక నానతీయ + నేడెద మిమ్ముక. 10

మ. అనినన్మువ్వగు నవ్వికొంచువినుమన్నా ! యెన్న మాకెన్నఁడై
ననునీవిన్న దెమాటగానివినకుం + డంబలుగ పలుగన్నదే
వినుచున్ననినకుందువేవినియు నీ + వేదాని వేచేయవే
నినుమేమియ్యకొనంగఁజేయకప్రయ + త్నింపన్ స్వతంత్రింతుమే.

మ. విను నేడేమన చుట్టపుంగమిమము + స్వీక్రింప నేతెంచియుం
డి నిజాపత్యవివాహమునైతివు గో + క్లిందెచ్చి యందందుఁజ
కఁగిని కన్నెల్మఱిచొక్కపున్వరులులో + కల్లాఘృవంశుల్లలా
రనుకొంచుండఁగ వచ్చె నీదయిన క + ల్యాణప్రసంగోక్తి యున్

ఉ. సీయికుమార ! నీదగు న • మున్నత దక్షిణ భాగమున
 నీయవనీవఘటి వసి • యిరిపకమున్నొక భద్రలక్ష్మణ
 శ్రీయగుకన్య భవ్యగతి • చేడ బ్రహ్మగోపన నన్ను
 ప్రియపువాడనైతివను • పలుకలదగులుగు నునుదలమీయెడన్.

క. అనినన్ మునిముసినగవుల
 నెనసినయభిలాషలజ్ఞ • లిరిమిక్లష్టం
 గనుపట్టెద గలనమెలపున
 ననుచరుడడు నాకుమడుపు • లదదికొనుగతిన్.

14

చ. తనముఖమందందోచు ప్రపమ • దలబును గోలకయు సగ్గు నేరికిం
 గనుపడకుండంగా నటు మొ • గంబయి యల్లన పాని నద్యుతూ
 యొనరదగముచ్చటగోదలుపు • చున్నటులుండగ నెందునుండెయో
 యనుగులు దోడరా ననుదగు • ల సహజన్మలు నేగుదలచినన్.

ఉ. తమ్ములనెమ్మి గగిమ్మదపు • దవులద గన్గొని నన్నుజేసి వా
 ర్వమ్ములదగూర్చు బంచితీద • పచ్చరె సాదులు స్వారిశేగ నె
 య్యమ్మున మమ్ము రమ్మునుట • కా యిటువచ్చితిరలమనుండ మో
 దమ్మునఁ జిన్నిమన్తలను • దండతరండని యివ్వ నవ్వపున్.

గీ. కాంగిటను జేర్చి శిరము లా • ఘోరములను
 జేసి యంకంబులను గొంత • సేపునిల్వఁ
 జేసి తగు పీఠికల నిల్పి • చిన్నితనయు
 లార ! యుచ్చటి నివుడు మీ • స్వారియనిన.

17

క. అయెడఁ గుమారమహిపతి
 రాయేందుని చిటుతపట్టి • గగికున భర్తా

రామేంద్రుఁడు మేమీయెడ

నేయెడకును స్వారివెడలు • తెఱుంగమటన్నఁ.

18

క. ఏమిర ? చిన్నికమా రా !

యీమువ్వురు నేగఁదలఁచి • రేస్వారికి ? నీ

కేమైనఁ దెలుపలేదే ?

నీమాటయె తలఁపరైరె • నెయ్యిపుటన్నల్.

19

ఉ. నావుడు దంభహీనముగ • నల్వర మీయెడ నింతవట్టు వి

ద్యావనధమ్మునకొ గురుజ • నానుమతిం జదువుల్లఁగించి మీ

సేవ యొనర్ప నంతిపురి • జేరుటకై నియమించుకొన్న మా

తోవల నిట్లు వచ్చితిమి • రూఢిగ నించుక వెనక్-ముందుగా.

నీ. స్వారికై విచ్చేయు • నన్నాహమున్నచో

మొగసాలకడ రథం • బులును గరులు

వారువంబులు భటుల్ • వందిమాగధులును

బంధుసందోహము • ల్పటహముఖ్య

పాణివాదకులును • వేణుప్రముఖముఖ

వాదిత/కరు లాత • పత్తకేతు

చామర గ్రాహులు • సౌవిదు ల్మొదలుగాఁ

గల పరివారంబు • గలయకున్నె

యన్న యాయన్నలకుఁ గను • నన్నఁజేసె

నన్నుఁ గాదని యేగొకో ! • యెన్నఁజాల

నన్న నడ్రేవి నవ్వి నా • కన్నతండ్రి !

గ్రన్నన వచింపు ముఱల నీ • యన్న తెఱఁగు.

21

మ. అనుచో నెయ్యపురగిన్ గ- వ్రోడనును దో • వ్రోడ నూడ నప్పాపనిం
గని యా రామనృపాలుం పట్టనిండు నేం • గన్తెన్గం గానించి నా
నని బాంచేటికి నాకుం నమ్మండ నినుం • యాయంగరమ్మండుండే
సిన యా నన్నకు నిన్ని పన్నితిని నీ • చెయ్యిల్లదుం జిత్రముల్.

క. అనినన్ నను రమ్మని చే
నినదో మఱి లేక పారు • చేరుటకే చే
నినదో కాని చెఱులంగ నేం
డనఘా ! పైగఁ యొనరించి • నది నిజమగుదా ! 23

క. గుట్టింపుస్వారివెడలంగ
నుట్టాటల నుంగు నాకు • నాక యుండగవుం
గుట్టెండు లేదని తెలికెను
వెట్టివె యది యున్నగవని • విడిచి యిటను రాకా. 24

క. ఆ ముద్దుమాద్దుమాటల
కామువురు మోదమంది • యాతని మోముకా
మోముల గడించి ముద్దడి
రామవర్ధుం గాంచి హస • రమ్యానన్మతి. 25

క. ఏమేమీ రాజోత్తమ
మీనుకల్లలును మణియు • మీమీనిజముల్
మేమేమెఱుంగదుమయ్యా !
మీ మాయలు మర్కమలును • మీకే తెలియకా. 26

శీ. అద్దేవి కారీతి • ముద్దేవి గాకునిగ-
చే జిన్నిమనుమని • చెన్నుమీలు

చున్న సల్లిపము ♦ నుడువఁజాలకయుండ
 నామె పిన్నకుమారుఁ ♦ డగు కుమార
 మహిపతిరాయ క్ష ♦ మానాయకుఁడు దన
 తనయాగ్రగణ్యుఁడు ♦ ద్వాహగోష్ఠి
 చలన నించుక నాన ♦ నెలకొన్న మనసుతో
 వేఱె ముచ్చటలు గా ♦ వించుటెఱిగి

యిప్పటికిఁ దత్ప్రసంగంబు ♦ నాఁపఁదలంచి
 తనకు వాఙ్మృతి నిత్యవ్ర ♦ తమనుమాట
 యాత్మలను మున్నె తెలిసిన ♦ యక్కఱోడ
 జననితోడను చెలిపి యా ♦ జ్ఞఁగొని లేవ.

27

క. కొడుకులు బంధులుఁ దనలోఁ
 గడువడిగా లేచి యవ్వ ♦ కడఁ దామును నె
 ల్వడ వేఁడు వేడగ్గ నిలువం
 బడ నామె వచించెఁ నెద్ద ♦ మనుమనితోడన్.

28

క. దొరలును బిత్తపూర్ణుడును సో
 దరులును నీవు నిపు డేగి ♦ తడయక నా బం
 గరుతండిరి వెండియును నొక
 పరి నేఁడో రేపా కానఁ ♦ బడియెడుకాదే.

29

క. అనియనుప నందఱుం దన
 తన నెలవులకేగి నముచి ♦ తమ్ములైన పృసా
 ధనములను దాల్చికొని వెం
 టనె కూడిరి తోడఁ దగు జ ♦ నంబులు కొలువన్.

30

సీ. కాసె చిగింపుతోడ • గన్నట్లు సుర్యాలు
 నీలమండలం దాక • చెలువును
 బూసినట్లులమేన • వాసిగాఁ జూపట్లు
 తెలివట్లుమీడ్వాల • సొలవముప్ప
 నీవిం జొచ్చెముగఁ జ • క్కిన కుసుంబారంగు
 పాగ్ తొగలలందు • బాగుసూప
 నడిచుట్టుఁ జుట్టిన • యొడనపులుతారు
 ఖండించునోడగుల • నిండి చుండు

సోగ తిరుమాళ్లరేఖలు • సోగసుగులుకం
 గరము కరములం గొగడాలు • సూరపు నేలప
 ననుచరుణానంగు పీఠెలు • లందుకొనుచు
 ముపురు నేనుంగుమొగసాల • ముందునిలువ.

31

చ. కటితటి పెన్గు-కున్ విరిచి • కట్టినపుట్టము నిల్వటంగి మి
 కుట మగు సోగపాగ నరి • క్రొత్తజరి సరిగందు పూడియుగా
 బటికపుఁగోళ్ళ చందనపుఁ • బావలు దంతపుఁ జేతికల్లియు
 దటముగఁదాల్చియల్ల నరు • డించెగుమార మహిమతీంద్రుడు.

చ. జనకుని కేలువట్టి జగ • జంపుఁగుభాయియుఁ బట్టుధట్టి బ
 చ్చని కుతినీరుమా లలతి • నన్నపుఁ జిన్నెల కాలిజోడును
 దనరఁగఁ జిన్ని మన్నెదొర • తమ్ముడ! రమ్మనిముపురన్నలు
 జనుపునఁ బిల్వఁగాఁ గదిసి • నస్తితుండై మురిపెంబుచూపుచో

మ. సుతులం దేజుల నెక్కి పెల్వడుండటం • చుం బ్రేమచే నన్నహి
 పతిరాయప్రభుఁ డానతీయఁగ జగా • పల్లంపుటాంగన్నయిం

జతనంబౌప్పగఁ జిన్నితమ్ముని విభా • స్వదీృతి నెక్కించి యా
త్మతురంగంబులనెక్కు-వారలయితఃత్పార్శ్వంబులండాయుభోక.

శీ. గటితంబులగు తథుగ • పటికంపుఁ బిడిగుబ్బ
లలరొందు పొల్పు త • ల్పుల బెడంగు
వ్రాసిన మృగ పక్షి • ఫల పుష్ప తరు లతా
వృత్తిమలతోడి య • వృత్తిమభంగి
ముత్రెంపు మొత్తంపు • గుత్తుల గుత్తంపు
జాలరుల్వేలు న • నైరుల డంబు
నుద్దెగానఁగరాని • నిద్దంపు టద్దంపుఁ
గవగూళ్ళ ముంగిటి • కడమొరంగుఁ

శైకిల్ దోసిన గవిదాన • పసిడిమొసలి
చాల దండెలు బాలీను • పగునృదిండ్లు
జాభువానంబెలయును గూ • జాకటారిఁ
బరగు నొక కొత్తరంగు న • వారిఁదెచ్చి.

35

గీ. నడుములు బిగించుకొని బెస్త • లడుగుజోడుఁ
గొనఁగ నొక్కఁడుఁ గొందఱు • వెనుకదండ
యెత్తుకొని యాయితంబయి • యెదురుచూడ
నల్లన మహీపరీంద్రుఁడం • దధివసంప.

36

ఉ. చప్పున ముప్పురుందుమికి • స్వస్వతురంగము లెక్కునంతలో
నెవ్వరికెవ్వయివ్వియని • ర్మేర్పడియుండెనొ యట్టి యానముల్
దప్పుల వేచి యుండతఱి • దప్పక పజ్జల సజ్జితంబుగా
నివ్వటిలంగ సేవకులు • నిల్పఁగఁబొల్పుగఁడాని యంతలోక. 37

స. సగిన్ద్రా శేషములను

నుగులగుదూరపుస్థలములు • సుంద్రోద్భవ

నుగులపయి గుడ్డిములపై

సాగిన్ద్రాగి న్యస్యజనము • లోరలు నిలువడి.

38

ఉ. సౌవిదులంతనంశను హ • సాదు పరాకని గాచ్చరింప ను

చ్చావచ సూర్యరావములు • శ్రవ్యముగా వినవచ్చుచుండ నా

నాదిభ గద్యవద్యల • నంబులవంద జనులు తెలిపగా

నాదిభుచుండలంబునగ • రాపణదీపులనుండి వెల్లువడి. 39

ఉ. క్రేవల బుల్మనీలకుల • కంపుల కంపులు గుల్క-మీల బా

లావళి విన్నపంబులకు • నంతట నిండులుపల్కుక పుం

దావుల బల్మిహమలక • దన్మదమందును ముగియూననీ

లాదిభవంబు డంబుగడజే • లంగలలింగన లోక నృపాధిముఖ. 40

ఉ. అల్లననేగి మాధవుని • న్యందన పుష్కరిణీవనంబులం

దెల్లెవినోదముల్లనుడు • నిల్లుదయింపకమున్న దివ్యశీల్

కొల్లగ నివ్వశిల్లగను • గోటకు నగరి మోహ్యము సం

శిల్లగ రాజమార్గమున • దిగ్గనంబులు లేచి నిల్వంగట. 41

సీ. పంకర సిగలపై • వాలుగా నొకజెంప

మలచి దుట్టినతోపు • తలరుమాళ్ళు

నెడమజెంపలుదాక • నిడుదల్లె కనుపట్టి

బలువచ్చ జుకొన • బావిలీలు

ముంజేతిపైబాటు • మొనసిన పలకల

వన్నెతక్కువ పైడి • పలయములును

దీరైన తెలిమొగ్గ • తీరగందులునిపిన

చుట్టు చెంగావిడాల్ • పుట్టములను

నేళ్ళనిరుమాడు గుత్తంపు • వెండిచుట్లు

పొడవు యావులు నొప్పారు • పురుఁళుల్లప్పు

రెలమిముదునలి బోనగ • త్రైలు పిటింప

దెనగ నిర్వురు నిల్వ నా • ద్విక వనింప.

42

ఉ. వారలవేషము ల్గనగఁ • బల్చిమదేశజు లట్ల తోఁప నె

వ్వారిజనంబొ యిచ్చటకు • వచ్చటకుం గత మెద్దియొక్కో యే

యూరు నివాసమో యెచటి • కో చనుచును నిల్చి యివ్విభుల్

చేరువ సేవకుం గని వ • చించు నుడుల్ విని కొత్త మానుసుల్.

సీ. హస్తము ల్మోడ్చి యి • ట్లని విన్నవించిరి

దేవరలార ! మా • దేశ మిచటి

కిర్వది యాచుడ • నెనఁగు పల్చిమరాష్ట్ర

ములను గృష్ణగౌత • ములకు నడునుఁ

దగువూరు రాజధా • ని రహించు నెల్లంకి

వారి భృత్యులము మా • వచ్చినట్టి

కృత్యంబు నెల్ల ల • క్షీణెంకయౌంబమ

వేల్పు దేవేరి యి • వేల్చికమ్మ

ముందుగా నందుకొని యుంత • నందఁకును

బొందుగా నందుగల యర్థ • మును వచింప

వ్రాసినట్లు జగన్నాథ • రాయవిభుఁడు

మా యొడయఁ దానతి యొనంగి • మమ్ముఁ బనిచె.

44

క. అనినఁ గుమార మహాపతి

జననాధుఁడని నవ్వికొనుచు • సంగోపము మీ

చనుడెంచుట నిందుఁడని

దని తనయులుఁ దాను లోని • కల్లన నరిగె.

45

ఉ. అంతట నేని తష్టనస • మాగమనంబు నెఱింగి చేరికా

కాంతల నిర్వరం బిలిచి • గ్రహు-న వచ్చిన నోనగత్తెలకా

సంతసమొప్పు నఱిపురి • చక్కఁగఁగి నొనితేన భృశ్యులం

బ్రాంతమునందుఁ నొంపగు ను • వారపుకొద్దవనిపడబంచినకా.

క. ఆ నిశి ను క్షప్తముల

స్నానంబుల భోజనముల • శయనంబుల న

మ్మానుసు లాదృశ్యము

న్యూన సుఖావాప్తి గనున • నుండఁగ నివటకా.

46

క. దొరలెల్ల నెవ్వరెవ్వరి

యిరవుల జలకంబులాడి • మృదులంబునముగ

ధరియించి భుజించి వరా

స్తరణములగు తలిమములను • తఱునొచ్చిననోగ.

47

ఉ. నిద్దుర రాక రామధరణీవిభుఁ డాత్మఁ నలంకరి నిస్స సేద

దెద్దియొ గోష్ఠి రాఁగ హిత • వృత్తి వివాహపునాటఁదచ్చిరే

ముద్దులుముచ్చట లైఁకపి • పొందుగఁ బిన్నట నాటనుండియుం

బుద్దులు సుద్దులుంగఱిపి • పోచిన పెద్దలు దద్దయుం నమి.

48

చ. అది యటులుండ స్వారిజను • నప్పుడు పెండియు నేడొ గేపాచ

చ్చెదుగఁదె యంచు నవ్వయు వ • చించుటబందుగులంపు సేవకుల

ముదునలి బోనగత్తియలు ♦ మున్నగ వచ్చుట యత్తపేరను
న్నదియిదేమేలికమ్మయని ♦ నమ్మగఁబలుకట మేలుఁదెల్పడిక.

ఉ. ఎవ్వరికన్యయె హుణు ♦ లెట్టిహ రూపవిలాస మెట్టిదో
యెవ్వరిఁగూర్చి వచ్చిరో యి ♦ దెంతయునన్నగుఁజిచ్చెన మా
యివ్వయు నత్తయున్ మఱియు ♦ నయ్యయు నేమనియానతిత్తురో
యివ్వెఱులూరు నాహృదయ ♦ మున్నతెఱంగు నెఱుంగునంతకున్.

ఉ. అత్తకు బాచకూఁతులఁట ♦ యామెకు నమ్మతమైనచోట నీ
బిత్తరి ప్రియపుంజెలులఁ ♦ పెండిలిసేయఁ గడంగి వీరలో
కోత్తరుఁ డర్కిలిం బ్రతిన ♦ నూనినవాఁడఁట వ్రాసినట్టి య
య్యత్తమందు నేమిగల ♦ దో యది యెల్లియె తెల్లమఁగదా.

సీ. నను నీయభిప్రాయ ♦ మును దెల్పుమన్నచో
నేమంచు నుత్తరం ♦ నిచ్చువాఁడ
నీచుకూరకయున్న ♦ నిది యేటి సిగ్గంచు
నవ్వనవ్వంగ నే ♦ మనెడువాఁడ
నా తలంపిది యింటి ♦ నాస్వతంత్రుఁడవైతి
వనిన నేమంచు మా ♦ తాడువాఁడ
మీచిత్తమంటి నా ♦ తోచినగతి నాచ
రించిన సేరీతిఁ ♦ దిగ్వివాఁడ

ననుచుఁ బెక్కువిధంబుల ♦ నాసుఁ గాద
టంచు బహు పూర్వపక్షసి ♦ స్థాంతకోటు
తెంచి తనలోనఁ దానె కా ♦ విందుకొంచుఁ
గన్నుమూయక గేయెల్లఁ ♦ గడపె నతఁడు.

జ. అంబరం దల్లిపాళ సమ • అంబరం దల్లిపాళ సమ
బంధింతులను నన్ను • నన్ను బంధింతులను నన్ను
నన్ను బంధింతులను నన్ను • నన్ను బంధింతులను నన్ను
యొంటిలను నన్ను • నన్ను బంధింతులను నన్ను.

క. కొని దాని జరిగి కొని కరి
నన్ను బంధింతులను నన్ను • నన్ను బంధింతులను నన్ను
జరిగి కొని దాని జరిగి • నన్ను బంధింతులను నన్ను
గని తనయున కొని నన్ను • నన్ను బంధింతులను నన్ను.

55

గీ. తిరుగ దల్లికొనగ దాని నన్ను మోమున
దొరల నన్ను నన్ను • దొరల నన్ను నన్ను
యొంటిలను నన్ను • నన్ను బంధింతులను నన్ను
నన్ను బంధింతులను నన్ను • నన్ను బంధింతులను నన్ను.

56

మ. వినుటి యొంటిలను నన్ను • నన్ను బంధింతులను నన్ను
భుని యొంటిలను నన్ను • నన్ను బంధింతులను నన్ను
దొరల నన్ను నన్ను • దొరల నన్ను నన్ను
యొంటిలను నన్ను • నన్ను బంధింతులను నన్ను.

57

క. అని మన శీతల యొంటి
మనమున గోని నన్ను • మనమున గోని నన్ను
గోని నన్ను • గోని నన్ను
తనవంక దెనెనన్ను • దాననెనన్ను.

58

క. అయ్యవతులు వరుసను నెం
కయ్యవతులు వరుసను నెం • కయ్యవతులు వరుసను నెం

ల్లయ్యింబయు నడలు యిటు మన
వియ్యమునై నెయ్యిమొదవ • వేడుక వడయెన్.

59

క. నాపుట్టినింట నొక్క-టె
యేపాటిదయైనది • దెవరికె నొనక
నాపొత్తులు కేనయగునది
నూపట్టె దలచు నెయ్యెదల • చుట్టెజిక్కుంబున్.

60

క. మనసీతయ్యయు నేనున్
ఘనమగు నొక వంగడమున • గాచేజన్మిం
చినవార మట్లుగావున
ననునాచిడ గౌరవంబు • నను దలచుమదిన్.

61

శా. సూనుపొయ్యలు గాఢగఁ బెంచితిని బా • జ్జుల్లొంగ నాయన్నసం
తానంబొమగచిన్నవాండ్ర నెనమం • డ్ర న్నారిలోపెద్దయా
వానిన్ వెంకటరాయనాముని మహీ • పాలార్హనానాకళా
నూనపర్జుని పెద్దపిల్లకెనగా • నూహింతుఁ జిత్తంబునన్.

62

శా. నాపొత్తుగ్రణి పూర్వరాజసమవి • జ్ఞానాది నానాగుణ
శ్రీపూర్ణుడవరారమూర్తి నలవ • ధిష్ణుని సత్గర్భికిం
• బాపొరామయతండ్రి వానికెనగా • భావింతునమ్మంగయన్
వానినింపఁగమక్షీర్తిమింను నలదాం • పత్యంబుసావత్యమై.

63

క. పిల్లదయగు నెల్లయ్యకు
వల్లభుడొగఁ గూర్చవచ్చు • బర్యాయముచే
నెల్లగుణంబులచేవ
గిల్గెడు మాన సూర్యరావు • శ్రితహితభావున్.

64

మ. అనిచందంబున నిశ్చయించుకొని భా • వయ్యుంబుతాఁ దల్లవా
 తినపెంటండనపుష్కరిం బొమ్మలను బు • ద్దిరిం గూర్చి నిల్పించిమం
 తనమందుండి యుకింత సునితర నా • ర్తతోమువ్వకుతోదల్పి య
 ల్లనచన్ద్రీని తొలంగుఁ గచ్చిపాతన • ల్లాపంబు గానిండుచుకొ. 65

మ. మననీశయ్యయు నామభర్తయునుసం • బంధక్రియూనస్తుతి
 మనపేరన్నిభాయింబినారగన • క • మ్మందాని తాత్పర్యమీ
 రును నిన్నన్నినినట్టిదే మూలవా • నుగ్రవ్వంగ నింతేల యే
 మనివ్రత్యుత్తరమీయవచ్చునదియే • యావశ్యకంబియ్యడక. 66

వ. అనినఁ తన్నుత్తిక యగు లక్ష్మీసెంకయొంటి యిట్లని యి.

నీ. ఆయువతీమణుల్ • మాయుత్తవానిగిరి
 యూడడు పుష్పలుగాన • నన్నుగీయు
 గీపుత్తరత్నమున్ • నాపుట్టినింబడిచా
 రలుగాన నన్నుగీ • యులు గనవచ్చు
 యభయల సంబంధ • మునసూచినీని నా
 కధికమా సంతోష • మావహిల్లు
 ననివేళయెఱుక నే • యుంగనీల మీ హేమం
 గని లోకభర్తము • ల్లలవకుమ్మ
 నీకుటుంబంబున కేకాదు • నిలిలబంధు
 వితతియును మెచ్చు దగిన వి • వేదవతివి
 గాన నీచిత్తవృత్తి • కారముగను
 జేయుమనితెల్పె దిన యభి • పాఠముమిట్లు.

68

వ. అంతఁ గుమారుండగు కుమారమహిపతి రాయవిభుఁ డిట్లనియె . 69

శా. తస్మై యిష్టటికీతనూభవులకం ♦ దర్శింప మేనరగ్రపుం
 యిష్టానంగరారు కన్నయలలో ♦ వెల్లంకివారింట శ్రీ
 మల్లీలాకృతు లిచ్చెలు తెవులయ నం ♦ బంధంబు వేచొందునా
 యుల్లంబుం దనియింపఁజాలడక మీ ♦ యుద్ధేశమెట్లున్నదో. 70

చ. అని తనఁజ్ఞ లిరుగు ని ♦ జాత్రుల వృత్తులు వెల్లడించిన
 స్విని చిటునవ్వునన్ని తగె ♦ నే మనమందఱ మెన్నియొన్ని నం
 బనుపడునే పహుపరుల ♦ భావమొంగక పెండ్లియత్నముల్
 పనిఁగొని సేయఁగా వయసు ♦ వచ్చిన పిల్లల కెల్లభంగులన్.

శీ. రూపమెట్టిదియొక్క ♦ నూపింపవలెనంచు
 మానసంబులను నం ♦ భ్రమముకొంత
 గుణము తెట్టివియొక్క ♦ గణుతింపవలెనంచు
 డెందంబులందుఁ దో ♦ తిరులుట కొంత
 తెలుపు తెట్టివియొక్క ♦ తెలియఁగావలెనంచు
 హృదయంబులను దత్త ♦ రిలుటకొంత
 వంశ మెట్టిదియొక్క ♦ పరికింపవలెనంచు
 భావంబులను వేడగఁ ♦ బడుటకొంత
 మఱియు సిరులెంతటివియొక్క ♦ యెఱుంగవలయు
 ననుచు నెమ్మనములఁ గుతూ ♦ హలము కొంత
 గలిగి యనోన్యమును నము ♦ తగఁగఁ బెరయు
 లాఁతి చుట్టరగ్రమునను జి ♦ ల్వయు వరుండు.

72

క. అని తనదు పెద్దమనుమనిఁ
 గని యో మాతండ్రి నేడు ♦ కల్యాణకళా

ఖనినై చక్కని చెలువునఁ

గనుచుట్టెదునుమ్మి నంజ + కంజారిచలెకా.

73

చ. అనవుడు గుట్టు నిగ్గు విన + యంబును మోమునఁదోచ నావడం
తిని గని యాతఁ డిట్లుచియె + గేటి భవస్విననంబులెల్ల విం
టినిగద యమ్మ యుత్తరము + నేనిడునల్లిదంటమ్మ దానికీ
వానరఁగ నెట్టిదో తలఁప + కుందువంటమ్మ దిటమ్ముగామదికా.

గీ. ఆమె మేనయ్యత్త + యాయన సిన్నయ్య

యయ్యఁ గన్నయ్యగీ + యవ్వ వీవు

మేలుఁ గూర్చ నాకు + మీకంటె నెవ్వార

లింతకంటె మేలు + నిద్రి యంగయి.

75

క. పెంచితిరి పెండ్లిసేయఁద

లంచితి రది మేలుగాఁద + లంపక యేమో

యంచు నిరసించువారు ప)

పంచమ్మనఁ గలరఁటమ్మ + భావించంగాకా.

76

ఉ. చేసిన వృద్ధి నన్నదిగి + చేసితిరే యిది నన్నుఁ గోరఁగా

నీసరికెవ్వరైనఁ గుల + వృద్ధులు గల్గఁగఁ బిన్నవారలే

వానిఁ దొలంగి మున్న మన + పంగడవుంగామరు ల్స్వతంత్రులై

వానవతుల్యైభవము + వచ్చిన నియ్యకొనంగఁజొచ్చిరే. 77

క. అన నీవు రాజవయ్యా!

నిను సామాన్యఁడుగఁ గనుట + నీతియంటయ్యా!

తనకు రుచింపని నుడులకుఁ

గొన ముక్కుట గాదఁటయ్య ♦ కొఱకొఱ వతికిఁ.

78

క. ఆన నామె కాతఁడిట్లనె

నను సామాన్యఁడుగఁ గనుట ♦ న్యాయమఁటమ్మా

మును పెద్దలమాటలఁ జై

కొనకే పని నేనె చేయఁ ♦ గోరిలినమ్మా.

79

శా. గాంధర్వంబౌస్వయంవరంబౌ యిదిలో ♦ కఖ్యాతిస్వాతంత్ర్యభౌ

రంధర్వంబు వహింపఁ బట్టమహిషీ ♦ శ్రవేయపుండంతపుం

బంధింపనన్మకట్టు వేళ స్వజనోపశ్లాఘ్యమానట్టి నం

బంధంబౌప్పగుఁగాని యెరికి యినఁ ♦ స్వైరక్రమం బౌష్పనే. 80

క. మీచిత్తచృత్తి యిందుల

కేచొప్పన నొప్పనట్లు ♦ లేర్పఱుపుఁడు మీ

యోచించినయద క'ల్యా

ణాచరణోచిత నిరూపి ♦ నలరెడుఁగా'డే.

81

చ. అని తనయందె పెద్దటిక ♦ మంతయు నుంచి సమంచితోక్తులఁ

మనుమఁడు విన్నవించినఁ గు ♦ మారుఁ గుమారమహిపతీంద్రునిం

దనయను వెంకయ్యాంబను ము ♦ దంబునఁగన్లొనియింతయొప్పు నే

మనకులమాళి పెంపనుచు ♦ మక్కువఁజూపుచు నామెయిట్లనుఁ.

క. వెల్లంకివారి పిల్లలు

నల్లలితాకారరూప ♦ సౌభాగ్యకళా

నల్లన వృథులతో సరి

పల్లెల రమ్యసౌమ్య • ముఖుని విలసిత.

83

వ. కావున.

84

మ. మనమహ్వరత్నమైన గౌరవము న • మృగ్మతి దవ్వబడిరి
జని యొకనైన భద్రునికొక • సోమనాథసోమనాథముల్
గనిరాసొప్పను గొన భద్రునికొక • కన్నామి కృణామదం
ద్రుని సేవించు నెవలను నెడల ద • స్థానము కృత్యం బగుట.

నీ. ఆదెలందులలోన • నగ్రజయగు వెంక

యమ్మ నాకును మేన • యల్లుడగుదు

విలసిల్లు చెలికాని • వెంకటరావుని

కలిసిగా రెండవ • కన్న యయిన

శ్రీ మంగయాంబికా • సీమంతినీమణి

నీవిభుపట్టంపు • నేటిగాగ

సంబంధముల నిశ్చ • యంబొనరించి క

ల్యాభోత్సవంబు నీ • హయనమున

జేయుటయు జిన్నికన్నియ • బిల్లయమ్మి

నవల గొన్నాళ్ళు జనగ జ • నార్దనునకు

బట్టమహిషిగ నొనరించు • వారమంచు

జెప్పి రావచ్చుననుకొన్న • చిన్నెలున్న.

86

రంగధతి మనమటు సే

యంగన్తంగళ మెనంగ • స్వాధము తీర్థం

బుం గలసి వచ్చు గావున

నంగ నలంగనఁ జనంగ * నగు శీఘ్రముగఁ.

87

క. ఇప్పటికి వారిలెంకల

నొప్పుగుగతిఁ దనిపి యనిపి * యూహించిన యీ

చొప్పున నొప్పుగఁ దప్పక

యజ్ఞైవము నేగనెఱవ * నగుఁ దొలుదొలుతఁ.

88

మ. అని యీతీరునఁ జైనమునైనెఱవఁగా * నంగీకృతింజేసి యం

తనెమాహూతికనిశ్చితంబగుముహూ * తకాంబందుబంధాత్కరం

బనుగ శ్రేణియు గంధసింధుర జవో * ద్యుత్యైంధవారూఢులై

తననెంటం జనుదేరఁగా నెడలెఁ ద * తగ్రన్యావలోకార్థమై. 89

క. సరియానంబునఁ దనకూఁ

తురు లక్ష్మీవెంకయాంబ * తోడన రాఁగా

నరిగె మఱికొంద అంతః

పుర కాంతలు నుచితయాన * ముల నేతేరఁ.

90

క. వెలువడి భద్రనిమిత్తం

బుల నెడనెడఁ గనుచుఁ దొలుతఁ * బురమార్గముచే

గుల దైవతముల హితకా

రుల మాధవ కుక్కుటేశ్వ * రులఁ గొలిచితఁగఁ.

91

గీ. ప్రథమ వసతిగఁ దమపూర్వ * రాజధాని

యైన చామర్లకోటలో * నధివసంపఁ

దలఁచి నిస్సాణ కాహభుల్ ♦ దత్పథంబు
వట్టి చన వేగఁ జొచ్చిర ♦ వృట్టణంబు.

92

క. సిరి పరిధవిల్లఁదొలుతం

బురోహితుఁడు హితుఁడు వింజ ♦ మూరికులుఁడునై
పరఁగెడు వేంకటరామయ
ధరణీసురవరునియింటఁ ♦ దగవనియింఁచెన్.

93

శా. అచ్చోరెండుదినంబులుండిరి కుమా ♦ రారామభీమేశు శ్రీ
మచ్చారితుని భక్తవత్సలు హరి ♦ స్త్రాండవ్యనారాయణం
బొచ్చెంచింతయులేని యర్హ్యములచేఁ ♦ బూజించుచున్ మన్ననల్
హెచ్చన్విపులఁదన్నుచుంబ్రజల సం ♦ తృప్తాత్మలం జేయుచున్.

ఉ. అక్కడనుండి వెల్వడి గ ♦ జాశ్వ భటచ్చట తోడఁ గూడనాఁ
డొక్కడఁబల్లియన్నిడిసి ♦ యొయ్యిన రాజమహేంద్రవట్టణం
బక్కజమైనకల్మిఁ జెలు ♦ వారురువారమఖండ గౌతమీ
సుగ్రులితోవకంతరుచిఁ ♦ జూపెడు దానినిజొచ్చియచ్చటన్. 95

సీ. కోటిలింగక్షేత్ర ♦ వాటి శ్రీ కోటిలిం

గేశ్వరు నభిషేక ♦ తృప్తుఁజేసి
తత్సార్థవర్తి సీ ♦ తారామచంద్రమూ
ర్తికి సమర్పామ చ ♦ ర్చికలఁ గూర్చి
యపమృత్యు భయపరి ♦ హరి మార్గఁడేయ
లింగేశుఁజంద్రమా ♦ శిని భజించి
పుష్పగిరిక్షేత్ర ♦ మున గౌతమీదేవి
నకలోపచార పూ ♦ జలను దనిపి

పద్మగిరిశీమసామజ ♦ వరదు వరదు
కూల భూషాద్యలంకృతాం ♦ గుండగుండ జేసి
రావుకులదీపకళిక యా ♦ భావయాంబ
నాటికవీర్వీట మోదంబు ♦ ననువసించి.

96

క. ఆతమినందుండి మహా
గౌతమిరేపకడదాటి ♦ కనియద్దరియం
దేతమిదీరమివారిజ
నేతమిగులనెగయకుండ ♦ నిలిచిరి నెమ్మిన్.

97

సీ. అతిముగ్ధజానప ♦ దాంగ నాసాశ్చర్య
వీక్ష్యమాణోన్నత ♦ ద్విపకులంబు
పాఠితపల్లీశ్రితి ♦ యిస్వస్తివాదము
ఖరితావనభగృహం ♦ గణతలంబు
ఫలశాకతకాది ♦ వస్తువిక్రయ కృన్ము
హుర్మహర్మోషణా ♦ త్యుచ్చిరవము
నేదిప్తపురవణి ♦ గ్నిచయనమానీత
వివిధార్థసంపూర్ణ ♦ వివటిభాగ
మగుచు గౌతమి కద్దరి ♦ నధివసించి
యున్న వారల సిబిరంబు ♦ చెన్నుమీశుండ
బ్రహ్మపులెచ్చేట నెద్ది గా ♦ వలయునంచు
నూహగావంతు రదియందు ♦ నొదవుంగాదె.

98

వ. అందుండి వెడలి.

99

క. శమితారణ్యకభయముగ
నమి తార్భటింగతివయద్రవ ♦ యాణంబులన

య్యమ పీయపు వాగల రా

జ్యమును సమీపించి వార్త * లంపించుటయున్.

100

సీ. చిక్కని బురకాల * శిశివలనసియించి

యిరువురు నేవేరు * తెదుటనరుగ

సుతులుమువ్వురు మదో * ధృత గజారూఢులై

యిరువంకలను నెనగ్గ * నరుగుదేర

హితబాంధవామాత్య * తత్రిచుట్టునారస్లి

జతురంగములనెక్కి * చక్కనదువ

బెడిదంపుటడిదంబు * లుకెచోని యడియాల

ములఁబూని బలములు * బలసిరాఁగ

నడుమఁగడుమేలి ముత్యాల * గొడుగునీడఁ

గుందనపు టందలమునందు * నందమొప్ప

నగుచుఁగూర్చుండి శీరిజగ * న్నాథరాయ

నృపకులాగ్గిరి యెదురుగా * నేగుదెంచె.

101

శా. కన్యారత్నములన్నడప్పగిది ను * త్కంతన్నిజాకార సా

జన్యశ్రీసుభలక్షణాదికవరి * క్షౌలాలసస్వాంతయై

యన్యూనంబగు వైభవంబలర భా * వన్యూంబ యేతెంచుటన్

ధన్యత్వంబును గంటిమంచు ముపురా * తృక్ మోదముంచెందుచో.

క. భావుకతరరేఖాంకుడు

రావుకులోత్తముండు నన్ను * రాణిగమదిసం

భావించుట నిక్కంబని

దావేమరు మంగయాంబ * తలఁచున్ మదిలోన్.

103

శా. అసమ ప్రాభవ పీఠికానగరరా • జ్యోత్స్నిపదాధీశుఁడు
ల్లసదౌదాద్యుఁడు రామరాయ నరపా • లస్వామి దేవేరిగా
వసుధంబాహువుఁజేర్చుకంటెమునున • న్వామాంకముంజేర్చియిం
పెనఁగంగైకొనకున్నెశ్వీరమకృపా • వృత్తింగటాక్షించినన్. 104

ఉ. చక్కఁడనంబునన్ నుగుణ • సంపదమువ్వుర మొక్కతీరుగా
నొక్కట నొక్కెడన్వెలసి • యున్ననుఁజెల్లెలుచాలఁచిన్నమా
యిక్కయొకింత పెద్దయిగు • నవ్విభుకంటెను దానఁజేసిపె
న్నక్కవనీమజోడయిన • నన్నెవరింపకయున్నెప్రేమలోన్. 105

క. ఆవిభునౌదార్యగుణం
బావిభు చక్కఁడనంబు • నావిభునికళా
ప్రావీణ్యము భావింపఁగ
నావిభునకుసాటిలేద • టంచునువిందున్. 106

ఉ. ఎప్పుడుచూతునో రమణ • హృద్యతరాశ్చతిరాజమార్గమం
దొప్పుగు నందలంబున స • మున్నత నైభవ లీలరాఁగని
య్యుప్పరిగెంగవాక్షమున • నుండి జనుల్ ననుదెంచునంతలోఁ
దప్పక రెప్పలార్పక ము • దంబునఁగొతుక వానరంబునన్. 108

సీ. రాజ్యాధికార ము • ద్రామిముద్రికాధార
కాధార దీప్తత • రాంగుళికము
బలికన్గ జీమూత • వాహనాదినమాన
దానధారాధాత • ధౌతతలము
జలజాత జలజాత • కులిశాంకుశ రథాంగ
హలముఖ్య భద్రరే • ఖించితంబు

నధిగతద్వాత్రింశః ♦ దాయుధన్యాపార
 కేళీకళాలబ్ధః ♦ కిణగణంబు
 సరసిజాభంబు నగుమనో ♦ హరునికేలు
 లీలమైనాదు కెంగేలఁ ♦ గీలుకొల్పు
 భాగ్యము కొలండ్ల నాశ్వులోఁ ♦ బడయఁ గల్గు
 శ్రీ మహాలక్ష్మీ కృపఁ గటా ♦ క్షీంచెనేని.

108

శా. ఏలాతీరచనీవిలోకనముఘా ♦ స్వేలా విహారంబులం
 దేలాఘాగలవంగ నాగలతికా ♦ వీక్షావినోదంబులం
 దేలాలిత్యముగాంచి సంతసిల నెం ♦ తే శీఘ్రపంఘావేనీ
 నేలానన్నుఁ బరిగృహింపఁడు తిల్లిం ♦ గేలావిధుండర్పిలిన్. 109

ఉ. చారుసుగంధ గంధఫల ♦ సౌరభసారభర్తప్రసూనమో
 చారుచిసంస్తవోక్తులఁ బ్రి ♦ నన్నతకైరమఁ జూడుకుడ్త నా
 చారుభజింపఁ గోవెలకు ♦ సమ్మతిరమ్మని నన్ను నన్నుతా
 చారుఁడు కేఁడుతోడ్కొని వె ♦ సంజను భార్గవ వాసరంబునన్.

మ. ఫలతాంబూల సితాభృ కంకుమనిశా ♦ భ్రాజత్ప్రసూనంబులన్
 గలయంగూర్చిప్రదోషకాలములదీ ♦ క్షణ రాజరాజేశ్వరిం
 గులభూభృత్తనయంగుమారజననిం ♦ గోరుగ్రాహనల్పాగ ని
 చ్చలుఁబూజింపఁగఁబంపఁగా నొదవునో ♦ మైరంధ్రికాశ్రేణిచేన్.

నీ. పుడమిదీపులనునే ♦ రెడు దీవి మేటివ
 ర్షంబుల భరతవ ♦ ర్షంబుమేలు
 ఖండంబుల భరత ♦ ఖండంబు జ్ఞాఘ్రింబు
 దేశంబులఁ దిలింగ ♦ దేశము మణి

రేటితీరముల నే * లేటి తీరముమిన్న
 నాశ్వలోపలను బ్రో * ల్నాడు మేలు
 మండలంబుల భీమ * మండలం బధికంబు
 పురములలోఁ బీర * పురముమేలు

దానికేలిక యగువాని * పైఁడుగాఁగఁ
 బడయఁగల నోములేఁ దొలి * బామునందు
 నోచియుంటిన రేని మ * నోరభంబు
 శ్రీ కృపాదృష్టి నఫలతఁ * జెందకున్నె.

112

సీ. హిమవాలుకా గంధ * సుమమాలికాదు లే
 ర్పడఁ గుంతిమాధవ * స్వామికనుపఁ
 బృధుఘావ దీప నై * వేద్యాది పూజార్పణ
 వస్తువు ల్లుక్కుటే * శ్వరున కనుప
 ఫలపుష్ప తాంబూల * ముల దక్షిణలతోడ
 వృద్ధవిప్రులను రా * వించియొనఁగఁ
 గంకుమంబు హరిద్ర * కూర్పానపట ఖండ
 ములఁగూర్చి పురపురం * ద్రులకు నిడఁగఁ

బ్రాహ్మణ నాయకు నానతి * వడసి వినయ
 మానితాచార పరిచారి * కాని కాయ
 మునకు నియమించి మించిన * ఘనతనెఱిపి
 తనియుఁజెప్పడొ నిత్యవ్ర * తంబుగాఁగ.

113

ఉ. ఇవ్విధినవృక్షామణి య * నేకవిధంబుల నెప్పునంబునం
 దవ్వలఁజేసిసాటియగు * నవ్విభుపట్టపు దేవిసాదునం

చువ్విధులూరుచుండఁ జెలి ♦ యొక్కతెయక్కడికేగు దెంచి యొ
జవ్వనియొంటినుంటకిటు ♦ సౌధమునంగత మేమియియ్యెడన్. 114

క. మనవారు బంధుల నెదు

రొక్కని వారలనెల్లఁ దోడి ♦ కొనివచ్చు హెయల్

గనుపట్టు గజహయాదులు

చనునప్పటికంటె హెచ్చు ♦ సంఖ్యయగుటచేన్.

115

శా. వింటే నెచ్చెలి కాహళీరవమదే ♦ వీతెంచు వాద్యంబుల

స్త్రింటన్ మించుచుఁగంచు గీచినగతి ♦ నిన్నెన్నెన్దోషమా

వెంటస్త్రింటధణంధణార్పటులఁ గ ♦ ల్పించుంబ్రతిభావనమా

వెంటన్ వీనులకింపుఁజేయు శిబికా ♦ భృద్ధీర్ష హేహాధ్వనుల్.

చ. అరసితె జాలమార్గమున ♦ నల్లవెయల్లన వీచు వెల్లచా

మరములు కేతనంబులును ♦ మాక్తికపుంగొడుగుల్ మొరంగుబం

గరపు మెఱుంగురంగు శిబి ♦ కాతకు లిట్లరుదెంచు దవ్వలం

బరిజనపౌరజానపద ♦ వర్గము చుట్టునుమూఁగితోడరాన్. 117

మ. అనిచూపించెడునంతలోఁగగ్గిమనమా ♦ యాతంబులై యానముల్

వనితాధిస్థితముల్ స్వమాత్మయుగలీ ♦ లాచంద్రశాలాంతికం

బునశుద్ధాంతముచెంతనిల్వఁబురుషుల్ ♦ పొల్పొందు నయ్యైస్వవా

హనముల్ డిగ్గిరి దేవిడీకెదురుగా ♦ సంతంతనర్వస్థితిన్. 118

క. అంతట సంతిపురంబున

సంతయు సంతనలవంత ♦ లెనఁగు గృహములం

దింతులఁ దగు విడుదుల సా

మంతుల నివసింపఁజేసి ♦ మహిపతి యంతన్.

119

ఉ. మజ్జన భోజనాదుల న * మగ్గముగాఁ దన్నియించి యమృతహీ
భృజ్జనమాళి నాఁటికి మ * తెవ్వియు గోఘ్టలానర్ప కర్మిలం
దజ్జననంఘమెల్లను గ * తశ్రమమున్నిరసించునట్లు ప
లగ్జ్జములకొర సాయనము * లన్సమకూర్చెను జెక్క-భంగులకొ.

ఉ. అంతట నామె యున్నయెడ * కక్కయుఁ జెల్లెటనేగుదెంచి య
త్యంతముదంబునం గలసి * యచ్చట నుండఁగఁ దల్లి వారిశు
ద్ధాంతముఁ జేరఁ దెమ్మనుచు * దానిక నొక్కతె నంప వారల
భ్యంతరమందిరంబునకు * నందఱు నేగిరి దాని వెంబడికొ. 121

శా. ఆరేయికొ నుఖనిద్రఁ జెంది మఱునాఁ * డర్హక్రియల్ దీర్చి చె
ల్వారకొ విందుల నారగించి ముదిత * స్వాంతంబుతో నందఱుకొ
రారాజద్గతి నున్న-వేళ స్మృతవ * క్తశ్రీ దలిర్పకొ మహి
దారత్వంబున భావయాంబ యల నీ * తయ్యాంబతో నిట్లనుకొ.

శా. ఏరీ నీదు కుమారి కామణులు రా * రేమమ్మ యిచ్చోటికి
న్వారిం జక్కనిచుక్కలంచు వినుచుం * టం జూడఁగా వేడుకల్
దోరంబయ్యెఁగదమ్మ యమ్మగువలం * దోడైమ్మ వేగమ్మనకొ
స్త్రేరంబైన ముఖమ్ముతో నరిగెఁ బే * స్త్రీం దానె నంతుస్సిమై.

ఉ. బంగరుబొమ్మలో కనుమ * వల్లరులో తాలుకా రైలుంగులో
రంగున మార్దవంబున చొ * రంగున నీ జవరాండ్రటంచుఁ జూ
డంగలవారెల్లఁ జొగ * డందగు భంగి నలంకరించి ర
య్యంగనలం జతుర్విధము * లైన ప్రసాధన సాధనంబులకొ. 124

క. చెలువంబునఁ ద్వా-సీసిన
చెలువలఁ దోడైచ్చ వాణి * నీరి శర్వాణిం

దలంపించువారి వారిజ

దళలోచన సీతయాంబ ధ తన కొమరితెలక.

125

ఉ. వచ్చుచునున్నవారిఁ గని ధ బాపురె యాపురుషాతుఁ డేలు రా
లచ్చికి నెచ్చెలుల్లద వి ధ లాస కలోపమశోభ నంచు లో
నచ్చెరువంది ముచ్చటగ ధ నారయుచుండఁగఁ దల్లి వెంటరా
నచ్చపలేక్షణ ల్మృపురు ధ నచ్చటికిం జనుదెంచి రొడ్డికక. 126

గీ. వచ్చి తమతల్లియానతి ధ భానయాంబ

చెంతనిలిచిన కన్నెలఁ ధ జేరఁదివిచి

యేఁ దలంచిన పగిది ని ధ య్యిండుముఖులు

ముగురువరులకు మువ్వరుఁ ధ దగుదురనుచు.

127

క. తనలోఁ దనియుచుఁ దనచెం

తన లోపమలోచనలను ధ దగ నిలిపెను బే

మను జాతరూపవీరుల

మనుజాధిపు జనకు మాత ధ మగువల ముగురక.

128

వ. ఇట్లు నిలిపి.

129

గీ. చిన్నికన్నెలార ! ధ చిన్నారి పొన్నారి

ముద్దుగుమ్మలార ! ధ ముపురెపేరు

లెవ్వయొక్క వార ధ లే తాము వేర్వేరఁ

దెలుప వినఁదలంతుఁ ధ దెలుపరమ్మ.

130

క. అన విని యీషల్లజ్జ

వనత స్మితవదనలైన ధ వారలఁ గని త

జనని యిది యేమి సిగ్భితఁ

గొనఁదగునే పేరుఁదెలుపఁ + గోరినమాత్రమ్

131

గీ. ఈమె యెవ్వరనుచు + నెంచితి రీరు న

నైట్టు లట్లు లాశ్మఁ + నెన్నవలయుఁ

శెద్ద లెద్దియైన + ముద్దుగా నడిగిన

నుత్తరంబొసంగ + కునికెతగునె.

132

చ. ఆనవుడు మువ్వరు న్వరున + నాత్మసమాఖ్యలఁ దెల్పునంత న
వ్వనితల నువ్వనంబులకు + భావ మభావ మతివ్రమోద భా
జనమయి యొప్పు నప్పరమ + సౌమ్యగుణాకృతులం గనుంగొనం
దనమది నిశ్చయించిన వి + ధంబున నుండి రటంచు నెంచుచున్.

వ. వారిలోన.

134

ఉ. మంగళలాంఛనంబుల న + మంచితలీల నెసంగుచుంటచే
మంగళదేవతాకృతి న + మగ్గముగాఁ గనువల్లుచున్న యీ
మంగయి వీరికానగర + మండలమేలు నృపాలమౌళి య
ధ్రాంగరమాత్స్వముం బడయు + నట్టి శుభాంగిగ నిశ్చయించుచున్

ఘ. తమపేర్లైవ్వియటన్న మాతృమున నీ + తన్వంగు లీరీతి వీ
డమొగంబు ల్లగ వంచి రీరెవరిచె + ట్టంబట్టఁ గాంక్షింతురో
కొమలారా! యనునంత నెంతమది నీ + గ్లందాల్తురో యమ్మ! నీ
తమ! యీశీతమయూఖింబముఖు లే + తన్మాతలే చూడఁగన్.

చ. వరుసలనేకము ల్లలవు + వాని నటుండఁగనిమ్ము మాకు నీ
హరిణవిలోకనల్ మనమ + రాండ్రగుదుర్గదవమ్మ! నిక్కువం

బరయంగ నీనునావి నెన ♦ దైతృ తగు పెట్టికుమారు లియ్యెడం
బరగఁ బరిగ్రహింపఁదగు ♦ ప్రాయముదోచుఁగదమ్మ! వీరికిఁ.

వ. అనిన-

137

క. మనుమల పితామహీ నె

మృతమున నీమనుమరాండ్ర ♦ మాతామహినై

తనరుచు నెఱుంగవా యి

వృనజేక్షణ లెవరిచెట్టఁ ♦ బట్టఁదగుదురో.

139

క. నాతోడికోడలును మీ

రేతీరునఁ దలఁపు నిశ్చ ♦ యించితి రటులే

నాతలఁపును మీయల్లుఁడు

భూతలపుని తలఁపుననుచు ♦ బుద్ధిఁ దలఁపుమీ.

140

వ. అనిన నామె యిట్లనియె.

141

ఉ. చల్లకు నేగుదెంచికల ♦ శంబునుదాఁవఁగ నేల నాదుమే

నల్లునకుందవదగ్గనుత ♦ నవ్వలికన్నియలకాముదంబుశో

భిల్లఁగవత్తనూభవుల ♦ పెద్దకుమారులకుంగ్రమంబునం

బెల్లియొనర్పఁగాఁదలఁచి ♦ మేమిటవచ్చితిమమ్మయిమ్మెయిన్.

క. అనియిటుపలికినమాటకుఁ

దనివిన్మిన్నందికొనుచు ♦ దచ్చుభవార్తం

దనపతికి విన్నవింపఁగఁ

బనిచెందనచెంతనున్న ♦ పరిచారికలన్.

143

క. అంతటనచ్చెంతసఖా

భ్యంతరముననున్నయన్న ♦ రాధిపుండవ్వ

త్రాంతము వినియెంతయున

కాంతిలకుంబారిహోషి ♦ కంబుగొనంకెన్.

144

శా. నామేనల్లుడు సగ్వలోకహితనా ♦ నాకార్యనిర్వాహకో

ద్దామిశ్రీచెలికానివంశజుడప్రో ♦ దృఢర్మశీలుండునా

శ్రీమదేవంకటరావు ప్రాశులగువా ♦ రింజెప్పగానేలశ్రీ

రామారావును సూర్యారావుననువా ♦ రలాగజ చూడామణుల్.

క. మున్నగ మేనల్లనకొక

కన్నియ మారాజునకొక ♦ కన్నియంగాఁజెం

న్దిన్నిశ్చయించి యువ్వలఁ

గొన్నాల్లకు నున్నకన్నె ♦ కుంగూర్చనగున్.

146

క. రెండు దినంబులు నింకిట

నుండి జయత్రైడలియేమ ♦ యోధ్యాధిపతిన్

రెండవ వైకుంఠంబన

నుంచిన భద్రాద్రిగొలిచి ♦ యరుతర భక్తిన్.

147

చ. కృమముగ దివ్యదేశముల ♦ గణ్ధాని పీఠపురంబు సొచ్చియం

దమరంగచిన్నపెద్దలగు ♦ నందఱు నియ్యకొనంగఁ దెల్పివ

ర్ణమగు ముహూర్త నిశ్చయమొ ♦ నర్చిపురోహిత విప్రముఖ్యయు

గ్రామ వేసమీకుఁ దెల్పుటకుఁ ♦ గానిటకంపెదనమ్మ సమ్మతిన్.

క. అనియప్పరిఁ జెప్పిన చొ

ప్పున నొప్పుగ నెదలముదముఁ ♦ బొదలఁగఁ దలఁపు

ల్పనరఁగ నొనరఁగఁదమి హ

చ్చను రెండు దినంబులుండ ♦ నవరి జనముగాక.

149

సీ. కనక ఘంటారణ ♦ తా-ర నాదముతోడ

బృహిత ధ్వానము ♦ ల్వియ్యమందఁ

గింకిణీ ఘణఘణ ♦ తక్రప్తిరావములతోడ

హేషానినాదమ్మ ♦ రెనసి మ్రోయు

యానబృతక్రత సౌహో ♦ ధ్వనార్భటులతోడ

వందిస్తుతిధ్వను ♦ ల్పొందొనర్పఁ

బాదాతకోలాహ ♦ లోదారరవముతోఁ

దూర్వస్వనమ్ములు ♦ తొంగలింపఁ

గరులు హరు లందలంబులు ♦ కాల్పలంబుఁ

గదలు రొదలెల్ల దక్కుల ♦ నదిమి కొనఁగ

నడవి తెఱపునఁ బుడమి గృ ♦ క్కదలనడచె

నెడనెడ కడిందిమెకములు ♦ జుడిగి యడఁగ.

150

గీ. కొంతదూరంబు వెల్లంకి ♦ కలజహృత్తి

యగు జగన్నాథ రాయేందుర్ ♦ డాత్మనూను

ముఖులఁ గొందఱ సాగనం ♦ పుటకుఁ బంపఁ

దఱలి వారలు వీడ్కొని ♦ మఱినింత.

151

క. గురుమను చాణక్యయుగం

ధర తౌల్యధరంధరోరు ♦ నయిరీతి సమా

చరణా కరుణాదిగుణ

స్మరణా శ్రీనూర్యరాయ ♦ భూపాభరణ.

152

చ. సురుచిరపద్మనాయక వి + ఘర్షతరోత్తమ చర్షవన్జితా
గురుజయపాత్ర రేచరల + గోత్ర పవిత్ర నిజాచితార సు
స్థిరవిభవాంక రావుసుల + సంఘ సుభాకర దానజౌర్య భా
స్వరగుణ రామరాయ సుత + సత్తమ సూర్యనృపాలకోత్తమా.

మాలినీవృత్తిము.

సుమశర సమయాపా + సుస్థిర శ్రీకలాపా
హిమవదుపమనైర్యా + సీరవిస్సారశౌర్యా
ప్రమధితరిపుతేజా + రావుచరితాన్ధిరాజా
సుమహితగుణసాంద్రా + సూర్యరాయశ్చ తీంద్రా.

గద్య. ఇతి శ్రీరామచంద్ర కృపాసాంద్ర కటాక్ష నిరీక్షణ సంలబ్ధ
శతాచదానాది సరస్వతరకవితాచిచ్ఛణ శ్రీమత్రాంజిన్యగోత్ర
పవిత్ర దేవులవల్లి సులపయినిపరయోనిధి కథానిధి సీతారామ
శాస్త్రి పౌత్రి వేంకటకృష్ణశాస్త్రి పుత్రి తమ్మనాభి
ధానాంతర వేంకటకృష్ణశాస్త్రి నామాగ్రజన్మ
త్రిలింగదేశాగ్రజన్మ సుధీవిధేయ సుబ్బరాయ
నామధేయ ప్రణీతంబైన రామరాయ
విలాసంబను ప్రబంధంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శుభమస్తు, అవిఘ్నమస్తు.

రామరాయవిలాసము.

తృతీయాశ్వాసము.

మత్సుగణసమాజా

భామా శ్రీమానిసిజ + భానగ్రరతేజా

ధీమతగ్రవిజన భోజా

రామేంద్ర తనూజ సూర్య + రాయనిదోజా.

1

గీ. అవధరింపుము దేవ ది + వ్యానుభావ

యవ్వలి కథావిధానంబు + నస్మక్తీయ

గురుముఖంబున వినిన వై + ఖరి సమగ్ర

విధిగ నానేర్చువధతి + విన్నవించు.

2

శా. ఆనూర్ణంబున నేగియేగి కనె సై + న్యప్రౌఢామంతంబులొ

ద్రామద్వివి కపి ద్విప ర్క్ష హరిణా + దస్తబ్ధ రోమాదిన

స్తోమాభీల మహాటవీగతి ముఖ • స్థూరప్రయోజోద్భవ
వ్యామర్ష శ్రమధూనన ప్రవణ భా • చంద్రై తమిక్ గాతమిక్. 3

క. తద్దర్శనమాత్మంబున

వద్దయు నుద్దె గనరాని • తనివిం గని యా

ప్రొద్దెల్ల నదృశము లొగి

నద్దేవి యనుజ్ఞ వడసి • యద్దరి విడిసెన్.

4

మ. అదిగో బంగరు రంగ నాయకు విమా • నాగ్రంబునం జక్క మ
ల్లదిగో శంకరు దేవళంబుపయి దృ • శ్యంతౌ త్రిశూలంబు న
ల్లదిగో ముంగిట రామదాస ఘటితం • శ్రో చొక్కమా గోపురం
బిదిగో గాతమి స్వామికోవెల యదే • ప్రిక్షించి కేల్మోడ్పండి. 5

క. ఆటు లనుకొనుచురి బ్రభులకు

ఘటితోద్భృట పటకుటీర • కటకస్థులకుం

భటపటలి హయచ్ఛటకరి

ఘటయుం గోటవలెఁ జుట్టు • గాపయ్యె నిశన్.

6

ఉ. ఆమలునాటి రేపకడ • నావగఁ దీర్థములాడి కూడి స్వ
స్వామిని మున్నుఁగాఁ దరలి • బాంధవ మంత్రముఖాఖిలప్రజ
ల్సామజ యానపాత్రముఖ • సాగనత్తిర్ణ సరిష్ఠురీకులై
క్షేమముమీఱ నవ్వలని • కెం జని యందలు నందు ముందటన్.

ఉ. కాంచి రుదంచితోరు మణి • కాంచనధాతు గుహావిశాలముం

బంచవటి తటినికట • భాగనభోగ శుభాగవల్లరి

చంచల చంచరీక విల • సద్గరుదంచల కాంతిమృదలీ

కంచుకితాభ్రసంచయ ని • కామవినీలము భద్రైశైలమున్.

8

చ. కనుఁగొని స్వామిమందిర శి ధ ఖాశిఖరాగ్రనిఖాతమా నుద
 ర్మనమునకుం గరంబును ది ధ రంబగు భక్తి గరంబు తెత్తి మొగి
 క్కనినరుఁ డొక్కఁడైనఁ గనఁ ధ గా వినఁగా నను గాళినైన లేఁ
 డన వచియింపఁగావలయు ధ నాకలనాఘల మాటమాటికిన్. ౪

సీ. రామన్న విహరింప ధ రామదాసు ఘటించి

నాడఁట పెక్కు మం ధ డపము లిచట

నవల తానేషా న ధ మర్పించినాడట

నవరత్నమయభూష ధ ణములు హరికి

వాని బిబ్బి లేడు ధ వారాల తొడవులుఁ

దాల్చు బంపిరట సీ ధ తమ్మ కెలమి

సంఘటింతురట య ధ శ్వారావు వారలు

సకలకైంకర్యము ధ ల్సామి కేవుడు

నహహ ! పృత్యక్షవైకుంఠ ధ మనుచు వినిన

భద్రశైలంబు సేవించు ధ భాగ్యమొదవె

నీమహాదేవి కరుణచే ధ నిప్పుడనుచు

మనములను సంతసిల్లి ర ధ జ్ఞులు భక్తి.

10

వ. ఇట్లు సభక్త్యస్త్రేషంబుగా నశేషవిశేషంబుల నయోషాగణభూషా
 మణి తన యానంబుం జుట్టువారుకొని యప్పరివారంబు పురివారిఁ
 వరాని కుతుకంబునం జననప్పు డట నెడనెడ భక్త్యావేశ పారవ
 శ్యంబున నొడలు మఱచి రామనామసంకీర్తనంబుఁ గావించుచు
 మండలప్రచారంబుగఁ బరంజ్యోతిర్భావనా వాహితభగవద్రూప
 ప లోహ నాశస్త్రంభంబునకుఁ బ్రదక్షిణంబుగాఁ బరిభ్రమించు
 భక్తసంచయంబు గొన్ని చోట్ల డంబుమీఱు తంబురంబునిదా

రుమయంబులగు చిటుతలతోఁ దారస్వరంబులఁ దారకమతిత్ర
సారంబులగు కేయంబులం బాడుచుండఁ గొన్ని తావులఁ గొంద
ఱు నకింకిదీ ఘణఘణాత్కారనాదంబుగఁ బాదంబుల నలయం
బుగ వలయంబుగ నామదు రామదానకృతంబులగు గానంబులం
జేయుచుండఁ గొన్నియొడలఁ గొందఱు రామదాన బందీవాస
మహాయాస నిరాసనాది రామవిలాసంబులఁ గీర్తించుచుండఁ గొ
న్ని మండపంబుల రామాయణ పారాయణ పరాయణులై శిష్ట
జనంబులు గాలక్షేపంబులు సేయుచుండ నాలకించుచు నేగియేగి
ముంగిట.

11

సీ. నలువొ స్వయాపంబు • నకుఁ బార్శ్వములయందు

శంఖ చక్రాంకము • త్సార్వమీఱు

మెఱుంగారు కఱినన్నె • నెఱు తిన్నియలమీఁద

సున్నంపుచేకలు • నెన్నుమిగులఁ

బలుతెఱంగుల రంగ • వల్లికల్దీర్చిన

గృహబహిర్విధి వా • కిఘలు దనర

గుమ్మాల పొదిగిల్లఁ గోరగావైచిన

నిద్దంపుటాకు పం • దిశ్శృంగ

దారి నేగుచుఁ జూచినం • తనె ప్రపత్తిఁ

బ్రజకుఁబొడ మించుమహిమ నం • వదల మించు

వైష్ణవాగార వీధికా • వాటి నొక్క

విపులధామంబునం దామె • విడిసె నెలమి.

12

క. ఆనాటికెల్ల నచ్చ

స్థానాచార్యాది కార్య • జనులేతేరం

గా నుచితపరికియి న

స్వానాదులచేతఁ గడపి ♦ మఱునాఁ డెలమిన్.

13

సీ. పావనగోదావ ♦ రీవారియిందుఁ దీ

గమలాడి ధౌత వ ♦ స్త్రములు దాల్చి

ఫలపుష్పమాల్యాద్యు ♦ పాయనయుక్తులై

పూరుషు గ్గిగఁ బాద ♦ చారులుగను

స్రైణంబు శివితాన్ధి ♦ తంబుగాఁ గోవెల

దరికేగి యందు నం ♦ దఱును జిగ్గి

ముమ్మాటు వలగొని ♦ మదముతో గర్భాల

యమునకు సపరివా ♦ రముగ నరిగి

దేవి తిలకించె నందు చే ♦ దివ్యమాన

దివ్యమంగళవిగ్రహ ♦ ఛికవిలానుఁ

జారు కారుణ్యపూర వీ ♦ క్షణవికాసు

సౌమ్యగుణపూర్తి శ్రీరామ ♦ చంద్రమూర్తి.

14

చ. కనుగొని సాగిమొక్కి పుల ♦ కల్మలక త్రైయినిండఁజూపఁగాఁ

గనుగవ నమ్మదాశువులు ♦ గ్రమ్మఁగ నెమ్మిగ భక్తిపారవ

శ్రవణియతి దోఁపఁగా నెదుట ♦ నంజలి నెన్నుదుటన్ ఘటించియి

ట్లని వినుతింపఁగాఁదోడఁగె ♦ నయ్యిమయ్యిమర ప్రపూజితున్.

శా. రామా శ్యామల కోమలాంబుధర ను ♦ తాఁమాశ్వు ఖాన్వ ద్వపు

ధామా సేవక చిత్తధామ తులసీ ♦ దామాభిరామా లన

న్నామా శ్రీమహనీయ దివ్యమహిమో ♦ ద్దామా జగద్రక్షణ

స్థేమా వైవతసార్యభామ కరుణా ♦ ధీయక్తిమైఁ బ్రోవవే. 16

సీ. కరుణచేఁ గౌనల్య ధ గర్భంబున జనించి
 ముద్దుజూపిన దివ్య ధ మూర్తి జూచి
 ఘనత నహల్యఁ బా ధ చనురాలిఁ గావించి
 యొప్పుఁజెందిన పాద ధ యుగము జూచి
 రమణ జానకి కర ధ గ్రహణంబుఁ గావించి
 ప్రమదంబుఁజూపిన ధ పాణి జూచి
 మునుమున్ను హితముతో ధ ముచ్చటింతు నటంచుఁ
 బూనికఁ జూపిన నవ్వు ధ మోముజూచి
 యాప్తివహించి ప్రణమిల్లి ధ యభయమడిగి
 పలుకరింపఁగడంగి య ధ ప్సరమసాక్షి
 స్వామి సాక్షాత్కరించిన ధ పగిడఁ గొంత
 తడవు తద్ధ్యాననిశ్చల ధ త్వముననుండి.

17

గీ. అందుఁ దీర్థప్రసాదంబు ధ లంది యంద
 ఁదరలి క్షేత్రపాలకు ధ నిందుమాళి
 నారసింహుని శీరంగ ధ నాథు భక్తి
 బరంగ సేవించుకొని యింటి ధ పట్టుకరిగి.

18

శీ. ద్వితీయసక్రింబులందు భ ధ క్తిని వసించి
 చెంచులిర్వురు మార్గద ధ ర్మితవహింపఁ
 బంచవటికేగి యచ్చట ధ బద్ధశాలఁ
 గాంచివచ్చుచు మధ్య మా ధ గ్గమున యందు.

19

క. జనకనుతాస్నాన సుపా
 వనతా వినుతోష్ణకుండ ధ భవ్యపదాలో

కనమునుబొసరిచికొని య

వ్వనితామణి మరలె నాత్మ ♦ పట్టణమునకుకా. 21

ఉ. వచ్చుచునున్న వార్త విని ♦ పౌరులు బంధులు పుత్ర పౌత్రుల
భ్యుచ్చయి వైభవంబు పొలు ♦ పొందగఁబొందుగఁగొంతదవ్వురా
నిచ్చ ముదంబుమీఱఁ బురి ♦ కేగి కృమంబునఁ గోటఁజొచ్చియం
దచ్చపుఁబేర్చి నంతిపుర ♦ మందలి మేడ వసించి రందఱుకా. 21

క. ఆప్పటికప్పటి కపుడా

లోప్పగు నుప్పరిగలోన ♦ నుచితపు జలువల్

చొప్పడఁ బయనపుబడలిక

చొప్పడగఁగ విశ్రమించె ♦ సుఖమలరారకా. 22

సీ. ఆమహాగోదావ ♦ రీమాననీయప

వాహకూలంకషా ♦ భ్యాగమంబు

నాయరణ్యానీప ♦ ధాంతర పోన్నత

పగ్గిన్నగతరూ ♦ ద్భటవిధంబు

నాబంధువిరచితా ♦ త్యంతగౌరవపూర్వ

కాదరణాతిశ ♦ యకృమంబు

నాభద్రకైలము ♦ ఖ్యశ్రీరఘూద్వహ

వాస దివ్యక్షేత్ర ♦ వైభవంబుఁ

జెప్ప నేమగుఁ గదిసి వీ ♦ క్షించితీర

వలయునని యింటికడనున్న ♦ వారిలోడ

నయ్యయివ్విశేషముల నుద ♦ మాత్మఁ జెరయ

ముచ్చట లొనర్చికొనుచు నా ♦ పౌర్ణ్యుగడపి. 23

ఉ. ఆమృతమనాఁడు సమృత్తిగ • నాత్మకుటుంబజనమ్ముతోడ న
య్యమ్మ ముదమ్మనక రసిర • సాన్నము లింపుగ నారగించి వీ
డ్యమ్మలొనర్చి పెండిలి యు • దంతము దానపు డానతీవినక
నెమ్మనమందుఁ గోరు నుతు • నిం గని తెల్పఁదొడంగెనిమ్మెయిక.

ఉ. ఆమ్మెయి నాఁడులైల్వెడలి • యందఁజుమందిరువూరుఁజొచ్చు మా
ర్గమ్మనఁ గొంతద వ్వెదురు • గాఁ దదధీశుఁడుదారపుత్త్రీవ
ర్గమ్మలతోడ వచ్చి కడు • గాగవమొప్పఁగఁ గొంచు నేగి మ
మ్మిమ్మగు నిమ్ములందు విడి • యింప వసించితి మెమ్మెమీఱఁగక.

సీ. కమ్మతావులఁ గ్రమ్ము • కజ్జముల్ జాళువా
తెలెలందు నిడుకొని • తెచ్చువారు

పంచ దారయు నాన • వాలును బంగరు

గిన్నెలతో నొప్ప • గించువారు

నారముగ్గిన పండ్ల • నారగింపఁగఁ నైడి

పల్లెరంబులఁ గొని • వచ్చువారు

పరిమళ సహితముల్ • పరిశుద్ధజలములు

పచ్చలగిండీల • నిచ్చువారు

నగుచు నెడలేక దొరలయు • నంతిపురపు

• టింతులయు వానగృహముల • కిట్లు లట్లు
దిరుగుచునెయుండి రమ్మచే • శ్వరుని యాజ్ఞ
యెట్టిదోకాని వారల • భృత్యులెపుడు.

26

క. కరితురగభటాదులకుం

బరివారజనంబులకును • బడవాళ్ళకునుం

బెరమానినులకునెల్లం

గరమురపుగ దవనములను • ఘటియించిరోగిక

27

శా. ఆయాబంధుజనాను బంధవిధమా ♦ యాభృత్య సంప్రత్యయం
బాయాచాకృపు బోనగ తైలగుణం ♦ బాయాసు హృత్సౌహృదం
బాయాయంతిపురంపుటింతులును మే ♦ మనోన్యమన్యోటనా
రేయిముచ్చటగాఁగఁజేర్కొనుచుఁగూర్చింజేర్చిమైననుచోన్.

ఉ. నెయ్యము నూపుబంధురమ ♦ చీమణులందున మేలుబంతియై
వియ్యపురాలుగాఁదగిన ♦ పెంపగు లొయ్యలిమిన్నఁచాన నీ
తయ్యను గాంచి నీసుతలు ♦ దద్దయు ముద్దులగుమ్మలంచు నే
నియ్యడ కేగుచెంచితిఁ గ ♦ చేతిలికింపఁగ వారిచెల్లమున్. 29

ఉ. నావిని నవ్వికొంచు నద ♦ నమ్మున కల్లనఁ దానరేగిలీ
లావహ భూషణావళుల ♦ నంతకు మున్నె యలంకృతాంగులై
కేవల దేవకన్యకల ♦ శ్రేణియొనర్పఁగఁ జాలువారలన్
దావెనఁదోడితచ్చెగుణ ♦ ధన్యలమాన్యల నాత్మకన్యలన్. 30

క. అనితన పౌత్త్రకులాగ్రణిఁ
గనియనెఁ బైతెఱఁగు నీవె ♦ కదవినిమదిలోఁ
దనియందగు దనియందగు
తన బందుగు కేని ప్రియసు ♦ తలఁ జేర్కొనుచున్. 31

క. వనితలలో శుభలక్షణ
వినుతలలో సంధ్యదేశ ♦ విశుభ్రత నకలా
వనితలలోకోత్తరస్వప
జనితలలోఁగలరె యట్టి ♦ చక్కని మగువల్.

32

గీ. అద్వితీయసుమ్మి ♦ యాకన్నెమిన్నల
లో ద్వితీయయైన ♦ లోలనయన

నీధ్వరీయయైన ♦ నికరంబుగా నది
యలరు వలపుగలసి ♦ యలరుటగదె.

33

క. జడకించుము నడకందము
కడుమందము చిందమున్న ♦ గందగుసొగసే
మెడనుచును రదబృంసము
నడుమకొ నడుమన్న సృష్టి ♦ నలువయెమఱచె.

34

క. పలికించిన మకరందం
బొలికించిన పగిలకొప్పు ♦ నొకకొకటి యిటుగ్
దిలకించిన నెరియెనం
జెలి కిందుకయెనె గొలతం ♦ జెప్పందగునే.

35

గీ. కర్ణములంజూచి శ్రీశోభ ♦ గానుమిందు
గరములరయింగం బద్మనై ♦ ఖరినెసంగం
గనులదిలకింపం గమలాభం ♦ దనరియిండు
లలన ముమ్మాటికి నిజమ్ము ♦ లక్ష్మీసుమ్ము.

36

క. చనజాన్తి నడుము నెఱిరి
గనమందురు లేనిదైన ♦ కత్తమునభువిలో
జనులందఱంతకన్నన
వని వరలక్ష్మణముగనిన ♦ భంబనుట దగున్.

37

మ. చెలి చక్కందనపుంజొకాటమగువా ♦ సింజెప్పగానేలభూ
వలయాశీశ్వరగ నీచె చూచెనపు న ♦ తృప్త్యంగశృంగారముం

బలుకుల్చొక్కపుఁ బంచ దార పలుకు * ల్వాల్ చూపులయ్యిందిరా
నిలయింబుల్లలయింబుజేక్షణలకు * స్నేయట్టిభాగ్యాంకముల్. 38

క. ఆముద్దుగుమ్మ చక్కని

మోముంగనుఁగొన్నమాత * మునఁ జంపునకుం

దాముద్దుల చెలియిలనని

వేమరునడుగకయెత్తెల్పు * వేయేమికికి.

39

క. పదియాలు వత్సరంబుల

యదిరాయనె రాజచంద్ర * యదిరా నీవా

మదిరాక్షిఁ యెండ్లియాడుము

మదిరాజిలరాజిలనున * మంగొనఁగఁదగున్.

40

చ. అని తెలుపన్ విరాళిమది * సంకురితంబగుడున్ మనోజుండే

మనియనవచ్చు నచ్చిగురు * టాకుఁగటారిఁ దటాలునంగర

మ్మునఁగొనిహుంకరించుచును * ముంగిటనిల్చెను రాజశేఖరుం

డనునెఱమాని ధీరమతి * యైసతిఁగూర్చుతలంపుపెంపునన్. 41

ఉ. శ్రౌఢవయయ్య మాధవుఁడు * మాధవుఁడుండన సృష్టిగామిగం

గాధర రామసంజ్ఞసరి * గా సృజియించెను నిన్నువారిలిం

బాధరతానుమారమల * యంశలఁ బుట్టఁగఁ జేసినచ్చెల్కిన్

వేధనవీనులెందును బృ * వీణులుగా భువివింత సృష్టికిన్. 42

చ. సగనీజ సంభవుండు నిజ * సర్గవిధాన నిదానతన్ జరా

చర భువనైక కర్తయయి * సారససగము దానాసర్వమిన్

వరువడివెట్టి యయ్యబల ♦ వక్త్రవిలోకనపాణి పాదముం
బరువడివారిని నేర్చికోనె ♦ మాతృకమాతృకగాఁగ నేర్పునన్. 43

క. బివ్విధినవ్వసుతించిన
యవ్వసుధాధిపుఁడు ధావ ♦ మనుమతిగనుటన్
నవ్వుమొగంబున నించుక
నివ్వటిలంజేసితెలుప ♦ నిండుముదమునన్. 44

చ. చతురత రాధగుంభనవ ♦ చక్రమ విభ్రమశాలియా పురో
హితయుగళంబు దానజను ♦ లిరువరనట్లు పగల్చదానికా
ద్వితయమునాకన్దాడు శుభ ♦ వేళఁదగంబయనంబుఁజేసి యం
చిత పరివారయుక్తిఁబని ♦ చెంబహుమంగళ వస్తునంగతిన్. 45

చ. తగినవచోనిగుంభ ముచి ♦ తజ్జితదెవ్వియు బల్వినీతియున్
నగళులలోనికైనను జి ♦ నందగుచందము గల్గువారలొ
ప్పుగఁ బయనంబులైవెడలి ♦ మోసలఁబార్శ్వముల న్వనీధునీ
నగనగరంబుల్నగ్రమము ♦ నంగనుచుంజని చొచ్చిరప్పరిన్. 46

క. తమరాకయా నృపాలో
త్తమునకు నెఱిఁగింపఁబనుపఁ ♦ దడవేటికి వే
గమె యయ్యింతుల నందిపు
రమునకు మగవారినిటకు ♦ రప్పింపుఁడనన్. 47

క. సముచిత వైఖరివారలు
దమతెచ్చిన భద్రవస్తు ♦ తతినంయుతులై
కొమలందిపురికి మగవా
రు మహిపతిసన్నిధికి న ♦ రుగుడుంబీరిన్. 48

చ. సరపతియాద్విజేంద్రులఁ బ్ర * కామపురస్కృతిఁ గాంచిస్సాగతం
బరసి నమంచితాసనము * లందువసింపఁగఁజేసి భృశ్యులం
జిటునగహాష్టమీఁగఁగని * సేమమునారసి దూరవర్తులకా
సరసను సిల్పనానతియె * నంగియెసంగెడు సంతసంబునన్. 41

ఉ. మామకబంధమాత్మకిం గు * మారమహేపతిరాయ హేళికిన్
సేమమె తత్తనూజులకు * సేమమెవారికి నూకుఁదుల్యదకా
ప్రేమదలిర్ప మోదమొన * వింపఁగఁజాలెను చృద్ధదేవికిన్
సేమమె బాంధవాత్మకిని * సేమమె సేమమె మంత్రిపాత్మకిన్. 51

క. ప్రితిమాసము మించినప్పక
భృతినెనఁగ నొసంగుచుండు * నే మీధరణి
పతిపోడ్చుల కదిఫలతరు
తతికుదక స్మృతిగఁగిహి * తంగిడుగానన్. 51

క. సచివులు శుచితాన్వితులై
స్వచరిత్ర పవిత్రముగఁ బ్ర * జాపాలనధ
ర్మచయంబు నీలించెయిక
పచరింతురుగాచె పక్ష * పాతరహితులై. 52

క. శాంతిక హృదయ వికసల
శాంతముఁ దఱిమింకనుండఁ * జలువుదుగే కా
ర్తాంతికులుఁ బురోధనులు
జింతిత ఫలసిద్ధిపొందె * జిత్తుములలరన్. 53

సీ. ఏప్యాద్భువాహృతి * కేతెలనునయేగి
విజయెల్పికొను చిన్న * పములవినునె

వినితెన్నగా విమ ధి ర్మన మొనరించు నే
 యొనరించి పాడిచెడ ధి పృనివిధంబు
 గాఁ గర్జములఁదీర్చుచు ధి గావించునే సార్వరి
 కరుగనినాడకు కొ ధి త్వైనఁదీర్చి
 మనవులావించునే ధి జనములావించునే
 హారముదోగ్ధుల ధి మైనిజేర్చి
 యూరకుండక యూలన్య ధి ముజ్జగించి
 చారవృష్టులఁ బ్రచ్యన్న ధి సరణిఁదెలిసి
 కొనుచుఁ దప్పున్నఁ దొలఁగించి ధి గుణులనందు
 నిలుపుచుండునె మీధారి ధి చీశ్వరుండు.

54

ఉ. ఎప్పుడునుం జలాశయము ధి తెల్లెడలం దుదకాన్నితంబులై
 యొప్పునె ధాన్యసర్పచయన ధి మున్నతిఁ గొట్టిడముల్ దనర్చునే
 యప్పు శతాంశవృద్ధిగద ధి ముంబ్రజకేఁ బడునే యధార్థ మై
 కప్పుము గైకొనంబడునె ధి కర్మక వార్షకరవ్రకర్షమై.

55

క. ఆర్యులకుఁ గలదె మన్నన
 కార్యాకార్యములనారు ధి గజపుగతిం దా
 త్వర్యమున మెలఁగు మోర యిని
 వార్యంబుగ లభయిత్తు ధి ఫలుండగుఁగానె.

56

క. దేవప్రాప్తాణవృత్తుల
 నేవిధమగు బాధయైన ధి నించుకయేనిం
 భావింపఁ బొరయికుండఁగఁ
 గావించునె మీవిభుండు ధి కడు భక్తిమయిన్.

57

గీ. జ్ఞాతిబాంధవవర్జుల ♦ సంతతంబు

గలసి మెలసి స్వతుల్యమా ♦ గౌరవమున

దనుపునేకద మీతేఁడు ♦ దానవార

లవసరంబైననిడువారు ♦ ప్రాణమేన.

54

క. విద్యతక్రవిగోష్ఠుల భూ

భృద్వరుఁ డనుదనము నొసఁపు ♦ నే సాదరుఁడై

తద్వర్తన మిహపర సౌ

భ్యుద్వయ మిడఁజాలునట్టి ♦ చని తెలిసి మదిన్.

59

క. పరిజనముం బుత్తులవలెఁ

బరికించుచుఁ దతుఁగొనుంబ ♦ భారంబెల్లఁ

బరమకృపాపర మత్తియై

భరియించునె వాంఛ నమ్మి ♦ వడలకయుండన్.

61

క. మూకాంధపంగుబధిరౌ

నీకంబుల నన్ననిచయి ♦ నిచయంబుల మీ

త్వైకాంతుఁ డరసి కృపచే

సాఁకునె యది సర్వధర్మ ♦ శన్యంబగుటన్.

61

ఉ. ఉక్తిపుఁ చూరికొక్కొకరుఁ ♦ మండి యలక్ష్యత సాధుబాధయే

తక్కుక దీక్షఁజూనిన వి ♦ ధంబునఁ జేయఁగ వ్యావహరికు

త్వైకొక్కనుభీతిన్ తెలివి ♦ లేమి నొచ్చెనొ వాని చెప్పుమున్

పొక్కుగగ్గీరు వాని వెన ♦ భూపతి బాయఁగఁజేయునేకదా. 62

క. పత్తి హయ కరణి రథ సం

పత్తి నెలంగంగ సమిష్ట + పత్తి చొలంగం

దత్తత్సన్నాహమహా

దాత్తక్రమ భంగి తగుంగ + దా మీవీటన్.

63

ఉ. చెప్పరుగా రహస్యపని + చెంతకుఁజేరి ఖలుల్ నృపాలుతో

దప్పడుమాటలన్ విని య + తండు విమగ్న మొనర్చకుండ లో

నొప్పుకొనండుగా యిరని + యొక్కట గల్లగఁ దెల్లమైనచోఁ

దప్పక బుద్ధిఁజెప్పి తగు + దండనముకొ విధియించునేకదా. 64

క. రాజుల కపకీర్తులు క

జ్ఞేజపుమాటలను వినుట + నేకద యొదవుక

దాఁజెప్పువాని కేమి య

హా ! జడుఁ డితఁడంచు లోకు + లాడుదురు విభుక.

65

చ. చనవరిమాట కల్లయొని + జంబొ యెటుంగంగ శక్యమానె యే

జనవరమాత్మితెన నవి + చారవచశ్శ్రుతి యానె చారుడై

నను బరరాష్ట్రవృత్త కథ + నంబునకుం దగియుండు నెద్దియె

నను సరె నైవిమర్శన మొ + నర్పవలెకొ విభుఁ డెల్లిభంగులక.

చ. చనువుగలాడటంచు మహి + జాని రహస్యముఁదెల్ప నొక్కొకం

డనయతఁ దన్ను తేనికివ + యన్యుఁడుగాఁబ్రజయెంచు గౌరవం

బున నని దాని కొంత వెలి + పుచ్చుచునుండును ధానగర్జముల్

బనుపడకుండునట్టి నరు + లంచరిఁ జేర్చకయుండునేకదా. 67

క. కడనున్న కృతజ్ఞునిఁ దన

కడనుండిన వానినమము • గాఁ జూచును మీ

యొడయందు దాక్షిణ్యం బే

ర్పడఁ బ్రోచునుగద తదీయ • భావము లలరక్ష.

68

క. అన సాభూసురవరు లి

ట్లని రన్నద్విభునకుం ద • చాత్మజులకుం ద

జ్ఞనయిత్రీకిఁ దద్బాంధవ

జనులకుం దన్మంత్రులకును • సౌఖ్యం బధిపా.

69

క. ఓ యధిప ! మీరలడిగిన

యాయు త్తమరాజధర్మ • మలవదు టరునే

వేయుమడుంగులు దోచుకొ

మాయేలికయందు మీందు • మక్కువ పీర్చి.

70

చ. అన మదితాత్ముఁడై దశర • భావనినాయుననూర్చివడిల

దనయచతుష్టయం బెపుడు • దద్దయు నొద్దిక నొద్దఁ బెద్దయుం

జనవును భక్తియున్భయము • సమృద్ధిగ్రమ్మఁగ నింపునిలప మీ

జనపతికిఁ శుభాభ్యుదయ • సంపద పెంపువహించునాపుడు.

క. జనకునికైవడిఁ బ్రజలకొ

మనుచుచున్నట్టి మీందు • మన్ననగల మా

జనపతికి శుభములొదవుట

యనుమానమె మీందువలుకు • వ్యర్థంబగునే.

72

క. మీయింటఁ గన్నెమిన్నలు

మాయేలికయింటి పుత్రఁగఁగఁ మణులకు నెనయా

ప్రాయమున నెనఁగుచుండుట

యే యధిప ! శుభోదయంబు • నెఱిఁగించుఁజూమి.

73

క. మీయుద్ధకన్నియలు ల

క్షీమాత్తులు మాన్యపాల • శేఖరు తనయుల్

శ్రీమస్తుకుందరూపులు

భూమిశ్వర ! యిది శుభంబు • పొందఁజేరించుకొ.

74

చ. అని తమ చేనిశేవకుల • నారయఁగా రయమార వారు దె

చ్చిన శుభలేఖ నవ్విభుని • చేతికొనంగి వినీతి నిల్వఁగై

కొని పయి కంకుమౌంకములె • కోరికదీరుటఁ దెల్పు నమ్మదం

బునఁ జిటునవ్వుదోపఁదన • ముంగిటిమంత్రినిగాంచియిట్లనె.

క. నెయ్యంబుమీఱఁగా మన

వియ్యపువా రనిపినారు • వేడుకతో నేఁ

డియ్యెడ కెదె శుభలేఖను

జయ్యున వినుపింపుమయ్య • సభ్యులకెల్లె.

76

చ. అని వినుపింపఁగాఁ గొలుపు • నందలివారలు సంతసింపఁ జ

య్యన నవరోధసౌధమున • కప్పడె తచ్చుభలేఖ వారు దె

చ్చిన మణికాంచనాభరణ • చేల ఫలాదిక భద్రవస్తువుల్

పనిచెను బోనగత్తెల వి • భావ్యముగా వివరింతురం చొగి

ఉ. అంతకు మన్న యివ్విభుని * యూనతి నంతిపుగంబుజొచ్చి రా
ట్రాంతటానన్న నాదరము * గాంచివచ్చించిన చేటికావ్వలయిం
జెంతయు సంతసంబున ని * జేత్వరి పెన్దనీకంబు నామెసా
మంతగుణంబు నామెగరి * మంబును భేర్కొని యిదిగెదలడయ్యున్.

చ. తనయు విధేయివర్తన వి * భానములు నిర్వివత్తిభావమున్
మనుమల రాజసంబులుకు * మారతపీఠియించెన్విసరిపు నురి
జనువును బంధుగౌరవము * జక్క-చననంబు ననానురాగముం
గనుఁగొనియూమెచందకును * కలబదియింతని చెల్లజేస్తుమే. 79

క. అనివిన్నవించుచున్నెడ
దనయంపిన భద్రవస్తు * తతితోన్యపుడున్
జనియెందన యుశనిపుగ
మునకన్యజనంబుఁగూడి * మోసలనకువన్.

80

గీ. వచ్చుచున్న శ్రేణి * బరిచారికాదారి
కానికాయమెదుట * గవనిమోలె
గాంచివేగలోని * కైయెగిచేపుల
సన్నిధానమందు * విన్నవింప.

81

చ. సరగునలేచి చూపుచెర * చాటునకుంజని భద్రవీరమున్
వరుస నమర్చజేసి యిరు * వక్కలయిందునఁ బొంచియుండ న
న్నరపతి ధైగుదెంచి రత * సంబులపీఠికపైవనింపఁగా
సరసల సారశేక్షణలు * చామరముల్గొని వీరుచుండఁగన్. 82

శా. దేవేరుల్ దమకంబుమైనొక జర • చేటివతంసంబుచే
వేవేపంపినయట్టి యాకు మడుపుల్ • పీతాంతరంగంబుతో
శీవింఁగొనుచుందరస్మితమువా • టిల్లక నృపాలుండు మీ
దేవుల్ వియ్యపువారి దాసకలకా • ప్రిం దర్శనంబుచ్చిరే. 83

మ. శుభశ్రేణిం దిలకించిరే భవుకవ • స్తుశ్రేణి వీక్షించిరే
యిభరాడ్లామినులైన కన్నెలకు నం • దెవ్వారి కెవ్వెవ్వయో
యుభయల్ చేడెలు విన్నవించిరే తది • శోదార సంతాన స
ద్విభవాదిస్థితులెల్లనుల్లమలరక • విజ్ఞప్తిగావించిరే. 84

ఉ. వారిపురోహితుల్ మనకు • నంద్యు లనింద్య చరితులుత్తమా
చారులు సూరులంతిపురి • చుక్కటికింజను దేరనస్తులీ
చేరువనున్న వారిటకుం • జేరంగ రమ్మనవచ్చునేమొదే
వేరులనన్నిధిం దెలిపి • వేచను దెమ్మనిపంప వేల్చిడిక. 85

క. అది ననుచేరకమున్నే
యదితిప్రతి మానమాని • తావత్యలు సే
మ్ముదితలయి యాన్మపాలుని
ముదితలు పతినుడులు వినిన • ముదితప్రీతిక. 86

గీ. పరమపావనులైన • బ్రాహ్మణోత్తములఁట
వార్ధకోన్ముఖదశఁ • బరంగుదురఁట
వియ్యలవాడలం • పించినవారఁట
ప్రాణనాయకుఁడిచ్చి • నానతియఁట
యాత్మనునన్నిధి • యందుదర్శనమఁట
తెరమఱుంగునకె యే • తెండెదరఁట

యంతఃపురప్రచారా • రాష్ట్రవర్తనులఁట

మంగళోదరగ్రాస • మాగములఁట

యట్టిపూజ్యుల నిటఁగర • వృత్తనగవచ్చు

ననఁగ మాయాజ్ఞాగావతె • నఁటసమస్త

భర్తములెఱింగినట్టిస్వ • తంత్రులైన

యధిపులకుమమ్మ నిటుగోరు • టన్ద్రమగునె.

౪౭

గీ. చిత్తవృత్తి ప్రకారంబు • జేయఁగోరు

వారమనుచును బుత్తెంచు • వార్తఁపనుచు

నుండుటనుజేసి యధిపుఁడ • య్యువిదరాక

మున్నెతాఁగెల్లనంపెన • బూమిసుగుల.

౪౮

శా. ఆవిప్రల్ సనుచెంచునంశఁట విభుం • డన్ద్రోపచారంబుగోఁ

శ్రీవంశీతములందు నిల్పి వినయి • శ్రీగౌరవప్రోల్లన

దాపుండ్లై భవదాగమంబు శుభసం • వృద్ధేభవాభ్యున్నను

ల్లావించుంగదయంచుస్తంభవనన • ల్లాపంబులంగెల్లుచోక. ౪౯

శా. వారలస్సంతసమంది మీవినయసం • పద్మారవంశేరికొ

పూరుం బారముతేనిమీగుణగణౌ • దార్యాదికంజేనదా

స్సారశ్రీశుభ వైభవాభ్యుదయతే • జన్మాత్రికిం గారణం

బోరాజేంద్రభవాద్యశుల్లలరెయ్య • యుర్వింబ్రశంసింపఁగన్. ౫౦

క. అనియట్లనోన్యంబుక

వినుతుల నొక్కింతతడవు • పెరనుడుపులఁజే

రొగ్గనుచు నొకించుకసేపుం

గొనకొనుతమి ముచ్చటించు • కొనుచో విప్రున్.

౫౧

క. భూవల్లభ మీతోమీ

దేవేరులు వినుచునుండఁ ♦ దెలుపుఁ డటంచు

మావిభులు మమ్ముఁ బనిచిన

భావుక వార్తలు వినంగ ♦ వలయుంబీతి.

92

చ. ఇదగన మార్గశీర్షమునఁ ♦ గృష్ణగరుత్సమయంబు పౌషమం

దుఁ దగదుమిమ్మునచ్చటికిఁ ♦ దోడ్కొనియేగఁగమాఘమాసమం

దుఁదనరు శుక్లపక్షపుఁజ ♦ తుడ్దివివాహపునస్త్రహారము

ల్లుదిరెను గాన నిన్నెలకు ♦ లోపుననే చను దేరఁగావలె.

93

సీ. కన్యాలలామ వెం ♦ కయ్యంబమాదేవి

మేనయల్లునకు జో ♦ జొనటంచు

శ్రీలక్ష్మీ సరిఁబొల్చు ♦ బాలమంగ య్యంబ

యూత్త పౌత్రునికుని ♦ జొనటంచు

జిన్నిక న్నెలమిన్న ♦ చెల్లయ్యంగిక తత్త్వి

పు వ్యాగ్రసూనున ♦ కెనయటంచు

నిపుడగ్రతనయల ♦ కిరుపురకును గౌతు

క శ్రీసుటింపయో ♦ గృమగునంచు

నిన్న పడుగుకుఁ బొమ్మట ♦ గొన్ని నాళ్ళు

జరుగ్గనైవాహిక శుభంబు ♦ నలుపవచ్చు

ననుచు విశదీకరించి మి ♦ మ్మనుమతింపఁ

జేసిరాదగు నంచు బం ♦ చిరిటుమమ్ము.

94

గీ. మణియు హూడాధిపతులు సా ♦ మౌజ్యభార

మూనుటను జేసి నైవాహి ♦ కోత్సవములు

వీరపురమందు నెఱపుట * వేడగలెల్ల

దీరుఁగావున నచటికే * తేరవలయు.

95

చ. మొదలిటిరాజధానియై * పూర్వపురాజుల బల్లి కల్పికిం
గుదురయినట్టి చామరల * కోటవసించు పురోధులందు డి
గ్గిదితుఁడు వింజమూరికుల * వేంకటరామయ నామసూరి ద
త్పదనమునందు ని న్నెల ము * దంబుదగన్నిచ సంపదగాఁదగున్.

మ. అని యీతరున విన్నవించి భవదీ * గూత్తానుసూల్యంబుచొ
ప్పుని నిర్ణీతమొనర్చి వచ్చుటకు మ * ముగ్ధుల బంసి రిచ్చోటికి
జననాథోత్తమ చిత్తవృత్తిగతి నా * జ్ఞాపించి యుంపింపుమీ
చనివృత్తాంతమెఱుంగఁబెల్పెదముము * పృథ్వీంధురాష్ట్రాధిపిన్.

చ. అన విని యమృతేశ్వరకు * లాగ్రణి యిట్లను వారిచిత్తమే
యనువున నొప్పు నప్పగిది * నస్త్రదభీష్టము నందు నియ్యుకో
ల్పినికి యొనర్పఁగాఁ జనుఁడు * పెద్దలు వారికిమాకు నామె యె
ట్లనుమతిఁ జేయునట్టులె క * దా చరియింతుము హర లేమునున్.

క. అని చందనతాంబూలము

లును సుమరస హిమజలంబు * లును మణిభూషా

కనకాంబరముల నిడి య

మృదుజేశ్వరుఁ డనుప ననుప * మంబగు ప్రీతిన్.

99

చ. వెడలి ఘటాఘటిం బురి శ్రీ * వేశమొనర్చి ద్విజాదు లచ్చటన్
నడచినవార్త లాత్మనర * నాధునికి విశదీకరింప నె

కుగ్రాడు ముదమంది చామరల * కోట పురోహితు నింట నుంటకుం
గడపని పూనిగ్రాసన్నహన * కృజ్జనులన్నియమించియున్నచోక.

మ. పయనంబై హిత ముంత్రి శాంధవ పరీ * వారంబుతోడం శ్రీయా
ద్యయితోడ బుత్తులతోడం బుత్రికలతో * దారిం బ్రజానీకముల్
నయనప్రీతిగఁ జూచుచుండఁగ జగ * న్నాథక్షమా నాథుడు
చ్చయి మొప్పారఁగ నెగుడంచివిడిసెం * జామర్లకోటకాపెనక.

క. మంచిముహూర్తమునపుడుం

పించి విభూతముండు ముడుపుఁ * సృష్టారకిఁ గ
ట్టించి వెనఁ బెండ్లపను లొన
రించుట కానతి యొసంగ * భృత్యుల కెలచిక.

102

క. హిరలు వచ్చిన వార్తఁ గు

మారమహీపతి స్పృశాల * మణి విని కుతుకం
శారఁగ నెదుర్కొనంజనె
భూరితరంబైన విభవ * మున నివ్వగిదిక.

103

సీ. మదపుటేనుఁగులనైఁ * గుదురుకొల్పిన భేరి

కాదుందుభిధ్వను * ల్లగిందుకొనఁగఁ
బవనాభిభావుకా * జవనాశ్వముల నెక్కి
బంధునందోహంబు * బలసి రాఁగ
హృద్యావదానాన * వద్యవద్యములచే
వంది మాగధజనుల్ * పగిస్తుతింప

బహువిధాయుధ సము + ద్వహమై కెలంకుల
 లెంకల బలగ మ + లంకరింప
 నడుమఁ గడు మంచి చిత్రవ + గ్గములయాన
 మెక్కి భూలోక దేవేంద్రుఁ + దీతఁడనఁగ
 వెడలెను గుమారమహిపతి + విభవరుండు
 గోర్కె వియ్యాలవారి నె + దుర్కొనంగ.

104

క. లలిఁ ద్రోవనూర్శృంగలవ్రజ
 గొలువఁగఁ జామర్లకోట + కుం జని వారిం
 గలసి యుచితోపచారము
 లలవడఁగ నుఖోపవిష్టు + లై యున్నయెడకొ.

105

ఉ. సేమముగాఁగ వచ్చితిరె + సింధురైంధవ యానబంధురం
 బై మితిమించు మీబలగ + మగతయు నెమ్మిగఁ జేరవచ్చెనే
 యీ మన బంధువర్గమున + కెల్లచు స్వాగతమే పథిశ్రమం
 బేమియు సోఁకలేడుకద + యిచ్చొటు సౌఖ్యముగాఁగ నున్నదే.

క. అన విని కుమారమహిపతి
 జననాయకమాళిఁ గాంచి + నమ్మోదముతో
 ననియె నిటు జగన్నాథా
 వని వరమణి మృదుల మధుర + వాచారచనకా.

107

క. మీయాదరంబుపెంపున
 నీయందఱితోడఁ గూడి + యేము నుఖులయై
 యీ య్యింట విడిసియుంటిమి
 మాయింటంబోలె ముదిత + మానసవృత్తికా.

108

క. గురునింట సముల నశికుల

నిరవుగ విడియింపఁ జేత * వృద్ధాచారం

బరయ మనకెల్లనృపులకుఁ

బురోహితులు వృద్ధ కామ * ముఖ్యులు గానన్.

109

మ. ఇటు లన్యోన్యముఁ గొంతసేపు తమిచే * నిష్ప్రవృత్తైక లం

వట్టులై యుండ మహివతీండుగిడు నిజా * మాత్యాదులం గాంచియి

చ్చట వీరుండిన యన్ని నాశ్వును లుభా * సంపూర్తిగాఁగూర్చి య

చ్చటికీరెప్పటికట్లై తెల్పుడని యా * జ్ఞాపించియందద్దతిన్.

గీ. తఱలి యంతట నిజ రాజ * ధాని జొచ్చి

వానిమీఱంగఁ బంచష * వానరముల

కెలమి నొక్కొక్కసారిగా * నేగుదెంచి

కాంచుచుండెను బాంధవ * గామిణులను.

111

ఉ. అంతట శైశిరంబు హరి * దంత లన త్కరిదంత కాంతికిం

దంతురతం ఘటించుచు ని * తాంతముఁ గుండ లతాంతసంతతుల్

గంతుని శాతకుంతముల * కైవడి నెల్లెడ నుల్లసిల్ల న

త్యంతముఁ గాంతమై తగె న * నంతననంత శుభాగమస్థితిన్.

గీ. కొన్ని హేమంతచిహ్నముల్ * గొనలు పొరకఁ

గొన్ని వాసంతచిహ్నము * ల్లుదురు చెంద

శైశిరంబొప్పు నశియాయి * సమభియాయి

బంధుసమ సేవ్యమా నార్య * వర్యుపగిడి.

113

సీ. వాసంతవంచక * వానరంబుల కెల్ల

నగ్గగణ్యతఁ గాంచి * యలరు నెద్ది

పరిణయోపనయన • ప్రముఖశుభకృత్యో
 త్వవరత్నములకు ని • ధానమెద్ది
 రవిదీప్తి యుక్తింశ • రాజిని పృబలంగా
 నాత్యుక్తితహాణ • మేనదద్ది
 శైవలింగాంకురం • బావిర్చనము నొంద
 పెరుంగంగఁ దొల్కరి • వేళ దెబ్బ
 యుభయ సంధ్యానమాన ము • హస్తమెద్ది
 యద్ది గనుపట్టు బుతువుల • కనుగునమ్మ
 డగుచు నాత్యుష్ణవివస్మ • నాతిశీత
 రజనియై ధాత్రిసై శైశి • రంబు మిగుల.

114

చ. తపనుఁ డొకింతసార్గకత • దాత్రెను గొంతహినుంశుశ్శేత్యమున్
 వ్యవగతమయ్యె నించుక ప • వత్సకు శ్చైత్యము గల్గెలేలపెం
 పువశమనంబు నొందెనపు • డొక్కవిధంబున లోకమున్నె
 క్కపుమతిహానివృద్ధులిల • గావనిపండుగానై నూడంగన్. 115

స్తీ. కైరవేందీవర • కల్వారసౌరభ
 సార భాసురజలా • శయచయంబు
 బహుపుష్పఫలశాఖి • పానీయియవసేంద
 నాదపదాగ్ధ న • మంచితంబు
 తక్రాజ్య నవనీత దధిమండ దుగ్ధ
 వ్యద్రవ్యసౌలభ్య • వర్ణితంబు
 కృతుకర్తగ్రహణసు • వృతదేవతాస్థాప
 నముఖశుభోత్సవ • సముదయంబు

నగుదు సకల స్తమానవే • శాంతిశాయి
నిధిల సామంతజనదీన • నిర్మలము
లభ్యసౌఖ్యానుమోదనీ • లావినోద
కారణంబయి యొప్పుమా • ఘంబు జగతి.

116

ఉ. ఎందునుగొర్రవపురము • లెందునుబచ్చని తోరణోత్కరం
బెందును దూర్యనిస్సనము • లెందునుబంధునుహృత్సమాగమం
బెందును దైవశోభనము • లెందునువిందులొనర్చు విందులుం
డెందమునందు మోదము ఘ • టెందును మాఘమునం బ్రజాళికె.

నీ. పానీయజలముల • పై నాదగముమించె
నెండసోకల్లనఁ • జండమయ్యెఁ
జందనపంక చ • ర్చలు హితంబుగఁదోచె
నంతగృహాస్థిలి • యంతరించె
నవగాహనస్నాన • మభిలషితంబయ్యె
ద్వప్పట్లసైఁ గూర్చి • యొప్పుతఱిఁగె
రేలనీవలహరాఁ • బీరియింహరించె
గుంపట్లసంపర్క • మింపువాసె
సకలజనులకు మాఘమా • సప్రవేశ
సమయమందెల్లరను నవ • సరముకొలఁది
నుజ్జగించినవారల • బుజ్జగించి
పరిచితుల నుజ్జగింపట • పరీక్షతిగాదె.

118

నీ. పూర్వసంధ్యకుఁబూర్వ • మునమకరంబాడి
యర్కకర్కంధూఫ • లాప్తిఁగుంకి

వరభీష్మపంచక ♦ వృత్తనైకతమిని
 శివరాత్రిజాగర ♦ శ్రీవహిని
 కంఠేభికాకోర ♦ కపాళనమొనర్చి
 హోకోఁబ్బదిమహా ♦ కేళికేర్చి
 యచ్చుతుడోలాపి ♦ హరలీలలఁ గాంచి
 తరుబుల్లిటలవనం ♦ తంబులాడి
 హళిహిందోళరాగంబు ♦ నాలపించి
 యిహపరసుఖానుభూతికై ♦ యెల్లజనము
 నమధికోద్యమ భరితమై ♦ సంచరించు
 గాన శిశిరుర్తువునకెనఁ ♦ గాననగునె.

119

ఉ. పచ్చిక వైరులుంబెరుంగఁ ♦ బండినధాన్యపుసూర్యకళ్యముల్
 పొచ్చెములేనియిక్షువులఁ ♦ బూనికఁ బానకమాడుగానుంగల్
 హెచ్చుగనొప్పచప్పరము ♦ లెల్లడఁ జల్లనినీటికాలువల్
 ముచ్చటదీరఁ గన్నుదను ♦ పున్ శిశిరుర్తువునఁ గుడఁ జలించు.

క. చేమంతుల పూబంతుల
 చేమంతులొనర్చిగుట్టు ♦ చెడియిట్టి తఱిగ్
 నీమంతులకుఁ దీర్చును
 సామంతజనంబుకుంద ♦ సరములఁ గినుక్కల్.

121

నీ. బలితంపుటాకుఁ దోఁ ♦ టలకు నీరెత్తనే
 తముందోడు జనులగా ♦ నములసొబగు
 బొలిపెచ్చి కొలకురాఁ ♦ గొలుచుకళ్యముసూర్య
 కాపులిడ్డలగీతి ♦ కన్వనంబుఁ

బండినపైరెత్తఁ ♦ బసకుపైరేడఁగా

వలియున్న చెలులగీ ♦ తులరవంబుఁ

జెలుకు గానుఁగుపైడ్లఁ ♦ జులుకుగానడిపిండు

స్తేతనికులొనర్చు ♦ పాటనులిపుఁ

గూడి చిలువలి నిదుర ♦ వీడలేని

పాంథజనముల మేలొగ్రాల్చి ♦ మైనములకు

పాచ్చరిశఁ జేయు గ్రామ బ ♦ హిర్వితర్ది

కాతతులనుండిమాగధ ♦ గీతులగుచు.

122

౯. తాదృశ్చాఘసమాగమంబుననమా ♦ తృశ్శేణినన్నాహముల్

మోదంబొప్పఘటింపరావుకులరా ♦ ణ్మార్గస్యఁడన్యోన్యమ

ర్యాదల్మీఱఁగఁ బెండ్లివారి నెలమిన్ ♦ రావించిలోకోత్తర

శీర్షదుర్గంబున గారవిచివిడియిం ♦ చెంబంధుగేహంబునన్. 123

సీ. ఆహూతసర్వదే ♦ శాగతచ్ఛాత్మసే

వితనూరి సంబాధ ♦ విప్రవృశాము

సపరివారాయాత ♦ సామంత బంధురా

జన్యజనాకాంత ♦ సౌధతలము

మణిహిరణ్మయవిభూ ♦ పణరాంక వత్సమ

బక్రేత్పసమ్మగ్ధ ♦ విపణివీధి

బహువిదోదక్రియా ♦ పారగమనుజసం

కులసత్కదేవతా ♦ నిలయమతము

వరిణయోత్సవ వీక్షణ ♦ ప్రసాదాపూదయ

జాన పదమాన వాక్పీఠ ♦ సకలసదన

బాహ్యవేదికమగుచుఁ జూఁ ధ వృత్తైసప్పు
డప్పురోత్తంస మెప్పుట్టు ధ నందునరయ.

124

ఉ. వచ్చిన మిత్ర బాంధవ న్న ధ పాలక జాలక నున్న కానికన్
దెచ్చిన మత్తదంతు లెడ ధ లింగెను నేఁడుల కామునీని
హెచ్చగు తమ్మితేనియల ధ యెద్దది దోఁగిన డస్సి గ్రవమే
యిచ్చుఁగదా యుపాధి గణ ధ నేమియొనర్చు నదృష్టవంతులన్.

మ. హితరాజన్య లుపాయనంబుదిన య ధ శ్వేభేంద్రము లేయు హే
షితముల్ బృంహితముల్ గ్రమానుగతిఁగూ ధ డించుకవరుండైన రా
సుతునింగూఱిచి యివ్వరుండుధనియం ధ మందానిఁనుంచుక నమ్మ
ద్ధతరోచ్చన్వరకీతి భాన్వరముగాఁ ధ దక్షిణ ప్రహర్షింపఁగన్.

నీ. విమందరముఁ జూడ ధ శ్రీ మింసు నూత్న సు
ధాతేప నిత బహి ధ ద్వారసీమ
మేబహిద్వారంబు ధ నీక్షింపఁ గల్పనా
కల్పనైతానల్ప ధ కాయమాన
మేకాయమానంబు ధ నీక్షింపఁ గోమలా
స్తోకపల్లవగుచ్చ ధ తోరణంబు
లేతోరణముఁగాంచ ధ నెడనెడవేలి ద
ర్పణవిస్మయదీప ధ భాజనంబు

తనఁగ నప్పట్టణంబునం ధ జెల్ల యిండ్లఁ
జెండ్లియిండ్లవితాన శో ధ భిల్లనపుడు
నవనవాంక్రియాధార ధ ఇన్వబంధు
జనసమాదరతోత్సాహ ధ సంభ్రమముల.

127

సీ. దారుల బారులఁ ♦ దీరుగా గలయంపి

చల్లినపన్నీటి ♦ వెల్లువలయు

నంగళ్ళ ముంగిళ్ళ ♦ నలికి ముగ్గిడిన క

స్తూరికాపంక క ♦ రూపములయుఁ

బంపిళ్ళయందిండ్ల ♦ ద్వారంబులందెల్లఁ

గూర్చిన నవపుష్ప ♦ గుచ్ఛములయు

మేడల వాడల ♦ మించు సౌరణ్యగండ్ల

వ్యాపిండు సామ్రాజి ♦ ధూపములయు

వింతతావులు లేని తా ♦ వింతయైనఁ

గలయఁ బరికింపలే దందుఁ ♦ గల యశేష

నిలయములయందు నయ్యెడ ♦ మలయు మెలమి

వెలయ నివసించె సౌరభ్య ♦ మొలయననఁగ.

128

ఉ. భూరిధణంధణాలుర్చు ♦ భూమి నభంబులు నిండ మెండుగా
భేరులు మ్రోయుచుండఁగను ♦ వీధి స్థతాగత యాన వాహకో
హారవముల్ దలిర్పఁగ ని ♦ భోతగ్రబృంహిత వాజిరాజి హే
హారవముల్ చెలంగఁ బుర ♦ మయ్యెడ నాదమయంబు నాదగెల్.

మ. మురళీమౌగజ కాహళంబు పట ♦ హంబు నేర్పరి నిస్సాణముకొ
దరళీభూతముగాఁగ నిస్వనముల ♦ త్వంతస్త్రిశ్రావ్యమా
సరణిం గ్రమ్మిఁగఁ జేయఁగా నవిధదే ♦ శగ్రామసీమంబుల
న్వరలీలకొ విననయ్యె నయ్యెడ జనా ♦ నందంబు సంధించుచున్.

సీ. కొందఱు దేవతా ♦ మందిరంబులయందు

సాభోగభోగమ్ము ♦ లలవరించఁ

గొందలు బ్రాహ్మణ ♦ సందోహభోజన
 సంతర్పణంబుల ♦ సంతరింపఁ
 గొందలు బాంధవ ♦ క్షోణీశబ్బందంబు
 నకు సునారముల సం ♦ దగ్భవటుప
 గొందలు వికలాంగ ♦ పుల కన్నపానాది
 సంరక్షణంబుల ♦ సంగ్రహింప
 నాత్మవిభుచేత నియమింప ♦ లగుచు నపుడు
 భక్తితాత్పర్య వినయి శృ ♦ పాని శీష
 సంగతనిజాంతరంగుల ♦ సంభ్రమమునఁ
 దనరు నుద్యోగిజనుల సం ♦ దఁ దనఁజే.

131

ఉ. చచ్చు సభాజనంబుల స ♦ భాజనులై తగఁ గూరుచుండఁ దో
 డైచ్చెడువారు చందనముఁ ♦ నెచ్చెనులఁ దెచ్చెనులఁ నమ్ములం
 బెచ్చెడువారు నూనరస ♦ పుచ్చెడువారు హిమా బుష్పాగముల
 పొచ్చుగఁ జల్లువారునయి ♦ నల్లరు నమ్మెడ రాజనల్లభుల. 132

మ. నుముహూర్తంబిదె నేటిరాత్రియని త ♦ జ్ఞాన్విన్నవించ న్నహి
 రమణుం డట్లన లేచు పెండిలి రెయిన ♦ ర్పంచేసి యూదివ్వుడు
 గ్రమమొప్ప న్నతు వేడ్కఁజెండ్లకొమరుం ♦ గావించిసివినిచిమూ
 ర్థముఁ జెంపించి వివాహవేదికను సం ♦ స్థాపింపఁజేసెం దగళ.

క. అంతటఁ బాదనఖంబుల

కృంతన మొనరింపఁజేసి ♦ శ్రీహరి రాజి
 సంతనమున నిలిపి మహి

తాంతుఁడు బాసికము నుదుట ♦ గట్టించి నహి.

134

గీ. విడిది సీరేయి మున్ను మీ ధైర్యబిడ్డ
 ధైర్యన శ్రీవేంకయ్యాంబ మా ధైర్యమహుడి
 ధైర్యన వేంకటరాయని ధైర్యము మీఱు
 బరిణయస్మృతు గావింప ధైర్యము మఱియు. 135

క. పిమ్మట రెండవనుత నచి
 రమ్మగు లగ్నమున మాచి ధైర్యవికి నె
 య్యమ్మన నొసంగి కల్యాణి
 ణమ్మనుభోదరగ్రామగ నొ ధైర్యగ వలయున్. 136

క. అని నియ్యంకుని చెంతకు
 గునతపదగు లగ్నపత్రి ధైర్య బనిచి తనూ
 జని యూరేగింపువ్వకై
 యనువుగ నాయితముసేయ ధైర్యనతి నిజియెన్. 137

గీ. పదియూటవన్నె క్రొం ధైర్యిడి యంతారీల
 గొన్నింటిపై బాదు ధైర్యువారు
 జతనంపు సొంపుల ధైర్యనంపు తొదాల
 గొన్నింటిపై జక్కం ధైర్యువారు
 సొంపనవనుల య ధైర్యుల బల్లకట్టుల
 గొన్నింటి పెన్నంటం ధైర్యువారు
 పురుషుల సరుల జా ధైర్యుల జుల్పట్టుముల్
 గొన్నింటిపై నెల ధైర్యువారు
 నగుదు గోరోచనాపరి ధైర్యుల చిత్ర
 వత్సరచనాంకితంబుల ధైర్యుల కరుల

ననువు మీఱంగ మావంతు * లనునయించి

పొంచి నెఱిమించఁగ నలంక * రించిరవుడు.

138

ఉ. బింకవు టంకవన్నెలఁ ది * విల్చిన పల్లములం గిగించి బ
ల్పంకవుఁ గల్గెముల్ దరలు * లుఁ- మొగముల్లులు గూర్చియంచితా
లంకరణంబులొప్పుఁ బది * లంబుగ సాహిణులప్పుడందు ని
ర్వంకలఁ బట్టినిల్చి దొ * రత్నైరిమెచ్చఁగ వాగువంబులఁ- 139

గీ. ఆమితసంఖ్యంబు లగ్నియం * త్రముల బండ్లు

చమురుడబ్బాలు నించిన * శకటములును

బహుళముగ దండదీపికా * వర్షాలునిచి

రవుడు వడవాళ్ళు బండ్లపై * నాయితముగ.

140

క. ఆందవుడు కుండనవుఁబని

యందవు టందలము నొఱపు * నైననవారీ

లుం దగ బెస్తలు గూర్చిరి

పొందుగ నాయితముసేసి * భూవతులకునై.

141

మ. తగుకుం గెంపుల నైడియడ్డలును ని * ద్రావచ్చ డాల్లం డెఱుం

గిలుకుం వంతవుఁగోళ్ళు వింతవని చ * క్కె-త్పంజరీ పెంజరీ

బలురాయంచ గరుత్మలంగు వరువుం * బాలీసునుంగూర్చి నా

స్తలు కళ్యాణవుఁ బల్లకీనిలిపి రం * తరిక క్ష్యయందయ్యెడఁ- 142

ఉ. అంతట నొక్కరాజముఖి * యంతిపురంబున రాజనందను

న్వీంతచొకాటపుంబనుల * వీరికన్నై నివనింపఁజేసి తా

నంతన మాత్రేనువ్పతిల * నంపఁగ నూనియనంబెఁ బెన్నెఱు

లగ్రంతుగుణంబులిట్టటుమె * లంగక యుండఁగ మందుఁడ్రామనాఁ-.

ఉ. కోమలియోర్తు రాసుతున * కుస్మందు సుందరమైనమేనగం
ధామలకంబు వెట్టి నొక * యంగనయుం జతురోక్తి రూఢిగం
ధామలకంబు చేతనె నృ * పాశ్చజు నేనభిషిక్తుఁ జేయుదున్
లేమరొయంచుఁ బల్కి యటు * లే వచరించె సమంచితంబుగన్.

ఉ. కుంతలముల్ నృపాత్మజున * కుం దదియార్పగడంగి యొత్తె నీ
మంత్రియోర్తు నేర్పుమెయి * నద్దిన కొంగున నద్దకుండ న
త్యంతము నన్నపునవ్విలిపె * మల్లనఁజొన్నినకేల యామినీ
కాంత ఘనాంతరంబునకుఁ * గౌముదిఁ బర్వఁగఁ జేసినట్లుగన్.

సీ. ఒయ్యార మొలయంగ * నోరగా నిగవైచి
పువ్వుపైత్తులు చుట్టెఁ * బొలఁది యొకతె
నుదుటఁజెన్నుదలిగ్గుఁ * గుదురుగాఁ గళ్యాణ
తిలకంబలవరించెఁ * గలికి యొకతె
మొలపునో వలపుతోఁ * గలపంబు నెమ్మేనఁ
బొలపంబుగ నలంచె * వెలఁది యొకతె
రతనంబుల యెరంగు * జతనంపు టవరంజి
రవణము ల్లయిసేసె * నువిదయొకతె
తలను బాగయు మహతాబు * నిలుపుటంగిఁ
బచ్చపూవన్నెల పరాయి * పావదోయి
చేరుమాలును మెఱుఁగుకై * జారుఁ బతికి
నకియలు ధరింపఁగ నొసంగి * రొకతెయొకతె.

146

శా. బింబోష్ఠీమణియోర్తు రాసుతునకున్ * వేవేగఁ బాగాలు వీ
దెంబుం జేతికొనంగ నందికొనుచున్ * తీవిం జగాసోగమీ

నంబుం గోటనుచున్నకొలను వనలో * పల్లవ సర్వసర్వ
యింబో డంబున శంబరానినునతో * పల్లవ సర్వసర్వసర్వ . 147

గీ. తరుణి యొక్కన్తు నిల్లుట * పల్లవ సర్వసర్వ
నందుఁ బ్రతినిలబడును గాన * పల్లవ సర్వసర్వ
స్వగుణ రూపము నొప్పును * పల్లవ సర్వసర్వ
సుతముఖాలోక నానాప్ర * పల్లవ సర్వసర్వ . 148

ఉ. అంబురంబు పెల్లడన * పల్లవ సర్వసర్వ
మంతులును బుగ్గోధలు న * పల్లవ సర్వసర్వ
చెంతకుఁ దోడతచ్చి నివ * పల్లవ సర్వసర్వ
ప్రాంతమునందు నుండునను * పల్లవ సర్వసర్వ . 149

గీ. పూర్వవాదక జనులు ముగి * పల్లవ సర్వసర్వ
నడువ నుత్సవ విభవ న * పల్లవ సర్వసర్వ
మాత్రమల్లన నిండుక * పల్లవ సర్వసర్వ
యొక్కడిజనంబు లచ్చోట * పల్లవ సర్వసర్వ . 150

గీ. నడచు నుత్సవ జనకోటి * పల్లవ సర్వసర్వ
మొదలఁ గదలిన నిగుబల్లి * పల్లవ సర్వసర్వ
బిరుద వాదిత్రములతోడ * పల్లవ సర్వసర్వ
గవనికడనిల్చి లోనికే * పల్లవ సర్వసర్వ . 151

ఉ. అల్లనఁ బల్లకింకిరి న * పల్లవ సర్వసర్వ
భిల్లగఁ బావలందొడగి * పల్లవ సర్వసర్వ
పెళ్ళి కుమారుడెట్ల రెండు * పల్లవ సర్వసర్వ
పెల్లఁబురోహితాస్త్రబుధ * పల్లవ సర్వసర్వ . 152

మ. నవలాలవృక్షం రాజీవాసమునఁ గ + న్యాలోక మూర్ధన్య న
 నవలాలవృక్ష వలూచిలాగుణ ధ + న్యక మాన్యశౌజన్య మా
 నవరాజన్యని శన్నమున్న యునునొం + దన్మంగళస్సౌతఁగాఁ
 గ నెనంజీగి చతుర్విధంబుల నెఱిం + గగ సేసరందంబుగన్. 153

చ. అపుడు ప్రధానకృత్యము మ + హర్షమణిమయ భూషణంబరా
 ద్యవరిమితార్థ సంపద మ + మర్షణముఖ్యముగాఁ బునోహతుల్
 నిపుణతఁ జేర్చుచాగకలు + నీటుగఁ జెండ్లికుమార్తెఁజెచ్చి యు
 చ్చపు నీర్మితవడికొ నిలుపఁ + జచ్చిగి గౌరనమర్చమున్నుగన్.

ప్రగ్ధర. అంతః మూహూర్తకప్రాయ + హముగడఁగి తద + ద్యక్ష్యలం
 హానిలగోష్ఠి
 హంతంబొ నేళయజ్ఞ్యుఁ + ద్యవధిమిగులలే + దండుఁ జల్పంగ
 దానీ
 తాంతాళిన్నాదువంపం + గడువసఁజనియూ + కన్యకారత్నముకాశు
 ధాంతంబందుండి రిముక్తిం + జెయుఁ దడయక మో + దంబు
 నం వోడితేరకా.

గుభులుగుభుల్ ధణంధణయు + గొబ్బున భోరని మిన్నుముట్టడుం
 దుభిముఖ వాద్యనాదముల + తో నలతోరపుఁ గాచాళాదులుకా.
 శుభగతి నేకన్యాయము + చొచ్చడ నవృక్ష సంభ్రమంబుతో
 నుభయులు పెండ్లివారు నుముహూర్తము దాసెనటంచునందచిన్.

మ. ఫలకాంబుల వఱిర కర్ణమ హిమాం + భన్నున మోలానము
 జ్వల కాశ్మీర నికాసికాభృ గుళికా + ప్రహ్వద్వైతలంబుచా

వలి భూషాగురు ధూపవర్తిముఖ భ • వ్యవ్రవ్యమున్ జాళువా
తెలెలందుంచి యమర్చిరందు శుభవే • దీక్షోటికిగ్వరికలన్. 157

సీ. మధురానకృత్పత్య • మానలగ్నాష్టక
హితమశోభయ పుగో • హితగులంబు
బశ్చాత్పదశుభాంక • పదసీతకాలోల
వృద్ధభూసుర పురం • శ్రీచయంబు
సిద్ధఫలామితా • శీర్వాద దానకాం
క్షానన్నివిస్తార్థ • సభ్యగణము
జయవిజయస్వేతి • శబ్దానకృద్ధనౌ
• ఘనోత్ర వందిమా • గధ జనంబు

నయిన కళ్యాణ మండపా • భ్యంకరమున
జుట్టు జుట్టుంబులును జెలు • ల్లిట్టతనము
లమరం గేలూని కాలూని • యల్లిలైత్తి
జెలువమును జూడ వేడుక • నిలుచునంత. 158

మ. బురకాలోని వివరిచిపోలిక మణి • పురజావృత్తగైస వం
జరమందున్న శుకీవశంసముగల్గి • సాంద్రారంబుభృన్నండలాం
తరమందొప్పు మెఱుంగుంబోలె దళలీ • నంబైన పూగుత్తినాం
దెరతో నచ్చటి కిచ్చుదెచ్చెను బురం • శ్రీశ్రీణి యుక్కన్యకన్.

సీ. ఆపుడు మామవంక • యనుచరుం బొక్కండం
గడంగి పెండ్లికొమరు • నడుగుదోయి
గడిగి తడియిడంగ • మడుగుచే నడనాత్తి
తొడరి పావజోడు • దొడుగు దొడంగ.

క. పేద ప్రదక్షిణశ్రయ

మాటం దాంబూలఫల స + మంచితకర్మ

యూదంపశు గొనరించిరి

భూదేవ స్సగ్తివాద + పూర్వక సరణిక్.

161

ఉ. వానికి గట్టినిచ్చెడి జెలు + వంబగు మేలిజరీ మడుంగులః

వానికి జుట్టుకో నొసంగెడి + బాగగ బాగగు పట్టుబుట్టిముల్

వానికరంబులం దొడుగెడి + బంచెను బెండె కడంబులక్ మహి

జాని యుదారులన్య నుప + చారము నూగక యియకొందురే.

ఁ. గొతుకపేదయందు మణి + కారంచననిర్మిత భద్రపీఠి ను

ద్యోతిత నైభవాఘ్రిల వ + ఘోవరుల నిన్నవసంపదేసి వి

భ్యాతవిధిని నొనర్చిరి గ + జాస్యని పూజనముం బునోహితున్

జాతజమానాన్మృతగు + సభ్యులవాననినొంది మంగుగన్. 163

గ. శ్రీనివారి సూనుడైన దాన

వ్రతమున కడముదలు వ్రతిన + వహించిన ప

ద్ధరిమున్న నుడిగరహ్మన

(బలిసరముం దాల్చె ధర్మ + పత్ని వరింపన్).

164

క. పరిపాపయుగభాసా

వ్రతమున కడముదలు పీర్చెడి + బట్టెగనలయన్

సరియని యుదురేదె దల్చెడు

గతిసపుడక్కన్నె బద్ధ + కంకణ మెయ్యెన్.

165

జ. పదభక్తి దళియంగఁబొచ్చి సుముఖా + త్తంపిప్పుడియండు మే

భావైశ్వర్యమెలర్పఁ దల్పంగ బురో + భక్తిని లగ్నముగ

వ్యాప్తులిం గుడబీరకంబులు భిరో * భాగాంశగన్యస్తయుగ
గావించెన్ పెననవ్యసాదగులచే. * గల్గొన నంభోధి. 166

క. మంగళసూత్రము ఘభగరి
మంగళ సూత్రముఁజేసి * మహాసీయ ప్రసీ
మంగమసీయత్వరతికి
మంగమకున్ రామవిభుండు * స్మరనిభుండు చలన్. 167

నీ. బొదలసెనుంచి * నప్పడు బీమూత
బాతజాతభ్యాని * సంగసూని
వేణీభరమునుండి * వెలువడునున్నప్ప
దహిసంభవత్వంబు * నిహిహిని
కనుకొప్పలందుండి * యనుకొప్ప బాణున
మత్స్యసంభూత సరి * పదపహిని
గళనమీపమునుండి * గళితంబులగుతని
శంభోద్భవభ్యాని * సంతరిని

వరుడు దోయిళ్ళు గీలించి * వడిగ నిండు
సేనముత్తెంబు లత్తసి * శిశుమునందు
గ్రమమెలర్పగ జన్మచే * శములనుండి
యప్పడప్పడు వెలువడు * యొప్పదోచె. 168

ఉ. భావములోని మోహగుణ * బంధము బంధురమర్థాన్ని
భావజుడాత్మలీలగను * పట్టగ గట్టిగ గట్టిపెట్టెనా
భావినమస్త ధర్మముల * బాంకవీరికి సంతతావినా
భావముగల్గు నానతికి * శర్తకు బ్రహ్మముడు ల్లడుండన్. 169

శా. ఆశీర్వాద ఫలప్రదాన ఫలసా • రాహుతికశ్రేణికా
 శ్రీతో భారవా ముఖ్యకృత్యములం బే • ద్విందీర్చ్య రుక్మీశ్వరా
 దేశప్రక్రియ సభ్యుభిభ్యుఁ పునం • క్షీరత్నముగ మంగళ
 ప్రాశస్త్యంబుగ సన్నుతు స్వినయము • ల్పాట ల్లగఁబాటిలన్.

గీ. చక్క-ఁగా సప్తపాదముగ • ద్రోహు-విధియు
 నీవితో సన్నికల్లు మె • క్షింతు విధియు
 సంగప్రహరణుసారణు • జరిపెరంత
 నిరుపమంబగు మునిపెంబు • నివ్వఁజెల్లు.

171

గీ. అస్పృహప్రేనంగం గ • భూతా వేదకసుంజ
 యావధూవరుల వే • తేవఁజేసి
 హరిఁబాణిచెంగఁగి • శరణంగం దోడ్కొని
 మితపరివార ను • గంగ నీగ
 ప్రముఖ-ఁచి యుండు న • నుండు దిగ్వింశతి
 జేసి సదా నార • న్దేవసరసం
 నగువృద్ధజనుల కం • దలఁ జూడఁగిలచి దీ
 వనలలో గవణము • పడయఁజేసి
 బహ్మముదులను సడలించి • వరపునోధ
 లంతిపురిఁగి నుపయంత • హర్మ్యమునను
 బనుచునంత నిశాంత నూ • దనముగాఁగ
 రమ్యనిస్సాణ కాహళ • రవమెనంగ.

172

ఉ. అందఱునుం బ్రభాతనమ • యంబగుడుం గరణీయముల్మహా
 నందముతోడఁ గిచ్చుకొని • నవ్యమహాంబుఁ భూషణాదులం

- బొందుగఁదాల్చి పడుకొనుటఁ ♦ బొల్పున నిండవల నొగగిలించి కొ
 ల్వుండగ సద్వివోదకర ♦ లోకవిలోకన పుట్టి సేయుగన్. 173
- శ్రీ. కథకు పచ్చుతీవ ♦ లలరు పరిపులపులు
 గొలయు బంగ నువలడ్లు ♦ వెలయుపనుల
 జలుగుదోరపు వ్రజ ♦ ములనిగారపుగోడ
 తెనెగు ముత్తేపుఁ జొర్రుఁ ♦ బొనఁగు పసల
 బొలుచు నీలపుఁగంబ ♦ ముల చొకొటపుచులు
 గలజగా పగఁగొంపు ♦ గడపలొంపు
 మెఱుంగు నెట్టపుఁ బొల్పు ♦ పొంగు నెట్టపుఁ బొల్పు
 లమరు పోరణగండ్లు ♦ కొననుమిగులు
 లలిత విజ్ఞయొంక లక్ష్మీపి ♦ లాస మిభవ
 శాలి కల్యాణ వేదయా ♦ నాలుగెట్ట
 వాకిటఁ దవానుపె డెల్ల ♦ పున్నమీట
 యుండపు భసందుగల మస ♦ లంఛనండు. 174
- శ్రీ. చిన్నారి పొన్నారి ♦ మిన్నారవలకొజు
 మణికిరీటమునాఁడు ♦ గణుని ప్రియా
 రంగారు బంగారు ♦ పొంగారు భుజబందు
 భరణాభవావీధి ♦ కరణిదోవ
 జగజంపు వగసొంపు ♦ జిగిగంపు టుంగరం
 బధికారముద్రాగ ♦ నారువు నెఱుప
 మగరాల జిగిరాలు ♦ దగుమేలి మణిపట్టు
 గురుదాన కంకణ ♦ స్ఫురణదాల్పు
 బొల్పున ననల్ప కల్పనా ♦ కల్పకలన
 వలనఁదులనాతిగంఠెన ♦ చెలువు కలిమి

లలిమిఁటారిండు బలనెరి ♦ వలె రహిండు
గారవముఁజేర్చి శేనోల ♦ గంబునీర్చి.

175

క. ఇరుసరసలఁ బరిసరముల

నిరువురు సురుషులు దిసితి ♦ ఛృన్తులు మఱిభా
స్వర కాన్తుస్వర వండ
స్ఫురదురు నిశనామరములు ♦ సొలుపుగ వీవణ.

176

చ. నిండగు గీవిని విభవా

నిండలుండగు నన్నపాల ♦ క యోమచి యూ
తండప్పడందు డెబ్బది
తెండునియోగములవాగు ♦ క్రేవల నిలువణ.

177

గీ. చామరాంచల మగుఁ బ్రామాంశుగచల

స్త్రస్యతానితశినిండ ♦ మండలుండు
మందహానచ్ఛద్య ♦ శందభచ్ఛంద్రకా
మహానీయమునిచంద్ర ♦ మండలుండు
సుకపోలతలగీర్ణ ♦ చకచకద్యుతిపూర్ణ
గురువజ్రమయ కర్ణ ♦ గుండలుండు
వీక్ష్యతామృతరస ♦ ప్రేక్ష్యతాదృశమన
స్సుగతాప్త తుభ నీత్ర ♦ పుండగీరుఁ
డనుచరాకగ్నితే ముహుస్స ♦ మగ్నమౌ
సరస ఘనసాగముని గంధ ♦ సారవస్తు
మిళిత వీటి పుటి చరి ♦ మిళిత లలిత
కలిత ద్విగ్ధుండలుండుగై ♦ కలఁగుమండి.

178

మ. అలఘుప్రసాధిమకోటిఁ గకొని యివ • బ్యాసరముఁ గావించి యు
జ్వలవృక్షా భారణపెంపుచే ననుచుఁట • పరి యూర్వవక్షులము ని
శ్వల సిద్ధాంతము సేయఁగా నిలువఁట • యక్షశనీసూర్యు
శ్వలు విద్వాంసులు వాక్స్వపః గములు నిశ్చయముప నాచిందుము.

సీ. చక్షుర్వహదక • స్వగజనిస్థానముఁ

తత్ప్రస్వరముల ప్ర • స్వగళన
నగమేళకర్తలం • దమగు నంగములు

పూర్వమజభ భాస • ముఖ్యభాగ
ములను దత్తహాన • ముఖ్యకారణములు
లయతాప్త మూర్ఖులు • లక్షణముల
గ్రామద్వయోద్గీతి • కా ప్రాధమ్యముల

దశవిధగమక న • ద్ధమలు నిర్దేశ
రక్తిమీఁగ హాయిగా • బాలకనగ
వీణవాయిలమ వైణిక • ప్రాసములు
నాత్మకులపూర్వ భావనా • మాయక గ
సత్ప్రబంధ కలాలాప • సగళ విహులు.

[80]

సీ. అలచిన బోనంపుఁ • పూలపలుకే ధిమి

ధిమిశబ్దమొలయు మ • శబ్దవర్ణము
ఖంగుఖంగున మోయు • గాంధ్య తాత్పర్యము
కలమంజుల నివరి • గాంధ్యము
కాకలి కలనంబు • లేక నీలగ నంగు

గలయుపంగ ప్రాస • గలగ మలసి
కంకణ భుజభుజాత్ • కాంచినా ష్టాష్టాణి
గజైల ఘృతఘృత • గజలు గోనగ

నాగవాసంబు మోసల ♦ నాగవాస
నాకవాసవిలాసి ను ♦ ల్నాంగవాసి
నరస లాస్యంబు రసములా ♦ న్యములందోచ
నెలవ నరపాలవర్ధుండు ♦ నిరుపమముగ.

181

క. కనుగొనుచుం గానకలిడం
గనుగొనుచుండెన్ జయంత ♦ కంతువనంతుల్
దనమించు మెలుంగుచక్క-ం
దనమించుక వడయు గోరం ♦ దగుచెలువమునన్.

182

ప. అంతటం వెండ్లిపెద్దలగు ♦ నందఱుం జొందుగఁగ్రంథుకొన్నబల్
నంతసముప్పనొప్పగునన్ ♦ శస్త్రేభలోతక్-రఘాన్తవృత్తుల్
దొంతులుగాఁగఁ గూర్చుకొని ♦ కూర్మరవంశులుతోడఁ గూడిరా
విలత మెసంగఁ గ్రొల్ నడ ♦ పించి నెంతలఁ జెంతలేగఁగన్.

ప. ఈరహిదేడ్కఁబాదనని ♦ వృంతసముద్భవినావాసమృత
హరము మూఁడునాశ్వుదగు ♦ సంపదలన్నెలదేసినంబు ని
హ్మరతి నెచ్చెలుల్లడఁగి ♦ సంభ్రమముప్పగలేలఁ గళికా
గారములంకరించిరి నా ♦ కాటపువెంత తొలగనంగఁగన్. 184

క. జగేయుననోధనునిం
గారము చెలువారఁ జెలులు ♦ క్కసేసిమిరియా
గారములేరిచి మేలిరి
నీరువు మెలుమంగ వేళ ♦ నెపములచరునన్.

185

క. జననతిని బట్టమహిషము
మునువగు నధాంగలక్ష్మి ♦ మునుమాట జగం

బున సార్థకృము నొందఁగ

నొనరించిరి పెద్దతెల్ల ♦ నుల్లాసమునకా.

186

ఉ. అంతటఁగొన్ని నాశ్శకుఁ బ్రీ ♦ యంబునయంబును గూర్చిఁజేర్చియు

కాంతమునందుఁ జూపుచుని ♦ జాధిపుఁడర్చిలిగారవింపఁగా

నింతి నమస్త భోగముల ♦ నెంతయునంతనముప్పతిల్ల న

త్యంతము ఖ్యాతిఁగాంచె జను ♦ లొదలు నిందరఁబోలునీమనాకా.

సీ. ఏవంకఁ గనుఁగొన్న ♦ నెడలేక కడలేక

కోటవీటనుసాధ ♦ వాటకూట

మెచ్చోటఁ బరికింప ♦ నుచ్చావచములైన

రమ్యఫలద్రుమా ♦ రామనీమ

లేదండఁదిలకింప ♦ స్వాదుపయఃపూర

నత్తీరమైనకా ♦ సారవార

మేఘాయవీక్షింప ♦ భూచక్రమెల్లెడ

సురుచిరౌష్యత్యగ ♦ పురవరంబు

లలర నిజరాష్ట్ర మభివృద్ధి ♦ నతిశయిలై

తీవి నద్దేవి చెట్టఁ బ ♦ టినడ మొదలు

వొదలు కొదలేని నకలసం ♦ పదలతోడ

రాజ్యలక్ష్మీపదంబు సా ♦ ర్థకముగాఁగ.

188

సీ. పదుగురఁ బోషింపఁ ♦ బతి మది నూహింప

వేపురఁ బెంచఁగా ♦ వినన్విండుఁ

జలిపందిరులావెట్టఁ ♦ జెలుపుండుదలఁపూన

నత్రంబు లుంపింపఁ ♦ జాలఁగోరు

నీగళాననగలు + పెన్దంపవరుడనన్
 వస్త్రగులునొనంగ + వాంఛదెలుపుడు
 నిల్ల పాల్వోయింప + విభుడుసంకల్పింపఁ
 బాడయాలనిడంగ + బలిమివేడుడు

నంద్రకన్నను బ్రహ్మసంక + నల్లికెన్ను
 శ్రీమమగుగ వ యనువాక్య + నీలిగాఁగ
 నభిభవ్యస్వరూపి + ముతనశ్చ
 మహిత సుగంధగదంబయీ + మంగయాంబ.

189

గీ. ఆమ పెనుపెట మిభుని బా + హగ్రసీతి
 నభిసంకుట ధరణి శైల + ద్దదడయయ్యు
 నెలమి విలసిల్లేదనయుడ + నినుమడింప
 దేవి సౌశీల్యమునుజేర + తెల్పనేల.

190

గీ. సుందరమందార + ఉందారవిందాద
 మంజుసూనానూన + మాల్యములను
 బహుతర నవరత్న + మహానీయ తపనీయ
 శమనీయలసదలల + శారములను
 జామీకరాండల + శ్రీమాద్యమలకోమ
 లానేక భవ్యన + హ్యంబరముల
 ఘనసాగ ఘనసార + కస్తూరి కానమ్మి
 భీతగంధ గంధాను + తేజనముల
 బంధువిప్రాంగ నానభి + పృథ్వరమునకు
 వాంఛనీ జేర వినియోగ + పలుగుకొనుచు
 వలసినన్నియు నుపయోగ + పలుగుకొనుచు
 గాంతు కూరిమింద్యాగభో + గములఁ దనిసె.

191

శా. సంసారంబను క్షీరవారినిధికిం ♦ జంద్రోదయంబట్లు వి
ద్వాంసులైచ్చులనద్వినిర్మలకళా ♦ భాజతుగ్రమారాప్తిగ
కంసధ్వంసికిఁ జెకుగ్రమికుటపుం గైం ♦ కర్యంబులజ్ఞాహతో
త్తంసారాధన పూర్వకంబులుగనే ♦ తద్దంపతుల్నేయంగళా. 192

మ. హరిసేవించి హరున్పుజించి విధిమై ♦ నాసేను శీతాచలాం
తరవిఖ్యాతము లైన క్షేత్రములయా ♦ వ్రసేసిభూమీమధు
ద్వరపూజల్పచరించి యారనసుతో ♦ తృప్త్యర్థమర్చించుచో
జిర్లకాలంబున కవ్వఘావరకృత ♦ శ్రీపుణ్య నంపన్తిచో. 193

సీ. పద్మనాయకజాత ♦ పాథోధినంజాత
శోభాప్రళస్తకా ♦ స్తుభమనంగ
రేచర్లగోత్రవా ♦ ర్నిధినముద్భూత న
త్ఫలభరానల్పక ♦ ల్పకమనంగ
భావుకత్వోదార ♦ రావువంశక్షీర
సాగర పరిపూర్ణ ♦ చంద్రుండనంగ
బ్రాజ్యసామ్రాజ్యై ♦ భవఘన స్వకుటుంబ
జలనిధానామృత ♦ కలశమనంగ
హరిని సేవింప నర్థుల ♦ నాదరింప
గళల వెలయింప విబుధనం ♦ ఘములఁ జెంప
సంపదల నింపునింపద ♦ ద్దంపతులకు
సాంపు దీపింప నారన ♦ సుతుఁడునొడమె.

చ. సుమహితరీతివృద్ధిగను ♦ నూనునకాతని కబ్బిభుండు ప్రి
మము దనరంగ వేంకటకు ♦ మారమహిపతి సూర్యరాయ నా

మ ముఖ్యులైనారెందఁననుపను • మాదుఁడు వర్ధిలునూచిరాయునై.
ఁనుమిదిర నూచివేక సము • దారయ శోవిభవాభిరామ్యుఁడై. 195

గ. అనిమజ్జనసుండుభవ

జ్జననీ జనగులవివాహ • వారిశ్రమునీ

జననము గనుకఁబలిసిన

ఁనునపున వినిపించినాఁడె • నధిపవశేఠ్యా.

196

చ. సతతము సతకృతుఁగౌతునా • సంకల్పమగ్నాని సతకరించుచుం
బ్రతతయశంబుమీఱగఘు • రామునికైనది రాజ్యమేలుచుఁ
కొమిలను బోచుచుక రిపుల • సాచ్చడఁగించుచుఁ బుత్రభాగిన్
స్థితుఁడుగఁ జేయుచుం బరమ • దీనులఁబోచుచు వృద్ధుఁడందుమీ.

గీ. అలదధీశ్వరులు • యొచింపఁగ నొసంగ

రచుగక యిడునియ్యు • దారచరితుఁ

డలధర్మ రాజుడు • లగిలేగి గల్పితి

కడలక గల్పనీ • ఘనబలాఘ్నుఁ

డలగృష్టరామేంద్రుఁ • డష్టకపులఁ బోగె

నూర్ణబోయించునీ • నుశమానీశుఁ

డలహరిశ్చంద్రేంద్రుఁ • డాడ తప్పకనిశ్చుఁ

దలఁచి తలంగఁడీ • ధర్మశాలి

యనఁగ ననఘప్రదాతృఁడై • యిరివిజేత

నైరసజ్జాతజై నూనృ • తోరువాకప్పి

గేతనైశ్చలభాగితి • నెగడుచుయ్య

నూర్ణరామేంద్ర సృపచంద్ర • సుగుణసాంద్రీ.

198

సీ. సరససారస్వతా • స్పదకవీశ్వరకోటి
 గౌరవపరిపాటి • గాంధుఁగాత
 శౌర్యాభిమానవి • సంభ బంధురబంధు
 బృందంబు మన్ననల్ • చెందుఁగాత
 నియతోపదాశుద్ధి • నెగడు మంత్రిలనికా
 యంబనుగ్రహపాత్ర • మగునుగాత
 భక్తితాత్పర్య సే • వాధీవరిష్టహా
 సేవకావళిక్వల్ప • చెలఁగుఁగాత
 పోడిరహిమిందుఁ బ్రజయెల్లఁ • బాఁడి పంట
 లుల్లసిల్లంగ ననురాగ • మొందుఁగాత
 రామరాజ్యంబు గాఁగ సా • మ్రాజ్యమూని
 పుడమినేవేలు శతవర్ష • ములు నధీశ.

199

క. విద్వత్కవి సురభూజా
 యుద్వేల యశస్సవజ్జఞ • యరుతరతేజా
 విద్విష్టన సంజ్ఞాజా
 సద్వినుతానేకసుగుణ • సరిదధిరాజా.

200

మ. సమదారాతిజయేందిరా రమణ ది • శృంగార జంఘాలగీ
 ర్తి మహాప్రాభవభోగ వైభవకథా • దేవేంద్రభూమింద్ర స
 త్తమ విప్రోత్తమ భక్తి తస్పరప్రసా • ధస్థులలక్ష్యప్రణా
 రమణీయాంగవిలాస భాసురవచః • ప్రాగ్భారవాచస్పతీ. 201
 కవిరాజవిరాజితము.

నలలిత భాషణ • శాంతివిభూషణ • శత్రువిభీషణ • శిష్యరదూ
 గ్గిలయశుభేక్షణ • సీతివిచక్షణ • నిర్మదలక్షణ • నిత్యదయా

నగిలేస్తుదంతర • కావ్యనిరంతర • కౌతుకదంతర • కవ్యధిరాట్
సులభసుదర్శన • సూక్ష్మవిమర్శన • సూచకకర్మన • స్మార్యనృపా.

ఉ. భావుకనందనాబ్జమున • వాయుటకుణ నమకట్టి నేర్పునై
త్తి విజయాబ్జమందు నెటి • చేర బరిపూర్తిగ సంఘటించి వి
శ్వావసు వత్సరంబుననా • సంగతి శ్రేణికి భవ్యకీర్తికిం
దానగు రామరాద్విలస • నంబును నికృతిఁ బ్రాభృతంబుగఁ.

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కృపాసాంద్ర కటాక్ష నిరీక్షణ సంలబ్ధ
శతావధానాది సరసతరకవితావిచక్షణ శ్రీమతాగ్రంథిన్యగోత్ర
బవిత్ర దేవులవల్లి సులవయఃప్రయోనిధి కళానిధి సీతారామ
శాస్త్రి పాత్ర సేంకటకృష్ణశాస్త్రి పుత్ర తమ్మనాథి
ధానాంతర సేంకటకృష్ణశాస్త్రి నామాగ్రంథిన్య
త్రిలింగ దేశాగ్రంథిన్య సుధీవిధేయ సుబ్బరాయ
నామధేయ ప్రణీతంబైన రామరాయ
మీలాసంబను పృథంభంబునందు
సర్వంబును ఉత్తీయాశ్వాసము
సంప్రాప్తము.

శ్రీ

